

1991 йил 1 сентябрдан
чиқа бошлаган

2003 йил - Обод маҳалла йили

Кўпни кўрган қарияларимиз оилани беҳиз олтин бешикка қиёслашмайди. Чортоқ шаҳрининг Бўлон маҳалласидаги Уғилхон ая ва оддий хайдовчи Мамажон оталарнинг зурриёдлари бўлган тўққиз нафар қизларини ва ёлғиз ўғиллари Аҳмаджонни еру-қўкка ишонишмайди.

Мамажон ота ва Уғилхон аянинг бир ёстиққа бош қўйишганига ҳам эллик уч йилдан ошибди. Бу айтишга осон. Улар фарзандини улгайтириб, эл-юрт қорига ярайдиган қилиб тарбиялашди. Ўзлари ўқимишли бўлишмаса ҳам барча фарзандлари олийгоҳ ва техникумларда таҳсил кўриб, етук инсонлар бўлиши учун меҳр билан эътибор қилишди.

Тўққиз санамларнинг онаси

Бош эгамнинг раҳматли оналари Офтобхон ачамлардан ўрганмаган нарсанинг ўзи қолмаган, десам муболага бўлмайди, - дейди Уғилхон ая. Бир ўғитларида ачамлар, «фаҳм-фаросатли аёл эридан дашном эшитмайин деса, авзоийдан дилидагинисини англаб, шунга яраша иш тутса, турмуш тоғу бўлади», - деганлари ҳали-ҳали ёдимда.

Чиндан ҳам умрининг саксонинчи йилларида бахт оғушига қадам қўйган Уғилхон аянинг суратига тикилиб, ундаги самимийликни ўқмаслик мумкин эмас. Ўзидаги оналик меҳрини, аёллик маҳоратини қизларига бергани боис оилалари билан аҳил-иноқ яшашмоқда. Бирортасининг аразлаб келганини ҳеч ким билмайди.

Оналарининг ўзига хос ҳаёт мактабидан сабоқ олган тўққиз нафар қизини тутган тутумидан нафақат яқинлари, ҳатто маҳалла-кўю жамоатдошлари ҳам хамиша миннатдор.

Қизларнинг тўнгичи Мавлудахон она Мамажоннова шундай дейди. - Аллақачон оналик бахтидан сарҳушланиб, бувилик саодатига етган бўлсак ҳам онамиз учун боламиз. У кишидан ҳалигача маслаҳат олиб турганимиз сабаб рўзғорининг кўнгли тўлмайди.

Киз учун онанинг ўғитидан аёло бойлик бўлмайди. У битмас-туганмас хазинанинг ўзи.

Тўғри, Мамажон ота ва Уғилхон аялар қизларига мол-дунё, ҳашаматли уйлар ато этишмади. Уларнинг ҳар бири севган касбларининг моҳир устаси, қўллари гул чевар бўлишлари учун имкон яратишди.

- Бу хунарни бизга Аллоҳ умрини бергур онамиз ўргатганидан беҳад хурсандмиз, - дейди онасининг касбини эгаллаган Муҳаббатхон.

Оиланинг устуни ҳисобланган эркакнинг топганига қараб ўтириш рўзғорни тўлдирмайди. Уғилхон ая тиккан чопонларга, қавиган кўрпа-ю-кўрпачаларга қараб кўзингиз қувнайди.

Невараларига, энди эса чевараларига ҳам иккита-учтадан ўз қўллари билан тиккан чойшабми, сочқим ҳадя этмаса бу онахон-

нинг кўнгли тўлмайди.

Бобо-ю момоларининг дуоларини олаётган 40 набира, 26 чеварани аҳил-иноқлигини айтинг! Уларни тарбиялашда оналари Моҳидахон, Маъсумахон, Маъмурахон, Муъссархон, Халимахон, Нодирахон ва Маҳмудахон оналари насихатларига амал қилиб ёл аро иззат-ҳурмат топишмоқда.

Бир-бирларидан сулув, шу билан бирга дилқаш қизларнинг онаси бўлган чортоқлик Уғилхон ая Мамажоннованинг қуёш тафтидек меҳри кўнгилларни эритади. Миллатимизнинг онаси шундай бўлиши табиий ҳам. Уни эътироф этмаслик гуноҳи-азимдек гўё...

Чорак аср бирга яшаётган ёлғизгина келини Марямхон Мамажоннова қайнонаси ҳақида шундай дейди.

- Ростини айтганда қайнонамни онамдек ҳурмат қиламан десам, - бировлар ишонмаслиги мумкин. Бу покча аёлдан ҳаётни, оилани қадрлашни ўргандим. Қанчалик қадрласам шунчалик оз. Илоё, иноқлигимизга кўз тегмасин!

Аскарвали МАМАТОВ
Наманган вилояти

ФАРЗАНДАРИМИЗ СОҒЛОМ БЎЛИШСА...

БМТ Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ) буюртмасига кўра Марказий ва Шарқий Европа ҳамда МДХ мамлакатларида аҳолининг ижтимоий-иқтисодий фаровонлиги тадқиқ этилди. Уларнинг маълумотига кўра, Ўзбекистон энг яхши кўрсаткичларга эга экан.

Ўзбек халқи азалдан болаларга меҳр кўзи билан қарайдиган, улар учун жонини нисор этадиган халқ, Кўнглининг туб-тубида фарзандларининг соғ-омон ўсиб, улгайиб камолга етишини кўришдек эзгу ниятлари бўлади.

Президентимиз И.А.Каримов Ўзбекистон мустақилликка эришиши билан энг аввало эътиборни ёш авлодни соғломлаштиришга қаратди. Айнан шу мақсадда, 1991 йилнинг 27 февралда "Туғруқ ёшидаги аёлларни соғломлаштириш ишларининг кечиктириб бўлмас чора-тадбирлари тўғрисида" ги ҳудудий дастур қабул қилинди.

Республикаимизнинг барча ҳудудларида аёлларнинг соғлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлод туғилиши ва уни устувор йўналишларини амалга ошириш, ўсиб келаётган авлоднинг соғлигини мустаҳкамлаш борасида кўп ишлар амалга оширилди.

1993 йилда эса Вазирлар Маҳкамасининг "Ўсиб келаётган ёш авлодни соғломлаштириш чора-тадбирларини комплекс ҳал қилишга оид" қарорига асосан туғиш ёшидаги аёллар ёппасига тиббий кўриқдан ўтказила бошланди. Ана шу қарорни амалга ошириш орқали юртимизда соғлом болалар туғилишига асосий эътибор қаратила бошланди.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда жойлардаги маҳалла, Хотин-қизлар фаоллари билан биргаликда соғлом оилани шакллантириш юзасидан ёш оилалар ўртасида скрининг текширувлар, никоҳдан аввал тиббий кўриқдан ўтиш ишлари йўлга қўйилди.

Ваҳоланки, она соғлом бўлмас экан, фарзандининг соғлом бўлиши ҳам қийин. Ана шуларни ҳисобга олган ҳолда туғиш ёшидаги аёллар, ўсмир қизлар саломатлиги қаттиқ назоратга олинди.

Оналик ва болаликни муҳофаза қилишга оид имкониятларимиз кундан кунга кенгайтирилди. Республикаимизда "Соғлом авлод учун" халқаро жамғармаси фаолият кўрсатмоқда. Шу боис оналик ва болаликни муҳофаза қилишга оид имкониятлар кўпайди. Она бўлиш бахт. Унинг зиммасидаги энг олий бахт эса соғлом фарзандни дунёга келтириши ва тарбиялашида акс этади.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти,

БМТнинг Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ) тавсияларига кўра, янги туғилган чақалоқни 15-20 дақиқадан сўнг она кўрагига тутиш, туғруқхонада уларни бир жойда сақлаш йўлга қўйилди.

Юртимиздаги аёлларни соғломлаштириш учун Республика экстрогенитал касалликлар, она ва бола марказлари, унинг вилоят ва туман бўлимлари ташкил этилган. Уларда туғруқ ёшидаги аёллар ўртасида кенг кўламли тушунтириш ишлари олиб борилди. Йиллар аро қабул қилинаётган давлат дастурларининг асосий моҳияти соғлом авлодни воёга етказиш, тарбиялашдан иборат.

Оналик ва болалик ҳуқуқларини муҳофаза қилиш бўйича халқаро конвенцияларни амалга оширишда, юртимиздаги мавжуд қонунларни такомиллаштириш ишлари олиб борилди. Унинг Оила ва аёллар бўйича комиссияси Республика соғлиқни сақлаш ҳамда халқ таълими вазирликлари, хотин-қизлар кўмитаси, оила илмий амалий марказлари ва турли нодавлат ташкилотларнинг эзгу мақсади оналик ва болаликни муҳофаза қилишдан иборат.

ЮНИСЕФнинг маълумотларига кўра, соғлиқни сақлаш, мактаб ва касб-хунар техник таълимга сарфланаётган давлат харажатлари ҳажми Марказий Осиё мамлакатлари орасида Ўзбекистонда энг юқори экан.

Ўзбекистонда аниқ мақсадга йўналтирилган иқтисодий ислохотлар натижасида болалар, ёшлар, оила, оналик ва кексаларга гамхўрлик кўрсатишга қаратилган махсус дастурлар ижросининг таъминланаётганлиги туфайли аҳолининг нисбатан ҳимояга муҳтож қатламларини ижтимоий муҳофаза қилиш даражаси анча яхшиланди.

Ҳар бир муаммога комплекс ёндашув, кенг жамоатчиликнинг ушшоқлик билан изчил киришиши натижасида ЮНИСЕФ ўтазган тадқиқотлардаги кўрсаткичлар юртимизнинг нуфузини янада оширганлиги табиий.

Демак, юртимиздаги туғилган ҳар бир гўдакнинг соғ туғилиши халқимиз келажагининг Соғлом бўлишини таъминлайди.

Ўз муҳбиримиз

Хотин-қизлар кўмиталари фаолиятидан

биринчи ўринни олиб “Нодирабегим” мукофотиغا сазовор бўлган экансиз. Айтинчи, йиллар давомида энг кўп китоб муголаа қилган миждоизингиз ким бўлган?

- Фаолиятим давомида жуда кўп китобсевар инсонлар билан юзма-юз бўлдим. Бугунги кунда нафақат менинг, балки С.Кассировлик ҳар бир қишлоқдошимизнинг фахр-ифтихорига айланган инсон Сирожиддин Сайид энг кўп муголаа қиладиган миждоизингиз эди. У мен ишлаган кутубхонадаги 7271 та китобни ўқиб чиққан, десам муболаға қилмаган бўлман. Баъзида Сирожиддин китобни эрталаб олиб, кетиб кечкурун олиб келарди. Шунда мен уни синаш учун китобнинг у ер бу еридан саволлар бериб кўрардим. У саволларимга ҳозиржавоблик билан жавоб бериб, янги китобни олиб кетарди. Хуллас, менинг фикримча инсон ўқиса, изланса, ўз устида кўпроқ ишла-

шунинг учун ҳам биз уни ардоқлаб она ер, деймиз-да. Баъзи одамлар бугун ерни писанд қилмай ишсизликдан нолиб қолишади. Агар ер қадрланса, эъзозланса у албатта соҳибини сийлайди. Уни кўкларга кўтарди. Бугун менинг бригадамда 130 та аъзо бўлиб, 570 киши фаолият кўрсатапти. Улар билан бир оила фарзандларидек бўлиб кетганмиз.

- Тўрт нафар фарзандингизни уйли-жоили қилибсиз. Қайнонаси. Кудачлик-минг йилчилик, дейилган. Қайноналарга айтар гапларингиз?..

- Эгачим ва мен 6 та ўғил уйлантириб, 5 та қиз чиқарганмиз. Мен келин бўлиб тушган хонадонда турмуш ўртоғимдан бошқа 7 нафар, 5 ўғил, 2 қиз фарзандлар бор эди. Раҳматли қайнонам ва қайнотам уларни менга ва хўжайинимга қолдириб бир йил ичида ҳар иккала-

Мисқола опа туманимизнинг фахри. У киши ширкатдаги 65 гектар ерга бригадирлик қилиб, пахта экиб юрт олдида юзи ёруғ бўлаётган моҳир пахтакор.

- Миллатнинг фахри аёл, миллатнинг бахти аёл, - дегим келади. Мисқола опа, келинг, ўзингиз ҳақингизда гапириб берсангиз...

- Ҳрим аср остонасидаман. Топган бойлигим 5 нафар фарзандларим ва 10 нафар набираларим. Тўнғич қизим Муқаддамхон ўқитувчи, ўртанча қизим Дилфуза ҳамшира, кенжа қизим Ферузахон менинг

САВОҚТҲ БЎЛМОҚ, САОДАТИ

йўлимдан юриб кутубхоначилик касбини танлади. Ҳар учала қизимни ҳам турмушга узатганман. Катта ўғлим Соибжон оилали, у ҳам ўқитувчи, энг кенжа фарзандим Самаржоним ҳам ўқитувчи. Турмуш ўртоғим Қурбонали Нарзиев ширкатда кадрлар бўлими бошлиғи бўлиб ишлайдилар. Нимаки орзу қилган бўлсам ниятларимга аста-секин эришяпман, сеvimли оилам бор.

- Сиз марказлашган кутубхоналар тизимининг 32-филиалида 33 йил фаолият кўрсатибсиз. Хизмат фаолиятингиз давомида “Энг намунали кутубхоначи” кўрик-танловининг вилоят босқичида 3 мартаба

са албатта унга толе ёр бўлади.

- Тадбиркорлик ва аёл турмушчаларининг ўзаро боғлиқлиги ҳақида нима дейсиз?..

- Бугун мамлакатимизда тадбиркор, кўли гул ишбилармон аёллар кўллаб-қувватланаяпти. 2000-йил С.Кассиров номли ширкат хўжалиги бошқарувчи раиси Искандар Кассиров шу ширкатдаги Охунбооев номли қишлоқ худудидидаги 65 гектар ерга бригадирлик қилишимга ишонч билдиришди. Бу йил ҳам кўриб турганингиз каби режани бажариб қўйдик. Далаларда ҳали пахта мўл. Мавсум туагунча 170-180 фоизга етказиш ниятимиз бор.

Излаган имкон топар, дейишадди. Қолаверса ер ҳам тирик жон,

нукаларимни оқ ювиб, оқ тараб ўқитдик, уйли-жоили қилдик. Қайноналарга айтар гағим шуки, келинларини қиз ўрнида, кувелларини ўғил ўрнида кўрсалар, меҳр-қоибатга, иззат-ҳурматга албатта эришадилар. Энг муҳими, қайноналар суюкли бўла олишга эришсалар бўлгани. Менимча, ҳар қандай аёлнинг бемисл, бетақорор, ҳатто илохий даражадаги вазифаси ҳам биринчи навбатда суюкли бўла билишидир.

- Сиз ва сиз каби суюкли ҳамда муқаррам аёлларимизга бахт тилайман.

Райхона РАҲИМОВА
Сурхондарё вилояти

АЁЛ ВА ФУТБОЛ

Аслида аёл зотининг жамиятдаги ролини демократик кўз билан баҳолайдиган одамман. Аммо шу кунларда Америка Қўшма Штатларида ўтаётган футбол бўйича аёллар ўртасида жаҳон чемпионати турнирларини кузата туриб, беихтиёр: “Оббо, буниси ҳечам тўғри келмас экан!”, - деб юбордим. Ўзингиз ўйлаб кўринг: узунаси тўқсон, эни қирқ беш метрдан иборат майдонни тез югуриб айланиб чиққан эркак спортчи ҳам бир пасда ҳаллослаб қолади, пешонасида резане терлари отилиб чиқади. Эркак-

поляк штангачи қизлари голиб бўлишди. Оғир штангани кўтаришда уларнинг зўриқиши, чинкириб юборишларини бир кўрсангиз эди!... Улар орасида хушрўйгина қизлар ҳам бор. Аммо аксариятининг турқитаровати полвон эркакларга хос мускулдор, қўпол, юз ва сочларига зеб беришда ҳам паҳлавонларга хос йўл тутилган...

Футболчи аёлларнинг ҳам ҳадеб зўриқаверганидан кўзлари киртайиб, юзларига ажин тушганини кўрасиз.

Ёки аёллар боксини олинг. Мушти билан рақибини уриб ағдараётган, юзи, бурни, қанчаларини қонга беларингдан чиқариб юборилаётган Лайло Алини шу ҳаракатлари учун севиб қоладиган бирор эркак зоти топилармикан? Пайғамбаримиз ҳам ҳадисларида эркакларни ҳар қандай айб иш қилганлардан хотиннинг юзига уришдан қайтарганлари ёзилган. Бу эса аёлнинг асли жанговар юмушлар учун яратилмаганини аңглатади.

Спортнинг волейбол, қўл тўпи, енгил атлетика, теннис каби турлари мавжудки, бунда хотин-қизлар хатти-ҳаракатида чаққонлик талаб этилгани учунми, қўполлик эзилмайди. Хатто ярашади ҳам.

Лекин мен такрор айтаманки, бокс, штанга билан бир қаторда футбол ҳам аёлларнинг ўйини эмас. Албатта, бир фикр айтувчи сифатида менинг маздакур гапларим ҳеч қаерда инobatга олинмаслиги мумкин. Бироқ, аёл кишининг назокати, хусни-тароватини бу спорт турлари бузиб тургани рост.

Дарҳақиқат, оғир жисмоний меҳнат аёл хуснини, қаддини бузгандек, бокс, оғир атлетика, футбол уни кўпроқ бузиши турган гап. Яхшиямки, бу спорт турларига берилиб кетмаяпти қизларимиз. Ахир, ширинларини фарзандларни бағрида эркалатиб ўтиргувчи она, меҳнаткаш эрининг содиқ ёри бўлган шарқ аёли билан тўп ортдан ҳаллослаб югураётган, пишқириб рақибига мушт ўқталаётган ёки штанга ёнига мускул ўйнатиб, оёқ кериб келаётган “полвон” хотинини бир таққосланг... Жамиятимизда, спортда ҳам аёлларимизнинг орасида эса касбининг юлдузи бўлиб дунёга танилаётганлар кам эмас. Лекин, қай ишда бўлмасин аёлларимизга ибод, ҳаё, лафофат ва фусункорлик ярашар экан!

Муҳайё ҚУРБОНОВА

ФИКР

ларники билан баравар катталиқдаги майдонда, тагин денг, худди эркакларники сингари тўқсон минут тўп суриш аёлга ҳеч тўғри келмас экан. Тўпни узоққа аниқ ошириш, рўпарадаги рақибини алдаб ўтиш маҳоратига ихтиёрсиз қойил қоласиз. Лекин тўпни эгаллаб узоққа олиб бориш, узоқдаги тўпга тез югуриб етиб олиш масаласида ҳар қандай манаман деган аёлнинг ҳам ожизлиги сезилиб қолаяпти. Айниқса, беҳосдан бирларларига тўқнашиб кетганларида узоқ етиб қолишади ёки осонгина жароҳат олишади. Тез чарчаб қолганлари боис бир-бирларининг футболкаларидан тортиб тўхташиб қолиш ҳоллари кўп учрайди. Тагин ҳар қандай кучли жамолар учрашсаларда, тўп шу даражада майдон ташқарисига кўп чиқиб кетаверадики, ҳеч иккиланмай бу асл эркакларнинг ўйини эканига иқрор бўласан. Чунки, ҳар қандай спорт тури аслида санъатдир. Спортга, айнан футболга ишқибозлигим сабаб яқинда телевидениеда Англиянинг икки кучли жамоасининг учрашувини томоша қилдим. Ишонасизми, “Манчестр-Юнайтед” ҳамда “Бирмингҳэм” жамоалари ўйинида коптос тўқсон дақиқа давомида ўн мартадан кўп ташқарига беҳуда чиқиб кетгани йўқ. Футболчиларнинг гол уриш вазиятини ниҳоятда тезлик, чағдэстлик ҳамда санъаткорона яратишини кўриб қойил қоласан. Ўйиннинг ҳар сониясини эътиборсиз кузатолмайсан. Эҳ-ҳе, бундай маҳорат, тезкорлик қошида аёл зоти нари тураверсин.

Шу ўринда аёлга ярашмайдиган яна баъзи спорт турлари ҳақида мулоҳаза айтсам. Кўклам пайти эди, Туркияда аёл штангачилар ўртасида жаҳон чемпионати ўтказилди. Турли вазларда турк, корейс, украин, рус,

КўНГИЛЛИ УЧРАШУВЛАР

Олтин кузнинг шукуҳли кунларида Республика журналист аёллар клуби раиси Мухтабар Каримова бошчилигидаги бир гуруҳ республикада аёллар бош бўлган газета ва журналлар редакторлари Фаргона, Андижон вилоятлари аҳолиси билан иждоий учрашувлар ўтказилди.

Республикада хизмат кўрсатган журналист, таниқли адиба, “Оила ва жамият” газетасининг бош муҳаррири Дилбар Саидова, “Автохамроҳ” журналининг бош муҳаррири Кумрихон Каримова, “Санаи” журналининг бош муҳаррири Муборакхон Туропова, Ўзбек тили ва адабиёти таълими журнали бош редактори Раъно Толипова, бошланғич таълим журнали бош редактори Зухраҳон Шокирова, Фаргона ва Андижон вилоятидаги университет, институтларда таълим олаётган талабалар билан учрашдилар.

Вилоятлар ўқитувчилар малакасини ошириш институтларидаги муаллимлар музурида бўлишди. Газета-журналлар редакторлари ўзларининг иждоий режалари билан ўртоқлашдилар.

Шунингдек, иждоорлар Маргилондаги “Турон” шойи бирлашмасида аёллар билан дилдан суҳбат қурдилар. Куй, қўшиқлар янграб, рақсларга тушдилар.

Дарҳақиқат, газета-журналлар саҳифалари орқали учрашув бошқа-ю, кўз-кўзга тушиб, кўнгилик-кўнгилик тутушиб дийдорлашган бошқача-да.

Анжлий учрашувлар давомида фарғоналик ва андижонлик мухлислар ўзларини қизиқтирган саволларига батафсил, атрофлича жавоб олдилар.

КАТТА МАСЪУЛИЯТ ОЛДИДАН

Шу йилнинг 22 октябр кунин Олий Мажлисида Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари кўмитаси билан Матбуот ва ахборот кўмитасининг республика оммавий ахборот воситалари, радио ва телевидение вакиллари иштирокидаги қўшма йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни Матбуот ва ахборот кўмитаси раиси У.Ҳошимов олиб борди.

Йиғилишда Олий Мажлис Кенгашининг “Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига сайлов ўтказишни ташкил этиш ўғрисида” қабул қилган қарорини амалга ошириш билан боғлиқ вазифалар ҳамда мазкур сайлов жараёнини оммавий ахборот воситаларида ёритиш масалалари юзасидан Олий мажлис кўмитаси раиси Акмал Саидов нутқ сузлади. Айниқса, ушбу Қарорнинг иккинчи бандида баён этилган тавсияларга алоҳида эътибор қаратилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашилари депутатларига ўз сайлов округларида сайлов тадбирларини ташкил этишда фаол қатнашишлари, оммавий ахборот воситалари фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига ўтказиладиган сайловга тайёрганликнинг боришини ва сайловни кенг ёритишлари муҳимлиги айтиб ўтилди.

Йиғилишда Обод маҳалла йилида ўтадиган бу тадбирга катта масъулият билан ёндошиш кераклиги алоҳида таъкидланди.

Ўз мухбиримиз

ҚИЗ БОЛА ДАДАСИГА ЎХШАСА

Зарифа Эрашова

БАХТЛИ БЎЛАРКАН...

Дадам раҳматли табиатан ўта меҳнатқаш, ориятли, ишонувчан, яхшилик қилишни яхши кўрадиган ҳалол инсон эдилар. Нихоятда нозик дидли уста бўлганликлари учун кўплар дадамга иморат солдиришга ҳаракат қилишарди. Давлат ишидан унчалик ортолмасалар ҳам дадам "бир юртининг одамимиз, кўлимдан кела туриб ёрдам бермасам уят бўлади" деб озгина бўш вақтларидан воз кечардилар. Қаро терга ботиб пойдевор кўтарганларини, гоҳ гишт териб, гоҳ синч қоққанларини, пастки лабларини қаттиқ қимтиганича завқ билан чиройли эшик-деразалар ясаганларини кўп кузатганман. Баъзан ўзимиз ҳам унга кўмаклашардик. Дадам ҳеч кимни беҳуда ранжитмасдилар, бироқ кимдир дилларига ноҳақ озор бериб қўйса, эсларидан чиқаролмай кийналардилар.

Агар қиз боланинг кўриниши отасига ўхшаса бахтли бўлади, деган гап юради. Мен нафақат ташқи жиҳатдан, балки табиатимдаги айрим ҳислатларим билан ҳам дадамга жуда ўхшайман. Ва бунинг учун тақдиримдан миннатдорман. Чунки менинг ҳам қисматим эзгулик. Мен яхшилик қилишни яхши кўраман. Бундан завқланаман. Шукр, ҳаётда кўп мақсадларимга эришдим, улкан журналистлар, машҳур адиблар билан ёнма-ён ишладим. Зулфия опалар, Абдулла акалар каби буюк истеъодлар бор бўлган катта карвонга қўшилиш илинжида сезилиб-сезилимай ижод қилаяпман.

Азиз мухлис! Сизга илинаётганим - қалбим суврати чизилган машқларим сизнинг-да кўнглингизда эзгу туйғулар уйғота олса, демак мен чиндан ҳам бахтлиман...

ЎФИЛЛАРИМГА...

(Боши ўтган сонларда)

90. Ўғлим, ёввойи келганди пул - боши қил туби - гумбаз! Олиб келмай, меҳнатингдан келгани ҳам қўшиб олиб кетади. Кам, кам - хўр - доим хўр, ишинг бўлар - зўр ҳам дема! Хатодир, ул ҳам! - Ховлиқиб еб - зўр, оқибати - хўр, тагин - кўр бўлмоқ кимга керак, ўғлим!

91. Ўғлим, мен билиб-билмай кўп хатоликларга йўл қўйдим, чамамада. Бу хатоликларим ўзимга аён, халқимга ҳам. Гарчанд, қаламим боис, ёмон отликқа чиқсам-да, муаллимликдан бўшатолмасликларини, дипломимни ололмасликларини билардим. Бу менинг қонимга, сўт билан кирган ҳақгўйлик маънавий дунём бебошлигим эди. Эҳтимол, ёшлигим ҳам, шаксиз бўлган бебошлик ҳам қилгандирман. Домламнинг айтганини қилиб, ҳақгўйлик йўлида, баъзида қилганини қилиб-қилмай ношудлик қилгандирман. Бунинг учун устозларимдан, элимдан кечирим сўрайман. Мақтабдаги ишимнинг қўлдан ортада эмаслиги, билимим билан бардошимга сўянганим, юқорилар билан юзма-юз беллашишга даъват этганди. На чора, ўғлим, осмон йироқ - ер қаттиқлик қилди. Ўз-ўзимга ва халқимга ишониб яшадим, яшяпман. Шукр, кам эмасман, сен ҳам кам бўлма!

Тарбия соати

92. Ўғлим, беш панжанг бир эмас, пасту пеш. Вафодорлари кўпчилиги эканлигини ёдингдан чиқарма! Раҳбарларнинг ҳам одими, оқими, халқларварлари борлигига ишон...

...Мақтаб раҳбарчасига ўтаётганимда, Қизилтепа туманида ҳақиқий халқларвар, дилқаш инсон - Нусрат Ҳикматовнинг суҳбатларида бўлдим. Суҳбат давомида инсонийлик меҳрим, журъатим, кўзимни тагин очди... Таржимай ҳолимни бундан 3-4 кун аввал ўрганиб чиққан Нусрат ака Ҳикматов, мен билан қўлтиқлашар эканлар, самимий дедилар: "Эргаш-жон ука, сиз яхши тарбия олган инсоннинг ўғли экансиз! Отангиз Сафоев, аввал раис, қарийб 45 йил солиқ идораларида ишлаган хотираси бой, одамларвар, аҳил инсон ўтган эканлар. Ўзбекчиликда - от ўрнини - той босар, - деган ақидада ишонаман... Ишончимни оқлай оласиз, деган умиддаман". Отамнинг вафотларида беш йил тўлган бўлса ҳамки, ўринлари, ишлари барҳаётлигидан яхшилик ерда қолмай, одамлар орасида юксаклигидан ич-ичимдан миннатдор бўлиб ички овозда унсиз йиғладим. Ёшлигимда эшитиб юрган: "Отанг билан аканг ўтирган уйнинг томига чиқма!" - деган иборанинг нақадар боқийлигини мушохада этдим. Жамоанинг 60 нафарга яқин муаллим ва муаллималар, 900га яқинлашиб қолган ўқувчилар жамоасининг ҳаёти тақдирини оқлашажамини ўйладим. Отам ўғли бўлиб қолиш масъулияти янада ошди, ўғлим! Ўртбошимиз уқтирганларидек: озовда ва мустақил Ватанга муносиб бўлайлик! Сен ҳам отонангга, Ватанга, элга муносиб бўлиб яша, ўғлим!

(Давоми бор)

Эргаш АТОЕВ

Навоий вилояти
Қизилтепа тумани
Тошрабат ш./х.

БУ ТОҒ

Ўйладимки, бу Тоғ-бегард,
Йиқилмаган, чўкмаган!
Дўстни ёвдан асраган мард-
Кўйнидан тош тўкмаган!

Билмабман-а, лочин эмас
Бунда кузгун учар хуш.
Каламушлар ҳеч тинч ётмас,
Бу тоғларнинг таги бўш!

Қорли қоя, виқорли тоғ-
Ўхшаб эди дўстимга.
Паноҳ истаб сўяндим, воя,
Қулаб кетди устимга...

БИР СЎЗ

Ёлғон!
Бағримни тош деганинг ёлғон,
Отгил. Мингта тошни эритай.
Осмонида нозланиб ётган
Ўн тўрт кунлик ойни қаритай.
Ёлғон!

Тилимни гунг деганинг ёлғон,
Кўрсат, қайси қушни тиндирай!
Бир сўз бўлай булбул билмаган-
Кипригинга шабнам индирай.
Қошингда тиз чўкмадим. Бу-рост.
Илға тизма гуноҳларимни.
Кўзингни оч, дилингни уйғот,
Кел, кўр менинг нигоҳларимни!..

МУҲАББАТ...

Муҳаббат...
Бошимда бир осмон, тунд боқар,
Булутлар айланар бетиним.
Қор ёғар, тош ёғар, кўз ёш оқар-
Ишқ фаслин гулбахор дейди ким?!

Муҳаббат...
Кет дедим, кетмасанг бўлмайди.
Шусиз ҳам бу юрак минг тилим.
Бу йўл-жар! Дил ўжар, кўнмайди-
Кўнгилни беқарор дейди ким?!

Муҳаббат...
Бир тола сочми дил, куйдирдинг,
Бир тақдир келди жим, кулди жим.
Бир гулни бир тошга суйдирдинг-
Кимларни кимга зор дейди ким?!

Муҳаббат...
Айт, жонинг қаерда, мен кўрай,
Хун тилар телбавор бу дилим.
Бағримга босиб-а, ўлдирай!..
Телбани гуноҳкор дейди ким?!

Муҳаббат...

КУТИШ

Тун билдирмай кирар хонамга,
Тун дардимни сугуриб олар.
Кўзларимда қотар илтижо-
Тушларим ҳам Сен деб уйғонар!

Ана, кўкда ой сузар ҳоргин
Кенг уйига сигмаган қиздай,
Сирин айтса - юлдузлар сотқин,
Бошин қўйса-булутлар муздай...

Кипригимда бир томчи шабнам-
Тегирмоннинг тошидай оғир.
Кўзни юдим... лабимда талх нам,
Йўқ, жон эмас соғинчим оғир!

Таранг тордай титрамиш гирён
Кўксимдаги нолаваш кумрим.
О, тонгача чиқмасайди жон,
То тонгача етсайди умрим.

Тун макрига учган дайди ел
Изим пойлар-синар бардошим.
Айт, бу Осмон меники дегил,
Мени тунга берма, Кўёшим...

ЁЛГИЗ АЁЛ

Дунёнинг дарди кўп, даволари кам,
Дунёнинг гарди кўп, гиёлари кам,
Тун устима тундир, зиёлари кам,
Гар чирогинг йўқдир, йўл тутма аёл,
Аҳли нокаслардан нур кутма, аёл!

Сен учун чиқмагай ҳамиша кўёш,
Бошингдан ёққандир гоҳёмғир, гоҳтош.
Бир кўзингда кулгу, бир кўзингда ёш,
Ҳар кимдан вафолиг излама, аёл,
Дардингни бедардга сўзлама, аёл!

Бу олам фаслида фасли мезонсан,
Қалби уммонсан-у, қадри арзонсан,
Еллар тортиқлаган барги хақонсан,
Гар боғинг бўлмаса, тўкилма аёл,
Бандинг чок-чокидан сўжилма, аёл!

Бир маҳрам сўз йўқдир Сўзингдан бошқа,
Ким зиё тутгайдир Кўзингдан бошқа,
Сени ким сўяйди Ўзингдан бошқа,
Гар тоғинг бўлмаса, йиқилма, аёл,
Миннати тоғларга тикилма, аёл!

Оғирдир яримта дил билан яшаш,
Бу чарҳда жабр мўл, меҳрлар талаш,
Қайга ҳам етардинг, айт ахир якшаш,
Сен бори ғамлардан устун бўл, аёл,
Яримта дил бўлма, бутун бўл, аёл!

ХАВОТИРЛИ КУНЛАРДА

Айтгил, қачон Осмонидан Кўёш кечгайдир,
Қайда жуфтин йўқотган қуш баланд учгайдир,
Битта тоши кулаб тушса тоғ ҳам кучгайдир,
Кел, бир марта ўтинчимга кулоқ, сол, дунё,
Дард кўз тиккан шу Аёлни асраб қол, дунё!

Бахтдан мағрур бошин ногоҳ ғамлар силади,
Айни гуллаш чоғи эди - қорлар элади.
Худо дедик, ҳали гўзал кунлар келади-
Бир алпомиш дард йўлида тоқдай паноҳдир,
О, шундайин ёри борлар ўлса гуноҳдир!

Гарчи оғир синовларин бас қилмас тақдир,
"Умид билан яша" деган яратган ҳақдир,
Уч пахлавон йиқилмоққа кўярми ахир-
Оҳ уларнинг юрагига орзу бир ҳажон,
Бу қувончни ҳеч кимсага берма, опагон!

Умр-йўлдир, нур изладик, асло гард эмас,
Бахт изладик, тахт изладик, аммо дард эмас,
Бир аёлга кучи етса Дунё мард эмас,
Опа, сенинг исминг Сабр, қайга шошарсан,
Қараб тургил, энг камида юз йил яшарсан!

ЭЙ, ДИЛ...

Эй, дил,
Магар қувончинг оз кўхна очунда-
Ғамда ҳам хижмат бор, ўзингни сина.
Судралиб яшама юз йил заминда
Сен Ҳақдан юз йилнинг қадрини тила!

Ногоҳ зулм етса тоза тилакка
Кўксингда мунғайган ғурурни уйғот.
Яримта ой бўлиб чиқма фалакка
Сен уфқнинг қаърига кўёш бўлиб бот!

Эй дил, агар ёринг хиёнатқордир-
Тоғдан бардош сўра, сабрдан-имдод.
Сўнг ўзни Оллоҳнинг ҳаёлига бер,
Сўнг ўзни Оллоҳнинг кучоғига от...

ОТАМ АЙТГАН ЭДИ...

Шунақа,
Бегонани кўрса қайтармас-қоғмас,
Эгаси чорласа суйқалиб чопмас,
Урсанг, остонагда узалиб ётмас,
Бирров етакласанг келаверган ит...

Нафс қайғусидан зўр не қайғу бор,
Қайда уяси хор, эгаси бедор,
Ай-й, сендан бор-йўғи сўяк умидвор,
Бирров етакласанг келаварган ит!

Шунақа...

Тошкент вилояти

ЎТМИШДА ЯХШИ ГАПЛАР

ҚОЛГАНВА ЭРИ...

Бировнинг рўзгорини "Қоронғу фор", дейишади. Эҳтимол, Чирчиқлик Сайрам холининг оиласида ҳам унинг кекса қалбини изтиробга солган воқеа содир бўлгандир. 78 ёшли кампирни кўчага чиқарган ташвиш нима экан?

- Бир умр заводда оғир меҳнат қилдим. Беваликда беш боламни вояга етказдим. Тиззамгача сувга ботиб банк ювардим. Енгил цехда ишласам ҳам бўларди. Аммо, уч-тўрт сўм пули кўпроқ бўлгани учун шу ёрни маъқул кўргандим. Чунки, ёлғиз бошим билан бешта боланинг иссиқ-совуғига қарашим, уларни еб-ичиришим, кийинтиришим керак эди. Икки сменалаб ишлардим. Фарзандларимнинг ҳаммаси ўғил, қизим бўлганда ҳам қиналмасдим. Уйга келиб бироз ухлаш ўрнига кир ювар, нон ёпар, овқат пиширардим. Кейин ажана ишга отланардим. Болаларимни ана шундай боқиб, ўстириб, вояга етказдим. Уларнинг ҳар бирини катта тўй қилиб ҳеч қимдан кам қилмасдан уйлантирдим. Шўкр, набиралар кўрдим. Инсон ўзи ўстирган болаларидан ҳам кўпроқ набираларга меҳр қўяркан. Мен ҳам набираларимни жонимдан ортиқ кўрардим. Уларни биров чертгудек бўлса бориб уриб ҳам келардим. Катта ўғлим билан кўшни бўлиб яшаганимиз учун бош набирам кўпича меникида юрарди. Бир куни дўконга чиқдим. Қарасам беш-олтита катта болалар ҳалиги набиранинг ўртага олиб сувга буктириб уришапти. Жон ҳолатда бориб уларнинг бирини уёққа, бирини буюёққа улоқтириб юбордим.

Кейинчалик уни уйимиз яқинидаги қаратечилар мактабига олиб бордим. Ҳеч бўлмаса ўзини-ўзи химоя қилиб юради-ку, - деб ўйладим-да. У мактабни битиргач Тошкентда ўқиди.

Уша набирам ҳозир Тошкентдаги масъул идоралардан бирида ишлайди. Ҳамама ҳавас қиладиган йигит бўлган. Бирок, ана шу набиранинг уйланиши боис барча дилхиралликлар бошланди... У яқинда уйланди. Бахтли бўлсин, илоҳ. Лекин гап набирамда ҳам эмас...

- Нега энди уни ҳамма ташвишларингизнинг сабабчиси, - деб ўйлаясиз?

- Чунки, ҳамма гап шу набиранинг тўйи арафасида бошланди. Бир куни ўғлим-ниги бордим. Қизи кир ювапти. Лекин уйда ундан бошқа ҳеч ким йўқ экан. Ундан:

- Уйдагилар қани?- деб сўрадим.

- Бозорга кетишди, - деди. Кейин эшитсам ўғлим билан келиним ўша куни совчиликка боришибди. Бекни уйлантирмоқчи бўлишибди. Бу ҳақда мен бошқалардан эшитдим. Орадан бироз вақт ўтгач эрталаб уйда ўтиргандим. Қиз набирам келиб мени чақирди.

- Буви, бориб фотиҳа бериб келар экансиз, - деди.

Оёқларим оғрийдиган бўлиб қолгани учун ўғлимниги келсам:

- Буви, сиз кечикдингиз. Фотиҳани бошқа одам қилди. Аллақачон кетиб бўлишди, - деди.

Қарасам ховлига столлар келтирилган. Ҳовли текисланган. Тўй бўлаётгандек.

- Ота-онанг қаерга кетишди, - дедим. Қуданикига тўй олиб кетишди. Эртага келин келадик, - деди набирам.

- Таваба, бугун фотиҳа оши берилган бўлса эртага тўй экан-да, - дедим.

- Ойим тўйга эрталаб сизни ҳам айтиб келди-ку, - деди у.

Мен хангу-манг бўлиб қолдим. Нахотки ўзим ҳеч қимга ишонмасдан катта қилган суюқли набиранинг тўйига эл қатори таклиф қилинган бўлсам? Афсуски шундай экан. Титрай бошлаган вужудимни аранг судраб уйга етиб келдим, ўзимни сўрига ташладим.

- Эртасига тўй бўлдимми?

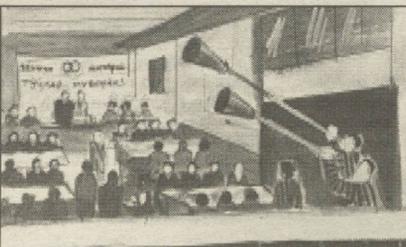
- Ҳа, тўй бўлганда ҳам данғиллаган тўй бўлди.

- Сиз чикдингизми?

- Нега энди чиқар эканман? Энасам қотиб чиқмадим. Менинг келиним маҳалладаги кўшнлар қатори айтиб кетса ҳам чиқишим керакмиди? Хафа бўлганимни билгандир.

- Бундан қариндош-уруғлар ва кўшнларингиз ҳайрон бўлишмадими?

- Аввалига улар мени касал деб ўйлашди. Лекин, ёлғиз йўғлаб ўтирганимни

ман. Чунки, битта боламдан айрилганман. Қолган тўрт нафар болаларимга фақат яхшилик тилайман. Айтгандек... Бундан кўп йиллар аввал бир воқеа бўлганди. Тўрт болам ҳали жуда ёшли-ғида бир эрак билан гаплашгандим. У келиб эраклар қилиши керак бўлган ишларимга ёрдамлашарди. Бу эса

менга харна, мадад бўларди. Хуллас, ана шу кишидан бир ўғил кўрганман. Агар шу сабаб бўлмаса... Бунинг билган ундок деган, билмаган бундоқ деганди-да ўша пайтларда. Чунки унинг оиласи, болалари бор эди. Эшитишимча набирани келиним ўша эракнинг набираси экан! Ахир орадан шунча йил ўтди, биз ҳам қаридик. Нахотки ўтмишда қолган гап-сўзларини деб... Мени тўйга аралаштиришларини бўлса? У дунё, бу дунё берган оқ сўтимга рози эмасман. Оқ қилдим бундай нобакорини... Уни шунча тўхташтига, қарғишини тўхташтига уринсам ҳам бўлмади. Аламзада она қўлларини тескари фотиҳага очди...

Мен аввалига ўз онасини сабабсиз тўйга айтмаган ўғилдан нафратлана бошлагандим. Аммо, сўхбатимиз сўнггида айманибгина айтилган икки оғиз сўз фикримни бутунлай ўзгартириб юборди. Бу хато, ўша пайтда изтиробда қолган аёлни кўз ёшлари Сайрам холага қайтганига ишондим. Яна шунга ишондимки ҳар биримизнинг қачондир қилган гуноҳларимиз йиллар орасида қолиб кетмас экан. Агар қайтар дунё деганлари рост бўлмаса, ўттиз йиллар аввали гуноҳ учун ўғил онадан юз бермас, она ҳам бундай қашқамасди. Қўлларини тескари дуога очган онанинг фарзандига бир гап бўлса барбир юқди, юрагидан қон оқади. Ули қудаларининг талаби билан онасини четга чиқариб нотўғри. Беваликнинг оғир тошини тортиб фарзанд ўстирган аёлга бўлган бундай муносабатдан кўнглим оғриди. Ахир беайиб парвардигор. Балки, ўтган ишларни унутиб, энди набиралар учун ярашиш, кечиримли бўлиш керакмиди? Катталарнинг бундай интиқомлари сабаб икки ёшнинг гулдек оиласи бузилиб кетса-чи? Сизнингча, бу воқеада қандай йўл тутган маъқул эди?

Басира САЙДАЛИЕВА

ТАШРИФЛАРИНГИЗ...

- Ҳозир мен суд залидан келяпман. Улар ўйлаб кўришим учун икки ой муҳлат беришди, - деди тахририятимизга кириб келган йигит.

- Суд залига боришингизга сизни нима мажбур қилди?

- Уч нафар фарзандим тақдир, алданиш, хўрланиш мажбур қилди. Шарифа менинг иккинчи хотиним. Биринчиси билан ажрашгач, янгам узоқ қариндошининг бефарзанд, турмуши бузилган кизи борлигини айтди. Ўша аёлни излаб, борсам "дом" да яшаркан. Шарифа билан гаплашиб кўрсам яхшигина муомала қилди. "Болаларингизга оналик қиламан", - деди. Унинг гапларидан хурсанд бўлдим. Биз бор йўғи икки йилгина яшадик. Бир куни маҳалламиз гўшт дўконидан харид қилаётсам ўзимдан икки ёш кичик бир кўшним: "Баҳодир ака, келин-нойимни тартибга чақириб қўйинг, кафедра кўрдим, ўзини тўтишлари жуда бежо", - деб қолди. Нега Тўхмат қилаяпсан? Мени хотиним яхши аёл", - дея йигитга бир-икки "ўғил бола" гаплардан қилдим. Юрагимга гўлгула тушди. Чунки у кейинги пайтда болаларга қарамас, фақат менинг кўнглимни олиш билан банд оила, рўзгор билан иши йўқ эди. Бир куни қайнонамни кўрсам бир киши ўтирибди.

Шарифа уни "ўғай тоғам" деб таништирди. Ҳа, тоғаси бўлса тоғасидир-да, деб юрардим.

- Нахотки аёлингизни бирор марта ҳам рашк қилмаган бўлсангиз?

- Унга ўзимга ишонгандек ишонардим-да! Бир-икки сигарет чекаётганини кўриб қолгач шубҳага тушдим. Жанжал кўтардим. Ўша куни грип бўлиб иссиғим чиқаётганди. Касалхонага кетдим. Келсам хотиним онасиникига кетиб қолибди. Қизимга: "Агар хотин керак бўлса, даданг кетимдан, борсин" дебди. Тузалиб, оёққа тургач,

"Эгилган бошни қилич кесмас", - дедим-у, кетидан бордим. Уйда йўқ экан. Бироздан кейин ўғай тоғаси билан кириб келди. Аламимни ичимга ютиб, уйга келдим. "Сен ҳам бошқа аёлларга ўхшаб тур, ўзингдан бирор из қолдир" дедим хиринглаб қулди. Қорним уёққа, орқам буюёққа чиқиб хунқ бўлиб юришни истамайман", деган жавобни айтди-ю кутулди. У бефарзандлигидан ҳеч қачон уялмас, аксинча кўчада бола етаклаб юришдан ор қилишини так-

рорлашдан чарнамасди. Маҳалладаги эраклар орасида хотиним ҳақдаги гап-сўзлар кўпайиб кетгач шубҳага тушиб, улар кўчиб юрган маҳаллаларга бориб суриштирдим. Мен Шарифанинги иккинчи эмас, тўртинчи эри эканман. (У менга фақат бир марта турмушга чиққанман деганди). Тоғам деб юрган киши "ўйнаши" экан. Бу гапни кўпчилик таъкидлагач, бошимни деворга урдим. Нахотки, кўзим шунчалар кўр бўлса? Нахотки

иккинчи марта ҳам рўзгорим бузилса? Одамларнинг кўзига қандай қарайман? Бу каби саволлар юрагимни кемирарди. Хуллас хотинимнинг тоғаси юрагимнинг задаси бўлиб чиқди. Уйга келиб у билан очикча-сига гаплашдим. Шу гаплар рости? - дедим. Бўйинга олмади-ю, онасиникига кетиб қолди.

- Иккинчи марта ҳам бахтдан озгингиз куйибди. Балки биринчи аёлингиз билан ажрашмаганингиз маъқулмиди?

- У билан яшашнинг иложи йўқ эди. Болаларим ҳам қийналиб кетганди. Кечирасиз-у, оллоҳ болалар фарosat улашаётганида мени хотинимга етмай қол-

ган. Уйга сарёғ олиб келиб столга қўйсам уч кунгача эриб, чаккилаб оқиб ётса ётадики, холодилликка солиб қўймайди. Дазмолда куймаган қўйлагим, шимим қолмаган. Уй ичи ушоққа тўлиб кетгандан сакраб-сакраб юрадиган бўлиб қолганман.

- Уч нафар болаларни дунёга келтиргунча унинг феъли билмаганингизга

ишонгим келмаяпти?

- Билганман. Лекин иккита қўл-оёғи чаққон сингилчаларим бор эди. Уйдаги барча юмушларни ўзлари уддалаб, болаларимга ҳам ўзлари қарашарди. Улар турмушга чиқиб кетишгач, хотинимнинг айби очилди Уйлар молхонага, ховлилар товۇқ фермасига айланди-қўйди. Уй юмушларини ўзим қилай десам, тирикчилик қолиб кетди. Охири бундай яшаш болаларимнинг ҳам кўнглига теги. Икки қизимни ўзим билан олиб қолди, кичкина ўғлимни унга бердим. Бир ойдан кейин хабар олгани борсам ўғлимни "болалар уйига" топшириб юборди. Эпполмаганимиз. Бундай иснодга чидалмадим. Ўғлимни болалар уйдан қайтариб олдим. Ҳозир ўзим билан яшаяпти.

Қизларим дастёр бўлиб қолган. Баъзан оналарини сўрашади. Уларга қандай қилиб "оналаринг хиёнаткор" деб айта оларкан.

- Ота-онам бор даямасиз, улар нима дейишди?

- Э, ҳозир ҳамма ўзини тинчини ўйлайдиган бўлиб қолган. Онамга айтсам, "сени бошқа уйлантиришга қўрқиб етмайди", - дейди. Бу ёқда уч нафар гўдақларим. Бирини: "Дада мактабга ота-оналар мажлисига бораркансиз", деса, бири: "Боғча опам даданг менга учрашиб кетсин, байрамга пул йиғаяпмиз, деб айтиб юборди", - дейди. Иккинчи хотиним уйимдаги бор-баракани супуриб кетди. Ўша билан икки йил яшаган бўлсам уч марта аварияга учрадим. Уйга кирсам елкамни нимадир босиб тургандек бўлаверарди. Ҳозир ишларим анча яхши. Уч боламни ташлаб қўйганим йўқ. Агар иккинчи хотинимдан ажрасам акам янгамни хайдаб юборарди. Уни менга янгам толганди. Яна бир оила бузилади. Ажрашмай десам, хиёнаткор аёл билан яшаш ўлимдан оғир. Доно молларимиз, кўпни кўрган ота-хотинимиз, маҳалла оқсоқоллари менга йўл қўсатишар, деб умид қиламан.

Нигора ЙҮЛДОШЕВА

ХОТИНИМНИНГ ЎҒАЙ ТОҒАСИ...

ОТАМДАН СЎРАМАЙ ИШ ҚИЛГАНДИМ...

аммамдан кечирим сўрадим. Амма вафот этгач, бир куни шу гапимни отамга айтдим. Отам бошларига муштлаб йиғлади.

“Ота десам, бағри-дилим ёнаверар” - 40-сон

ЭСЛАТМА: Отамнинг вафотидан сўнг унинг ўрни жуда билинган. Кўчаларда отамга ўхшаган одамларни кўриб қолсам эзиламан. Вақтида улар билан тўйиб-тўйиб суҳбатлашишга вақт топмаганимга афсусланаман. Бироқ буни кеч англаганим армон бўлди.

Б.САЙДАЛИЕВА

Ушбу мақолани ўқидиму, кўз олдимга отам раҳматлик келди. Бу дунёда яхши одамлар кўпу аммо, азиз меҳрибон ота-онанинг ўрнини ҳеч ким босмас экан.

Бир пайтлар ёш бўлганимми, мен ҳам отамнинг дилини огритган пайтларим бўлганди. Айниқса... Мени уйлантиришаётганда бўлган бир воқеа сира эсимдан чиқмайди. Албатта, кейинчалик уэр сўрадим-а, аммо...

Ота-онам тўйга тайёргарлик кўришаётганда ҳам бир ишнинг бошини тутган эмасдим. Лекин, тагимда машина, ҳамма тенгдошларимдан яхши кийиниб юрардим. Тўйга икки ҳафта қолганда одатга кўра келин ва унинг янгалари билан ҳаражатга боришимиз керак эди. Мен ҳам аммам билан бораётгандим. Отам аммамнинг қўлига анча пул берди. Бу пулга бўлажак келинга пальто, этик ва шунга ўхшаган нарсалар олиниши керак эди. Асосий нарсаларни олиб берганимиздан сўнг иккита янгасига ҳам, биттадан кўйлақлик олиб бердик. Шундан қизнинг янгаси:

- Ҳой кувё, энди тилла сирга ҳам, олиб беринг-да. Уйингизга ойдек

бўлиб тақиб боради, - деб қолди.

Аммам:

- Бориб маслаҳатлашайлик-чи! Янгамнинг атаб кўйганлари бор эди-да, келинга, - деди.

Қизнинг менга ноз билан термулиши кўнглимни эритди: - Амма, пулни беринг. Сирга ҳам оламиз, - дедим. Аммам бечора иккилана-иккилана пулни берди.

Бориб жуда чиرويли сирга ва

- Шу гапни вақтида айтмасмидинг-а? Ахир мен унга шу боис доимо совуқ муносабатда бўлиб келдим, - деди. На чора! Бўлар иш бўлганди. Шундан сўнг отам анча чўкиб қолди.

Вафот этишидан олдин мени чакиртирди.

- Болам, ука - сингилларингни хафа қилма. Хатоларини кечиргин, деб васият қилди.

Бир гап билан кўнгил ерга кираркан, бир гап билан осмонга чиқар-

узук олдик. Уйга охирги чақамиз билан қайтдик. Келиб боққа ўтиб кетганимди. Ховлига келсам отам аммамни қаттиқ-қаттиқ қойиб турибди.

- Ахир, пулни қарзга олгандим. Сал тежарсан, деб сени қўшиб юборган бўлсам! Сен эса сирга олибсан. Ана, янган сирга, иккита тилло билангузукни атаб қўйганди.

Э, эси йўқ, - деди. Аммам индамай бош эгиб ўтирарди. Мен ҳам пастлик қилиб индамадим. Аммамдан пулни даярли тортиб олганимни айтмадим. Тўй ҳам ўтди. Қарзлар узилди. Бу орада аммам оғир хасталанди. У касал бўлиб ётганида,

кан-да. Ёшим бир жойга борган бўлса ҳам бу воқеани сира унутмаймаман. Чунки отам ўша синглисини жуда яхши кўрарди. Агар шу номардлгим бўлмаганида ака-сингил тўйиб-тўйиб дийдорлашган бўлишармиди?... Мана шу армон эса мени қийнагани-қийнаган!

Нима бўлганда ҳам ота-онанинг дилини ҳеч қачон огритмаслик керак экан.

Фарзандларимдан энг катта ўтинчим ҳам шу.

М.УСМОНОВ,

А.Икромов тумани

ФАРЗАНДЛАРИНГИЗ ТАҚДИРИНИ ҲИЛАНГ

Инсон яшар экан, унга не-не машаққатлар, тўсиқлар дуч келмайди, дейсиз. Ҳар бир инсон шошқалоклик қилмасдан, маслаҳатлашиб, ақл юритиб иш кўрмоғи лозим. Шундагина оҳ тортишлар-у, азият чекишлар бироз бўлса ҳам камайган бўлармиди?

Моҳира опа! Юқоридаги фикримни англаган бўлсангиз керак. Ақлсиз синглингнинг гапига қўлоқ солиб, ота-онангиздан қолган уйни бой бердингиз.

“Ўз синглим деб ишонгандим” - 34-сон

ЭСЛАТМА: Ота-онамиз оламдан ўтиб, ховли-жой синглим иккимизга қолди. Синглим: “Ховлини сотиб Тошкентдан уй оламиз”, - деди. Уч нафар боламни эргаштириб Тошкентга кўчиб келдик. Аммо биз келиша олмаганимиз.

НИГОРА ЙЎЛДОШЕВА

Танангизга бир ўйлаб кўринг-а! Ҳеч бўлмаганда турмуш ўртоғингизнинг сафардан қайтиб келишини кутсангиз бўларди. Қариндош-уруғ, қўшнларингизга қўлоқ солганингизда бундай вазиятга тушиб қолмаган бўлармидингиз?

Сизни ҳозирги вақтдаги ҳолатингизни тушуниб турибман. Шунинг учун ҳам буюғига энди ақл билан иш қилинг! Ана шундагина қоқилмайсиз. Фарзандларингиз ҳам сиздан ибрат олиб баркамол бўлиб воёга етишади.

Авалло, сиз қайнонанинг хонадонига бориб, истиколат қилинг. Чунки, эрингиз қайтиб келса, сизни ахтариши турган гап. Шунинг учун овсингиз билан баҳамжиҳат яшаб, умр йўлдошингизни кутинг. Шояд бундан кейинги ҳаётингиз осойишта ўтса?

Дилноза Фаттоҳ қизи

Тошкент шаҳри Шайхонтоҳур тумани

О АСЛ БАХТ ИЛАДА

“Бировнинг қосасига қошиқ суқманг” 46-сон, 2002 йил

ЭСЛАТМА: Уй-жойим шоҳона, бир ўғил, бир қизим бор. Ейишичиш, кийишдан ҳам камчилигимиз йўқ. Эрим тижорат билан шуғулланади. Менга ҳеч сир бой бермайди. Бирор марта очилиб-сочилиб менга муомала қилмайди. Ахир мен ҳам одамман-ку, севиш-севилишга ҳаққим йўқми?

Тоҳир НОРИМОВ

Ҳурматли синглим! Мен сизни сира тушуна олмадим. Оилангиз, икки фарзандингиз бор экан. Уйлайманки, сиз бахтли аёл экансиз.

Лекин... мақолангизни ўқиб, сизни анча дангаса, қалта ўйлайдиган аёл эканлигингиз кундек равшан бўлиб қолди. Мендан хафа бўлсангиз ҳам майли. Лекин тўғрисини ёзишга қарор қилдим. Умуман ҳар бир аёл оруз қилган даражада моддий таъминотга эга экансиз. Уғил ва қизингиз бор экан. Эрингиз топармон йигит экан. Сизга яна нима керак? Ёки бу тўқликка-шўликми? Ёки ношўқликми? Сиз севиб қурмаган турмушингизни энди 2 нафар фарзандли бўлгач, барбод этмоқчимисиз? Аввалроқ қаерда эди севгига ташна қалбингиз? Ҳаёлингиз қаерда эди. “Эрингизнинг қўлоғига сир”, дебсиз. Уйлаб кўринг. Бу дунё ўзи сирли дунё. Сиз ва мен билмаган сир-синоатга тўла. Сиз эрингизнинг қалбига йўл топа олмагансиз. Шунинг учун у сизга сирли бўлиб туюлапти. Агар унинг юрагига кириб борганингизда, у сиздан ҳеч нарса ни яширмаган, ҳатто шахсий муаммоларини ҳам баён этарди. Икки фарзандли бўлибсизу ёстиқдошингизга бегонадек экансиз. Бу борада сизнинг айбонингиз кўпроқ. Сиз энди ўзга инсон қўдириш илминда, ҳиёнат кўчасига ўзингизни урмоқдасиз. Сиз учун бу сўзлар уят эмасми? “Ўзимни бу уйда чўридек ҳис қиламан”, дебсиз. Бу сўзлар ўзбек аёли-

га мутлақо тўғри келмайди, синглим. Ахир ўз жуфту ҳалолога, фарзандларига ширин таом тайёрлаш фахрли иш эмасми? Эрингиз ишдан келгач, унинг топиб келганидан ҳар хил ширин таомлар тайёрлаб фарзандларингиз даврасида танавул қилиш ҳам бахт. Сизнинг фикрларингиз соғлом фикр эмас. Биласизми, баъзи аёллар ўзлари топиб, ўзлари пишириб ейди. Сизга пулнинг қаердан келаётгани, эрингизнинг пулни қаердан топиши сизни умуман қизиқтирмайди. Эрингиз топиб келганини тайёрлашга эринасиз-а? Яна “Чўриманми”, деб хафа ҳам бўласиз. Сиз ўша йигитни йўлдан урманг, икки оилани барбод қилишингиз мумкин. Эрингизни қадрлаб, ҳурматини жойига қўйиб, ардоқланг. Эрингиз шунга эришар экан. Чунки топармон-туртармон бўлса-да, ўзгани севиб қолмабди-ку. Синглим, эрингизни бошқа бир аёл ҳам севиб қолса нима қилардингиз? Сизни севиб қолган ўша эркакнинг сўзига ишонманг. Ўз бахтингиздан қолманг. Доноларимиз: “Биринчи бахтинг ой бахтинг, иккинчиси сувга оқдинг”, деб бежиз айтишмаган. Ўз оилангиз, жуфти ҳалолингиз, ширин-шакар фарзандларингизни асраб-авайлашга, ширин таомларни пишириб, тинч-тотув, бахтли яшашга нима етсин? Бахт деганлари шу эмасми?

Муҳайё БЕРКИНОВА

Жиззах шаҳри

ҲЕЧ КИМ АДАШМАСИН

Мақолани ўқидиму кўзларимга ёш келди. Шундай гўзал, ақлли қиз бахтсиз бўлса-я? Тарбия баъзан яхшини ёмонга, ёмонни яхшига айлантира олиши мумкин. Жасурбек ҳам ёмон тарбиянинг маҳсулидир. Ота-онаси уни эрка, тантиқ қилиб тарбиялаган. Ота-онаси озгина бўлса-да, унга эътибор беришганда ўзининг амакиваччаси бўлмиш Дилнозани бадном қилмас эди. Бу дунёда ҳаммамиз ҳам меҳмонмиз. Шунинг учун ҳар бир инсон ҳаётдан армонсиз, ҳеч нимадан афсус қилмай яшаб ўтиши керак.

“Орзулари кўп эди” - 36-сон

ЭСЛАТМА: Дилноза кўзга яқин қиз бўлиб воёга етди. Бир куни амакиваччаси Жасур уни йўлдан урди. Дилфуза опа қизининг бўйдоқ икки ҳафталик ҳомиласи борлигини эшитиб эс-ҳушини йўқотди. Аммо Жасурнинг онаси ҳамма айбни қизга йўқотди. Орадан йиллар ўтиб, Дилноза аёли билан ажрашган бир йигитга турмушга чиқди. Эрка ва тантиқ Жасур ота-онасига кўп ситамлар етказди.

Севара

Тошкент

Дилнозанинг юрагида бир дунё армон. Чунки у аёли билан ажрашган бир йигитга турмушга чиқди. Бу унинг учун армон эмасми? Эй, сиз Жасурнинг онаси! Нега Дилнозани келин қилмадингиз. Ахир унинг фарзанди сизнинг неварангиз эди-ку. Айбни аввало ўзингиздан изланг. Дилнозада ҳеч қандай айб йўқ. Айби гўрлиги, тажрибасизлиги, ишонувчанлиги. Бу борада уни оқлашга оғизман. Ёшлик - бебошлик, қилган албатта. Бу кўргилкини ҳеч бир қизга раво кўрмайман. “Ҳунажин кўзини суз-

маса, буқача ипини узмайди”, дебсиз. Бу гапингиз билан ҳамма айбни Дилнозанига тўнкабсиз-ку! Сизнинг ипини узган буқачанингизда айб йўқми?! Боқира бир қизнинг номусини топтаган буқача ҳам худудан жазосини олар. Инсон ўйламай босган одими билан ўзигагина эмас, ўзгаларга ҳам бахтсизлик келтириши мумкин. Сиз ўзингизнинг ўйламай айтган гапингиз билан Дилнозанинг ҳаётини барбод қилдингиз. Сиз уни ҳеч ким олмайди деб ўйладингизми? “Тешик мунчоқ ерда қолмас, ерда қолса кимлар олмас”, деган мақол бор. Кўрдингизми, Дилнозани келин қилмасангиз ҳам у турмушга чиқибди.

Унинг шириндан-шакар болалари бор экан. Уларнинг ховлисида болажонларнинг қийқириклари эшитилади. Сизнинг ховлидачи, ёлғизлик, сукунат. Мана сизга ённи олган болангиз. У сизни хор қилди. Унинг эрқалиқлари сизга қимматга тушди. Оғир кунингизда овсинингиз кунингизга ярабди. Энди улардан кечирин сўранг. Гуноҳларингизни яхшилик қилиб ювинг. Оллоҳ сизнинг дилингни пок қилсин.

НИГОРА ЗАРИПОВА

Бухоро вилояти Пешку тумани

УМРИНГИЗ МЕХРГА ЙЎҒРИЛСИН

Кутлов

Инсон қай касбни танламасин у келгусида ўз меҳнатининг орқасидан одамларга хизмат қилишни, қолаверса уларнинг кунглига эзгулик солишни ўйлайди. Тошкент шаҳрининг Қўштак маҳалласидаги зиёли оиласида дунёга келган Фотиҳ Бурхонов ўз умрини мусиқа яратишга бахшида этди. Юзлардан нур ёғилиб турган бу ажойиб инсон, устоз Фотиҳ Бурхонов билан суҳбатимиз ҳам ана шулар ҳақида кечди.

- Фотиҳ ака, нима учун айнан мусиқа соҳасига, болалар мусикасига қизиққансиз?
- Эҳтимол, бунга мен ўсиб улғайган оиладаги муҳит сабаб бўлгандир. Чунки, отам Эшонжон Ҳазрат ўз даврининг ўқимишли инсонларидан эди. Турк, араб ва форс тилларини яхши билар, мусиқадан ҳам яхши биларди. Биз эса оиламизда беш қиз, икки ўғил фарзанд эдик. Отам ҳаммамизнинг ўқишимизга, кейинчалик эса олий маълумот олишимизга катта эътибор берди. Мен эса мусикага интилардим.

- Ўз фаолиятингизни асосан мактабларда мусиқа ва эстетик тарбияни такомиллаштиришга бағишлаган экансиз...

- Катталар учун мусикалар кўп яратилган. Бунинг устига мерос тумтоз, классик мусикаларимиз ҳам кўп. Лекин, болалар мусикасига эътибор камдек туюларди-да. Шунинг учун 1972 йилда мактаб ўқувчилари учун мўлжалланган. "До, ре, ми, фа, соль" ўқув дастури ишлаб чиқилди. Кейинчалик мен телевидение орқали шу курсатувни олиб бордим. Республикамизда болалар мусиқа санъатини ривожлантиришга бағишланган 40 дан ортқ мақолалар тайёрладим. Д.Омонуллаев, Т.Хусайновлар билан ҳамкорликда 7 синф ўқувчилари учун мусиқа дарслиги тайёрладим. Фортепиано, скрипка ва ўзбек миллий чолғу асбоблари учун 10 дан ортқ тўпламлар яратдим. Чунки, болаларнинг кунглида мусикага қизиқиш бўлса улар гўзалликка интилишади. Мусикага кўнгли қўйган боланинг қалби эса эзгуликка мойил бўлади. Улар ҳеч қачон ёмонлик қилишмайди.

- Оила, ҳаётингиз ҳам мусикага ҳамоҳанг бўлгандир...
- Рафиқам Махбубахон, муаллима, 44 йил аҳил, бахтли яшадик. Уч нафар фарзандларимиз бор. Қизимиз Гулихон - композитор. Севара енгил санъат соҳасини танлаган. Ўғлим Фаррух эса курилиш бўйича ишлайди. 7 нафар набираларимиз бор. Мана, 70 ёшни ҳам қарши олиш насиб этди. Боболук гаштини сураямиз. Набирам Элёр Америка Қўшма Штатларидаги Индиана штатида ўқиб қайтди. Ҳозирги замон билим олишга ҳам, меҳнат қилишга ҳам кенг имконлар очиб бераёпти.
- Фотиҳ ака, ўтаётган ҳар бир кунингиз гаштли, файзли ва меҳрга йўғрилган бўлсин.

Басира САЙИДАЛИЕВА

ЭЪЛОНЛАР!

Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳар "Оила зийнати" Маркази қизларни ва келинчақларни оилавий ҳаётга тайёрлаш мақсадида қуйидаги касблар бўйича ўқув курсларини ташкил этди. Марказда кам таъминланган оила фарзандлари бепул ўқитилади. Бошқа ҳудудлардан келган ўқувчилар ётоқхона билан таъминланади.

Ўқув мuddати 2 ойлик курслар.
- Бичиш-тиқиш (бюортма аҳолидан олади)
- "Элита" усулида пардалар, чойшаблар ҳам тиқиш (бюортма аҳолидан олади) - Бисерлардан фойдаланиш тиқиш (бюортма аҳолидан олади) - Бошлангич компьютер билимлари ҳам (Windows 2000) - Олий даражада торт ва салатлар тайёрлаш (амалиёти билан) - Массаж (амалиёти билан) - Сартарошлик (амалиёти билан) - Косметология (амалиёти билан) - Маникюр (амалиёти билан)

Ўқув мuddати 3 ойлик курслар

- Миллий кўрпа-кўрпачалар тикиш (бюортма аҳолидан олади) - Юмшоқ ўйинчоқлар, бешик кўрпачалари ва ёстиқчаларини тикиш - Хар хил миллий тикиш (бюортма аҳолидан олади) Ўқув мuddати 4 ойлик курслар - Бичиш тиқиш (бошловчилар учун) - Машинада гул тикиш (вишивка) (бюортма аҳолидан олади) - Инглиз тилида Ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

"Оила зийнати" Маркази қошидаги курсларни битирган ўқувчиларга махсус сертификат берилади.

Манзил: "Халқлар Дўстлиги" метроси. Фуркат кўчаси 1 уй. Мўлжал: Республика спорт кўмитаси. Ўқитувчилар малака ошириш институти жойлашган бино 2 қават 202 хона. Телефон: 45-18-42, 98-07-78, 29-28-58

УРОЛОГ ВРАЧ, ДОЦЕНТ РЎЗМЕТОВ МЭЛС ҲОЗИЕВИЧ

ЭНУРЕЗ ХАСТАЛИГИ БИЛАН ОФРИГАН КОВУГИ БЎШ 10 ЁШДАН ОШГАН ЎГИЛ ВА ҚИЗ БОЛАЛАРИ БАТАМОМ ДАВОЛАЙДИ.

Бўйрак, қовуқ, простата бези касалликларини аниқлайди ва ДАВОЛАЙДИ. Қабул вақти чоршанба, пайшанба, якшанба кунлари соат 9.00 дан 18.00 гача.

Манзил: Тошкент тумани, Генерал Собир Раҳимов номли жамоа хўжалиги, Бобоев кўчаси, 12-уй. "Чорсу" шохбekaтидан 464, 469,522-автobусларнинг "Генерал Собир Раҳимов" бekaтигача бopилади. Телефон: 47-86-83. Лицензия рақами 3271

«КАМОЛОТ-КОМПЬЮТЕР» ўқув маркази таклиф қилади.

3 ойлик курслар:

- Инглиз тили, - Инглиз тили ва компьютер, - Бухгалтерия ҳисоби ва компьютер билимлари, - Банк иши ва компьютер билимлари, - Теле-радио-видео аппаратураларини таъмирлаш устаси, - Рус тили, - Компьютерларни таъмирлаш устаси

2 ойлик курслар:

- Компьютер билимлари: (Windows-2000, Ms Office) INTERNET, E-MAIL. - Бухгалтерия ҳисоби, - Енгил автомобилларни электр қисмини созлаш. **1-С Бухгалтерия дастури — 1 ойлик.** - Компьютер, принтер, телевизор таъмирлаймиз.

Курсларни тугатгандан сўнг диплом берилади. Манзилимиз: Тошкент, Навоий кўчаси-9, «Пиццерия» лойиҳа институти биносининг 4-қавати. (ТРАСТБАНКнинг ёнида.) Тел: 41-33-96, 41-07-82

Қишлоғимизнинг номи "Шайтонқўл" бўлиб, улғайиб ақлимни танганимда, бошқа қишлоқнинг болалари жимгимга тегиб: "Шайтонқўлнинг қизи шайтон-да", - дейишарди. Орланганимданми билмайман 90 ёшли бобомдан: (Худо раҳмат қилган бўлсин) "Нега қишлоғимизнинг номи бундай", деди сурадим.

"Бунинг тарихи бор, қизим", - дея сўзлаб бердилар.

Айтишларича қишлоғимиз жойлашган ер

ШАЙТОННИНГ ҚЎЛИ

баланд-пастликдан иборат бўлиб, янтоқлар ўсиб ётар экан. У пайтларда бобом 15-16 ёш атрофида бўлиб, мол-қўй боқиб юриб қишлоқларидан оқилганиб кетиб қолар эканлар. Кунларнинг бирида одатдагидай мол боқиб қишлоқдан анча узоқлашиб, қолганини сезмай қолиб. Кеч қайтаётсалар ойнинг ёруғида бир гала ёввойи ўрдак олдиларидан учиб ўтиб пастлабди. Улар ёш ва қизқувчан даврда эмасларми, тезда ўрдақлар пастлаётган томонга чолиб кетибдилар. Чунки ўзлари билан доим бешотар милтик олиб юрарканлар-да, қуёمنى, қушми овлаймиз деб. Уйлашибдики, ўрдақлар кўнмоқчи, яқин ўртада қўлни, ариқми бор, тахминлари тўғри чиқиб қувончилари ичларига сифмай кетибди. Чунки кеч қолганларига яраша ўлжа олиб боришса оталари хурсанд бўлиб уришмайдди. Кўлда ўша ўрдақлар осойишта ойнинг ёруғида сузиб юрганмиш. Секин бир чеккага бобом билан ошнаси ётиб, бирдан ўрдақларни мўлжалга ола бошлабдилар. Бир талай

ўрдақларни отиб бўлиб, чарчаганиданми, молларга ҳавотир олибми, тонг ёришса йиғиштириб оламиз дея кўтиб турган дўстларини олдиға кетибдилар. Иккала дўст кўп ўрдак отганларини ва ёруғда олишларини гупуриб ўртоқларига айтиб берибдилар ва озгина мизғиб туриб, гира-шира бўлганда ўлжаларни олиб келгани кечқурунги жойга боришса, на ўрдак, на қўлдан дарак бор эмиш. Икки ошна қараётган ҳолатга тушиб нима қиларини билмай қолишибди.

Ахир ўрдақларни бирор-бир олгир олган бўлса, қўл қани, дея бир-бирларига саволомуларга қарабдилару, оталарининг айтган гаплари ёдларига тушиб тум-тарақайлаб қочишибди. Уйларига на ўлжасиз, ҳамда кечаси келмаганлари, унинг устига ҳаллослаб бир ахволда кириб келганини кўрган ота-оналари ҳайратдан ёқа ушлаб, нима бўлганини сўраганлариде, бўлган воқеани айтиб берадилар. Шунда оталари уришиб, неча маротаба у ерга бормасликлари кераклигини, у ерда кўп бора кўл пайдо бўлиб, йўқ бўлиб қолиш ҳодисаси учраб туришини яна бир бор таъкидлаб, насихат қилибдилар. Шундан сўнг бу шайтоннинг иши, яъни "Шайтонқўл" деб аташадиган бўлишган экан. Кейинчалик ерлар ўзлаштирилиб, айни кунда ажойиб қишлоққа айланган. Қўли ҳам бор, аммо йўқолиб қолмайдди, ишонаверинг!

Шахноза АБДУРАҲМОНОВА

ЎзДЖТУ халқаро журналистика

Беш кунлик давомида ҳаво ўзгариб туради. Айрим ҳудудларда вақти-вақти билан ёмғир ёғади. Фарбдан секундига 7-12 метр тезликда шамол эсади. Ҳаронинг ҳарорати кечаси 3°-8° дан 8°-13° гача иссиқ бўлади. Кундузи 15°-20° дан 20°-25° атрофида иссиқ бўлади. Республикаимизнинг шимолида кечаси 2°-7°, кундузи 16°-21° атрофида иссиқ бўлиши кутилмоқда.

«Оила ва жамият» ўғитномаси.

ОМАД ЮЗ ЎГИРСА!

Қуёш нурин хирагина сочар экан, Дўстларинг ҳам сендан йироқ қочар экан, Душманларинг бор сирингни очар экан Сендан агар бир кун омад юз ўгирса.

Куллук қилган дўст, жўралар кетар йироқ, Йўл ахтарар энди қимдан, қим нафлироқ. Ҳатто оддий "салом-алиқ" ҳам мушуқулоқ, Сендан агар бир кун омад юз ўгирса.

Ҳар қадамда бир муаммо, тўғаноқ кўп, Арзиманган ишларинг ҳам битмайди хўп. Сен ҳақингда гап қилишар, бўлиб тўп-тўп, Сендан агар бир кун омад юз ўгирса.

Уйингда ҳам, на ҳузур бор на ҳаловат, Ҳаёлингга минг бир алам, ўйлар бот-бот. Ич-ичингдан ўртанасан, тугаб борар сабр-тоқат, Сендан агар бир кун омад юз ўгирса.

Ўйлайсану-ўйларингни чеки йўқдир, Ҳар битта гап, гўё сенга отган ўқдир. Сенинг билан ўзгаларнинг иши йўқдир, Сендан агар бир кун омад юз ўгирса.

Тушқунликка тушма ҳечам, тетик юргин, Мададкоринг Оллоҳ-Худо шуни билгин. Душманларга сир бой бермай, қулиб тургин, Сендан агар бир кун омад юз ўгирса.

Олий ҳақам вақт дейдилар, сабр қилгин, Чин ҳақиқат синмагайдир шуни билгин. Ҳар доимо яратганга шукур қилгин, Сендан агар бир кун омад юз ўгирса.

Шербой ШЕРОВ

ДУШАНБА 27

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕНИСИ

15.00 «Тухилнома», 15.45 «Кўрсатувдан-кўрсатувгача», 16.05 Эстрада тароналари...

«ЕШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

18.00 Кўрсатувлар дастури, 18.05 «Янги авлод» поchtаси, 18.35 «Мультмоша»...

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби, 17.20 ТТВда сериал: «Жахонгаша Ришард»...

«ХАЛКАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

БИРИНЧИ КАНАЛ, 6.00 - 9.00, 17.30 Кўрсатувлар тартиби...

БИРИНЧИ КАНАЛ

6.00 Телеканал «Доброе утро», 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости...

30

16.55 «Гача профилактика» катталари, 16.55 «Дастурнинг очилши»...

30

6.00 Телеканал «Доброе утро», 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости...

PTV

3:00 «Доброе утро, Россия!», 6:45 Фильм «Любовник»...

PTV

5:55 ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ, 6:00 УТРО НА НТВ, 8:50 «РАСТИТЕЛЬНОЕ ЖИЗНЬ»...

ТВ

8:30 «Победоносный голос верующего», 9:00 Мультсериал «Ураганчики»...

ТВ

7:45 «Настроение», 10:50 «СПЕЦОТДЕЛ», Сериал, 12:40 Телемагазин...

REN TV

8.25, 11.30, 16.30, 23.30 «24», Информационная программа on-line...

REN TV

8.30 Бизнес-чат, 9.00 Шоу Джерри Спрингера, 9.51, 16.07, 21.52, 23.57 Прямой эфир...

ДТВ

6.30 Бизнес-чат, 9.00 Шоу Джерри Спрингера, 9.51, 16.07, 21.52, 23.57 Прямой эфир...

ДТВ

8.30 Бизнес-чат, 9.00 Шоу Джерри Спрингера, 9.51, 16.07, 21.52, 23.57 Прямой эфир...

СЕШАНБА 28

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕНИСИ

4.45 Рамазон тухфаси: «Икки олам сарвари», 5.05 «Ўзбектефильм» студияси намойиш этади: «Имом Бухорий мухаддирини султони»...

«ЕШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Кўрсатувлар дастури, 7.00 «Мунаввар тонг», Информациондан дам олиш дастури...

«ХАЛКАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

БИРИНЧИ КАНАЛ, 6.00 - 9.00, 17.30 Кўрсатувлар тартиби, 17.35 «Вести»...

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби, 17.20 ТТВда сериал: «Жахонгаша Ришард», 17.55 «Хориз хабарлари» (рус)...

30

9.05 «Теле-хамкор», фойдала газета, 9.30 Детский час, 10.15 «Планур Рейнджерс, или могучие рейнджеры»...

30

6.00 Телеканал «Доброе утро», 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости...

PTV

3:00 «Доброе утро, Россия!», 6:45 Сериал «Всегда говори всегда»...

PTV

5:55 ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ, 6:00 УТРО НА НТВ, 8:50, 20:45 Сериал «ЧЕРНЫЙ ВОРОН-2»...

ТВ

22:35 «КРАСНАЯ СТРЕЛА ВСЕГДА МЕРТВ», 11 серия, 1:10 «СТРАНА И МИР»...

ТВ

8:00 «Настроение», 10:45 Газетный дождь, 10:55 Детектив «ТОЧНО ПО РАСПИСАНИЮ»...

REN TV

8.25, 11.30, 16.30, 23.30 «24», Информационная программа on-line, 9.00 «Коты-самураи»...

REN TV

8.30 Бизнес-чат, 9.00 Шоу Джерри Спрингера, 9.51, 16.07, 21.52, 23.57 Прямой эфир...

ДТВ

6.00, 9.00 «Завтрак с Дискавери», 6.50 «Глобальные новости»...

ДТВ

8.30 Бизнес-чат, 9.00 Шоу Джерри Спрингера, 9.51, 16.07, 21.52, 23.57 Прямой эфир...

ЧОРШАНБА 29

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕНИЕСИ

4.45 Рамазон тухфаси. "Кардиси бор унинг пари си бор". 5.05 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади: "Алишер Навоий". Бадийий-публицистик фильм. 1-қисм. 5.40 "Хониша". Муслик дастур. 6.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". 8.00-8.35 "Ахборот". 8.35-17.55 ТВ маркет. 8.40 Газеталар шарҳи. "Болалар сайраси". 9.00 1-Соним тарона соғ акти. "Олтин тоғ". Телевизион ўйини. 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 "Ўзбекистон". 10.20 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади: "Болалар учун фильм". "Баланд тоғлар остида". 3-қисм. 10.50, 13.50 ТВ клип. 11.00 Футбол бўйича Ўзбекистон ва Шри Ланка усмирлар терма жамоалари ўртасида Осиё чемпионатининг саралаш учрашуви. "ЖАР стадиондан олиб кўрсатилди. Танафус пайтида: Янгилар". 12.50 "Ошин". Телесериял. 14.10 "Истиқомат". 14.25 ТВ анос. 14.30 "Ягона оила". 15.00 Футбол бўйича Ўзбекистон ва Шри Ланка усмирлар терма жамоалари ўртасида Осиё чемпионатининг саралаш учрашуви. "ЖАР стадиондан олиб кўрсатилди. Танафус пайтида: Мултифильм". 15.50 "Еш қизлар". 17.05 Рамазон тухфаси. "Аёллар ахтиром". 17.30 "Бархат сиймолар". О. Қосимов. 18.10 "Қурманча". 18.30 "Қўйил, шижигим". 18.45 "Қалб гахари". 19.05 "Халт ва қонун". 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 ЭЪЛОЛЛАР. 19.30 "Ахборот" (рус тилида). 20.00 Оқим эртақлари. 20.15 "Ўзбек-юз". 20.30 "Ахборот". 21.05 "Журналист тахлили". 1.25 "Ошин". Телесериял. 22.25 ТВ клип. 22.35 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади: "Музаффар". Бадийий фильм. Премьераси. 2-қисм. 23.40 "Ахборот". 24.00-00.05 Ватан тими соллари.

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Кўрсатувлар дастури. 7.00 "Мунаввар онг". Информацион дам оlish дастури. 9.00 Давр. 9.15 ТВ - анос. 9.20 Янги авлод студияси. 9.40 "Елгончлар касри". "Саккизқочқалар". Мултифильмлар. 10.05 Тонгги сериал: "Рамайна". 10.40 "Давр" - интервью. 10.55 ТВ - анос. 11.00 Ташч. 11.20 "Гвадалупе". Телесериял. 12.00 Ешлар овози. 12.20 "Мехр кузди". Мактубларга шарҳ. 12.45 "Шарқ тароналари" фестивали оханглари. 13.00 Давр. 13.10 ТВ - анос. 13.15 Жаҳон журфисси. 14.05 Истиқол умидлари. 14.25 "Ёшлар" телеканалида спорт дастури: 1) Нокузга 2) Тенис. 15.25 Муслик лажзалар. 15.35 Автопатруль. 15.55 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади "Бахт гуллари" 1, 2 - қисмлар. 17.00 ТВ - анос. 17.55 Кўрсатувлар дастури. 17.05 "Янги авлод" студияси: Оқ кабулар, Бешбармоқ. 17.40 Далил ва шарҳ. 17.55 Ешлар давраси. 18.20 Чемпион сирлари. 18.40 Каталог. 18.50 Олтин мерос. 18.55, 21.55 Иқлим. 19.00 Давр. 19.35 ТВ анос. 19.40 Очил дастурдон. 20.00 Спорт - лото. 20.10 Муслик лажзалар. 20.20 Ешлар овози. 20.40, 21.25, 22.35 Эълонлар. 20.45 "Гвадалупе". Телесериял. 21.30 Буюк ипак йўлларида. 21.50 Олтин мерос. 22.00 Давр. 22.40 ТВ-анонс. 22.45 "Ёшлар" телеканалида спорт дастури: Интерфутбол. 23.35-23.40 Хайрли тун, шарҳим!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10Кўрсатувлар тартиби. 17.20ТВда сериал: "Жаҳонгашта Ришар". 17.55Хорж хабарлари" (рус). 18.00, 20.45 "Экспресс" телегазетаси. 18.10 "Муслик меймонхона". 18.30, 20.00, 22.05, 23.00 "Пойтахт" ахборот дастури. 18.45 "Табриклимаиз-кутлайимиз". 19.05 "Хорж хабарлари". 19.10ТВда сериал: "Ой нури аянгиллиги". 20.20 "Аел-қалби". 20.55 "Химоя". 21.15 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади: "Очк дас". 22.20 ТВда сериал: "Лулинин бахти". 21.50 "Киношоғо". "Халт ташилари". 00.50-00.55 Хайрли тун, шарҳим!

«ХАЛКАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

6.00 Телеканал "Доброе утро". 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости. 8.05, 19.00 "Земля любви, земля надежды". Сериал. 9.05 "Убойная сила: Подземка". 11.40 Дисней-клуб: "Чудеса на виражах". 12.20 "Город женщин". 13.00 Комедия "Последнее дело Варенго". 14.30 Новые чудеса света. "Асуанская плотина". 15.20, 24.50 "Фабрика звезд-3". 15.30 "Угадай мелодию". 16.00 Сериал "Берег мечты". 17.00 "Большая стирка". 17.20 "Смелогопараноя". 19.50 Фильм "Побег". 21.00 Время. 21.30 "Убойная сила: Чертов колесо". 22.40 "Закрытое dossier. Смерть изгнанника". 23.30 Ночное "Время". 23.50 "Формула власти". Федеральный канал ФРГ Герхард Шредер. 24.20 "Блестящие гонки". 1.20 Триллер "Невиновный".

«ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО»

13.30 - "Она написала убийство", телесериал. 14.10 - Детский час. 15.00 - "Телешоу". 16.00 - Спорт на "30-м". 16.40 - Документальный сериал. 17.30 - "Теле-хамкор", фойдалга газета. 18.00 - Киновечер на "30-м". "Настя", комедия. 19.30 - "Ошикона", муслик дастури. 19.45 - "Марш Турецкого", сериал. 20.45 - "Теле-хамкор", фойдалга газета. 21.20 - "Спокойной ночи, малыши!". 21.30 - Киновечер на "30-м". "Без тормозов", комедия. 23.15 - Спортивная передача. 00.00 - Программа передач.

«АГЕНТСТВО «ЗОЛОТАЯ ПУЛЯ» ДЕЛО О ПОРНОГРАФИИ»

3:00 "Доброе утро, Россия!". 6:45, 18:55 Сериал "Всегда говори «всегда»". 7:45 "Сам себе режиссер". 8:50, 11:45, 14:25, 22:15, 2:40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 9:00, 12:00, 15:00, 18:00 ВЕСТИ. 9:30, 12:10, 14:40, 18:30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. 9:50 "Короткое замыкание". 9:50 Мультисериял "Ураганники". 11:30 Х/ф-АМАЗОНКА. 11:30 Х/ф-ПРИНЦЕССА МЕНЕЖ. 13:30 Х/ф-ПРИШЕЛЬЦЫ. 15:30, 20:00 Док. сериал "Борьба за выживание". 15:30 Х/ф-ЛЕСНОЙ ВОЙН. 18:00 Х/ф-ПЛАН УБИЙСТВА. 20:30, 3:30 Док. сериал "Остаться в живых". 21:00 Х/ф-КОЛБЕ ШАРЛОТТЫ. 1-я серия. 22:30 Х/ф-ПРИШЕЛЬЦЫ 2: КОРИДОРЫ ВРЕМЕНИ. 1.00, 4:00 Сериал "ИСТОРИЯ О ПРИВИДЕНИЯХ". 1:30 Х/ф-ПРИНЦИП ДОМИНО. 7:45 "Настроение". 10:45 Газетный дождь. 10:55 "ИЗРАНЕННОЕ СЕРДЦЕ". Х/ф. 12:25 Московские дворики. 12:40 Новый фанон. 13:00, 16:00, 20:00, 24:00, 2:15 25-й час. События. Время московское. 13:15 Телеканал "Дата". 14:15 Наша версия. "Секреты". 14:55 Квадратные метры. 15:10 1.55 Петровка, 38. 15:30 Деловая Москва. 16:15 ИНСПЕКТОР КЕСТЕР. Сериал. 17:30 "21 кабинет". 18:00 Регионы: прямая речь. 18:30 Ступеньки. 19:00 "ЦИГАНСКАЯ ЛЮБОВЬ". Сериал. 20:15 "Приглашает Борис Ноткин". 20:55 ЗАГАДОЧНАЯ ЖЕНЩИНА. Сериал. 21:50 "Жила бы страна родная..." Концерт. 23:50 Мегалито.

«ПОНЕДЕЛЬНИК»

24.20 "Жила бы страна родная..." Продолжение концерта. 25:25 Времени. 2:35 Серебряный диск. 2:55 "ОПАСНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ". Х/ф. 3:50 "Синий троллейбус". Телефон доверия для полунчиков. 6:00, 9:00 "Завтрак с Дискавери". 6:50 "Глобальные новости". 6:55 "Маугли". Мультифильм. 3-я серия. 7:15, 12:15 "Ох уж эти детки". 42-я серия. 7:40 "Дикая семейка Торнберги". 42-я серия. 8:05 "Эй, Арнольд!". 42-я серия. 8:30 Ваше здоровье. 8:40, 13:30 ТВ-клуб. 9:30 "ПРИШЕЛЬЦЫ-2: КОРИДОРЫ ВРЕМЕНИ". Комедия. 12:40 "Котопес". 42-я серия. 13:05 "Как говорит Джинджер". 2-я серия. 14:00 "ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ". Сериал. 12-я серия. 15:00 "Слова за минуту". Народный конкурс. 15:00, 21:00 Борьба за "ДОМ". 17:00, 20:00, 1:05 "Окна". Ток-шоу. 18:00 "Бремя денег". 19:00 "Губка Боб Квадратные штаны". Сериал. 13-я серия. 19:30, 0:30 Москва: инструкция по применению. 22:00 Комедия "НЕ В ДЕНЬХА СЧАСТЬЕ". 22:00, 2:05 Наши песни. 2:15 "ПЕРВАЯ ВОЛНА". Сериал. 49-я серия. 3:10 "КОМИССАР ШИМАНСКИЙ". Сериал. 1-я серия. 4:55 Скрытой камерой.

«ДТВ»

8:30 Бизнес-чат. 9:00 Шоу Джерри Спрингера. 9:48, 16:07, 21:52, 23:47, 3:58 Придай жизни вкус. 9:53 Автостандарт. 10:00, 22:30 Сериал "ЖЕНЩИНЫ И ДЕТИ". 10:30 "Личное время". Новости и развлечения. 11:00, 2:10 Агентство криминальных новостей. 11:15 Телемагазин. 11:45 Сериал "ВЛЮБЛЕННЫЕ В ТАНГО". 12:50 Х/ф "КРАСИВЫЕ ДЕВУШКИ". 15:00, 18:40 Ток-шоу "Девичьи слезы". 16:10 Сериал "КОГДА СЕРДЦА БЬЮТСЯ В ТАКТ". 16:40 Музыкальная программа "2TV. Хит-мастер". 17:35, 3:00 Сериал "КРУТЫЙ УОКЕР". 18:40 Ток-шоу "Девичьи слезы". 19:45 Х/ф "ТИХАЯ ЗАСАВА". 21:55 Сериал "КОРОЛЬ КВИЗОНА". 23:00 Сериал "CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ". 24:00 Х/ф "ДЕВСТВЕННИЦЫ САМОУБИЙЦЫ". 2:25 Плябой. 4:00 Клипы рекордов.

ПАЙШАНБА 30

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕНИЕСИ

4.45 Рамазон тухфаси. "Алишер Навоий". Бадийий-публицистик фильм. 2-қисм. 5.45 Олтин мерос. 6.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". 8.00-8.35 "Ахборот". 8.35-17.55 ТВ маркет. 8.40 Газеталар шарҳи. "Болалар сайраси". 9.00 1. "Болаларнинг мовий осмони". 2. "Қизиларни учрашувлар". 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 "Ўзбекистон". 10.05 "Болалар киз". Бадийий фильм. 11.20 "Қалб гахари". 11.40 "Шарқ тароналари". 11.55 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади: "Музаффар". Бадийий фильм. Премьераси. 2-қисм. 12.35 ТВ анос. 12.40 "Қушишима Сига армуғон". 13.00 "Ошин". Телесериял. 14.10 "Журналист тахлили". 14.30 НКК тақдим этади: "Буюк Ипак Йўли". Телесериял. 15.20 ТВ клип. "Болалар сайраси". 15.25 1. "Шоирлар - болаларга". 2. "Цирк цирк цирк". 16.25 "Якшилик". 17.05 Рамазон тухфаси. "Киношоғо риштарлари". 17.25 "Химат". 17.40 "Харита". Халқаро шарҳ. 18.10 Эстрада тароналари. 18.30 "Сўғлом она - сўғлом бўла". 18.50 ТВ клип. 18.55 "Таниқ нуқтаси". 19.05 "Умр мазмуни". 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 ЭЪЛОЛЛАР. 19.30 "Ахборот" (рус тилида). 20.00 "Оқим эртақлари". 20.15 FCN "Ўзбекистон янгилари" (инглиз тилида). 20.30 "Ахборот". 21.05 Телемулоқот. 21.45 "Ошин". Телесериял. 22.30 ТВ клип. 22.35 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади: "Муслик саройи". 1-қисм. 23.05 Болалар спорти: "Бир умр хазорини". 23.25 "Ахборот-дискет". 23.45-23.50 Ватан тими соллари.

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Кўрсатувлар дастури. 7.00 "Мунаввар онг". Информацион дам оlish дастури. 9.00 Давр. 9.15 ТВ - анос. 9.20 "Янги авлод" студияси: Оқ кабулар, Бешбармоқ. 9.55 Тонгги сериал: "Рамайна". 10.30 Тафаккур ёлқинлари. 10.45 Болалар спорти: ахвол қандай? 11.00 Ешлар овози. 11.20 "Гвадалупе". Телесериял. 12.00 Чемпион сирлари (рус тилида). 12.20 Спорт - китъаси (рус тилида). 12.50 Муслик лажзалар. 13.00 Давр. 13.10 ТВ - анос. 13.15 Буюк ипак йўлларида. 13.35 Интерфутбол. 15.15 Далил ва шарҳ. 15.30 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади. "Бахт гуллари" 3-қисм. 16.55 Кўрсатувлар дастури. 17.00 "Янги авлод" студияси: Томир, Шоҳсула. 17.40 "Фарзандим-жигарбандим". Махалла ҳаётидан лажзалар. 18.00 ТВ - анос. 18.05 Сиярат. 18.25 Таабот оламида. 18.50 Олтин мерос. 18.55, 21.55 Иқлим. 19.00 Давр. 19.35 "Давр" - интервью. 19.50 Муслик лажзалар. 20.00 Кутқарув "050". 20.15 Ешлар овози. 20.35 ТВ адвокат. 20.40, 21.25, 22.35 Эълонлар. 20.45 "Гвадалупе". Телесериял. 21.30 Бегойим. 21.50 Олтин мерос. 22.00 Давр. 22.40 ТВ-анонс. 22.45 "Ёшлар" телеканалида спорт дастури: Интерфутбол. 23.35-23.40 Хайрли тун.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10Кўрсатувлар тартиби. 17.20ТВда сериал: "Жаҳонгашта Ришар". 17.55"Хорж хабарлари" (рус). 18.00, 20.40 "Экспресс" телегазетаси. 18.10 "Навниҳон". 18.30, 20.00, 20.50, 22.50 "Пойтахт" ахборот дастури. 18.45 "Табриклимаиз-кутлайимиз". 19.05 "Хорж хабарлари". 19.10ТВда сериал: "Ой нури аянгиллиги". 20.20 "Бурч ва масъулият". 20.55 "Химоя". 21.05 "Ўзбектеелефильм" студияси намойиш этади: "Махаллаги тинч сен тинч". 21.30 "Эл хаматлари". 21.50 "Тошкент ва тошкентликлар". 22.10 ТВда сериал: "Лулинин бахти". 23.10 Киношоғо. "Пянино". 00.50-00.55 Хайрли тун, шарҳим!

«ХАЛКАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

6.00 Телеканал "Доброе утро". 8.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости. 8.05, 18.50 "Земля любви, земля надежды". Сериал. 9.05 "Убойная сила: Чертов колесо". 10.10 Сериал "Тайны третьего рейха". 11.40 Дисней-клуб: "База и его команда". 12.20 "Город женщин". 13.00 Боевик "Охота на одиночку". 14.30 "Снежный человек". 15.20 "Фабрика звезд-3". 15.30 "Угадай мелодию". 16.00 Сериал "Берег мечты". 17.00 "Большая стирка". 17.20 "Смелого параноя". 19.50 Фильм "Побег". 21.00 Время. 21.30 Премьера. "Убойная сила: Аномальная зона". 22.40 "Человек и закон". 23.30 Ночное "Время". "Новый день". 23.50 Ударная сила. "Последняя преграда". 24.20 Премьера. "Форган". 1.10 Триллер "Бег на месте".

«ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО»

13.30 - "Она написала убийство", телесериал. 14.10 - Детский час. 15.00 - "Телешоу". 16.00 - Спорт на "30-м". 16.40 - Документальный сериал. 17.30 - "Теле-хамкор", фойдалга газета. 18.00 - Киновечер на "30-м". "Настя", комедия. 19.30 - "Ошикона", муслик дастури. 19.45 - "Марш Турецкого", сериал. 20.45 - "Теле-хамкор", фойдалга газета. 21.20 - "Спокойной ночи, малыши!". 21.30 - Киновечер на "30-м". "Без тормозов", комедия. 23.15 - Спортивная передача. 00.00 - Программа передач.

«АГЕНТСТВО «ЗОЛОТАЯ ПУЛЯ» ДЕЛО О ПОРНОГРАФИИ»

3:00 "Доброе утро, Россия!". 6:45, 18:55 Сериал "Всегда говори «всегда»". 7:45 "Комната смеха". 8:50, 11:45, 14:25, 22:15, 2:40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 9:00, 12:00, 15:00, 18:00 ВЕСТИ. 9:30, 12:10, 14:40, 18:30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. 9:50 "Короткое замыкание". 9:50 Мультисериял "Ураганники". 11:30 Х/ф-АМАЗОНКА. 11:30 Х/ф-ПРИНЦЕССА МЕНЕЖ. 13:30 Х/ф-ПРИШЕЛЬЦЫ 2. КОРИДОРЫ ВРЕМЕНИ. 15:30, 20:00 Док. сериал "Борьба за выживание". 15:30 Х/ф-МОЕ ВИРУТЪАЛЬНО ПРИВИДЕНИЕ. 18:00 Х/ф-БИ МАНКИ. 20:30 Док. сериал "Остаться в живых". 21:00 Х/ф-КОЛБЕ ШАРЛОТТЫ. 2-я серия. 22:30 Х/ф-ИМИТАТОР. 1.00, 4:00 Сериал "ИСТОРИЯ О ПРИВИДЕНИЯХ". 1:30 Х/ф-ПРИНЦИП ДОМИНО. 7:45 "Настроение". 10:45 Газетный дождь. 10:55 "ИЗРАНЕННОЕ СЕРДЦЕ". Х/ф. 12:25 Телемагазин. 13:00, 16:00, 20:00, 24:00, 2:15 25-й час. События. Время московское. 13:15 Телеканал "Дата". 14:15 Обыкновенные истории. 14:55 Квадратные метры. 15:10 1.55 Петровка, 38. 15:30 Деловая Москва. 16:15 ИНСПЕКТОР КЕСТЕР. Сериал. 17:30 Экспо-новости. 17:30 Мода non-stop. 18:00 Регионы: прямая речь. 18:30 Тайна зеленой комнаты. 19:00 "ЦИГАНСКАЯ ЛЮБОВЬ". Сериал. 12-я серия. 19:30, 0:30 Москва: инструкция по применению. 22:00 Комедия "УСАТЫЙ НЬНЬ". 0:15, 1:20 Наши песни. 1:30 "ПЕРВАЯ ВОЛНА". Сериал. 50-я серия. 2:25 "КОМИССАР ШИМАНСКИЙ". Сериал. 2-я серия. 4:10 Скрытой камерой.

«ПОНЕДЕЛЬНИК»

24.20 "Жила бы страна родная..." Продолжение концерта. 25:25 Времени. 2:35 Серебряный диск. 2:55 "ОПАСНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ". Х/ф. 3:50 "Синий троллейбус". Телефон доверия для полунчиков. 6:00, 9:00 "Завтрак с Дискавери". 6:50 "Глобальные новости". 6:55 "Маугли". Мультифильм. 3-я серия. 7:15, 12:15 "Ох уж эти детки". 42-я серия. 7:40 "Дикая семейка Торнберги". 43-я серия. 8:05 "Эй, Арнольд!". 43-я серия. 8:30 Журнал "Неизвестная Планета" представляется. 10:05 "РЫЖАЯ СОНИЯ". Боевик. 12:10 "Бойки в гостях у Барбоса". Мультифильм. 12:45 "Котопес". 43-я серия. 13:05 "Как говорит Джинджер". 3-я серия. 13:30 ТВ-клуб. 14:00 "ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ". Сериал. 13-я серия. 14:55 Москва: инструкция по применению. 17:00, 20:00, 0:20 "Окна". Ток-шоу. 18:00 "Запретная зона". 19:00 "Губка Боб Квадратные штаны". Мультисериял. 14-я серия. 19:30, 23:45 Москва: инструкция по применению. 22:00 Комедия "УСАТЫЙ НЬНЬ". 0:15, 1:20 Наши песни. 1:30 "ПЕРВАЯ ВОЛНА". Сериал. 50-я серия. 2:25 "КОМИССАР ШИМАНСКИЙ". Сериал. 2-я серия. 4:10 Скрытой камерой.

«ДТВ»

8:30 Бизнес-чат. 9:00 Шоу Джерри Спрингера. 9:50, 16:07, 21:52, 23:57, 3:58 Придай жизни вкус. 9:53 Бульте здоровья. 12:45 "Котопес". 43-я серия. 13:05 "Как говорит Джинджер". 3-я серия. 14:00 "ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ". Сериал. 13-я серия. 14:55 Москва: инструкция по применению. 17:00, 20:00, 0:20 "Окна". Ток-шоу. 18:00 "Запретная зона". 19:00 "Губка Боб Квадратные штаны". Мультисериял. 14-я серия. 19:30, 23:45 Москва: инструкция по применению. 22:00 Комедия "УСАТЫЙ НЬНЬ". 0:15, 1:20 Наши песни. 1:30 "ПЕРВАЯ ВОЛНА". Сериал. 50-я серия. 2:25 "КОМИССАР ШИМАНСКИЙ". Сериал. 2-я серия. 4:10 Скрытой камерой.

ЖУМА 31

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИОСИ

4.45 Рамазон тухфаси. "Фаришадилло ривоятлари". 5.05 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: Буюк аждодларимиз. "Имом ат-Термизий". 5.40 "Соз сехри". 6.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". 8.00-8.35 "Ахборот". 8.35 ТВ маркет. 8.40 Газавлар шарҳи. "Болалар сайраси". 9.00-1. "Шоирлар - болаларга". 2. "Цирк, цирк, цирк!". 10.00-12.00, 14.00, 18.00 "ЎЛИМЛИКЛАР". 10.05 "Ома" хамшиша келвермайдими. Бадийий фильм. 11.30 "Ўзгичин намойиш кири". Экранда - Андижон вилояти. 11.50, 14.50 ТВ клип. 12.05 Болалар спорти: "Бичо мухаммад". 12.25, 13.55 ТВ анонс. 12.30 "Ок қарқара" Мультипликация. 12.50 "Хайт ва қонун". 13.10 "Ошин". Телесериал. 14.10 Телемухоббат. 15.00 Футбол бўйича Шри Ланка ва Бутан ёшлар терма жамоалари ўртасида Осиё чемпионати саралаш урашуви. ЖАР стадионидан олиб кўрсатилади. Танлафуқ пайтида - Мультипликация. 16.50 "Муслика ва театр". 17.05 Рамазон тухфаси. "Ўстозларга эҳтиром". 17.30 "Уйла, Изла, Топ!". 18.10 "Олтин бешик". 18.30 "Қишлоқ музлалими". 18.50 ТВ клип. 18.55 "Таянч нуқтаси". 19.05 "Зин" студияси намойиш этади: "Этиқод муштақамини йўлида". 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 ЭЪЛОНЛАР. 19.30 "Ахборот" (рус тилида). 20.00 Ошом эртақлари. 20.15 Бир ҳафт кушқ. 20.30 "Ахборот". 21.05 "Муносабат". 21.35 "Ошин". Телесериал. 22.15 "Олтин сари йул". Спорт дастури. 22.35 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: "Муслика сайраси". 2-кисм. 23.05 "Ахборот-дайжест".

ТОШКЕНТ ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10Кўрсатувлар тартиби. 17.20ТВда сериал: "Жахонгашта Ридарь". 17.55 "Хорж хабарлари" (рус). 18.00, 20.35 "Экспресс" телегазетаси. 18.10 "Болаларлар экрани". 18.30, 20.00, 20.45, 22.40 "Пойтахт" ахборот дастури. 18.45 "Табриқлаймиз-қутлаймиз". 19.05 "Хорж хабарлари". 19.10ТВда сериал: "Ой нури агентлиги". 20.20 "Набатчи қисси". 21.00ТВда сериал: "Боржез узиғи". 4-кисм (кунловчи). 21.50 "Дорихона зшитди". Бевосита мулоқат. 23.00 Киноноҳ. "Бешафат одамлар". 00.25-00.30 Хайрли тун, шахрим!

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

17.30 Кўрсатувлар тартиби. 17.35 "Вести". 17.45 "Бинафша". 18.10 "Евроноьюс" янгиликлари. БИРИНЧИ КАНАЛ. 18.30 Муҳаббат детектив. 18.30 "Кун мавзуси". 19.20 "Хит парад". БИРИНЧИ КАНАЛ. 19.50 "Музыкалар майдон". 21.00 "Время". УТВ-IV. 21.10 "Бизнес-реви". 21.35 "Кунги қонилга пайванд". 22.30 "Дурдуршан". 22.30 "Интер-дайжест". БИРИНЧИ КАНАЛ. 22.50 Нима? Қаредга? Қачон? УТВ-IV. 23.00 "Ахборот". 23.05 "Хўсуқиллаштирғи: кадам-бакадам". 24.00, 21.25, 22.35 Эълонлар. 24.05 "Гвадалупе". Телесериал. 21.30 Қишлоқдаги тенгдошим. 21.50 Олтин мерос. 22.00 Давр. 22.40 ТВ-анонс. 22.45 "Ёшлар" телеканалида спорт дастури: 1.Футбол пюс. 2.Ринг қиролла. 0.05-0.10 Хайрли тун.

Добро утро, Россия

6.45 Сериал "Всегда говори всегда". 7.45 "Аншлаг". 8.50, 11.50, 14.25, 22.15, 24.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 ВЕСТИ. 9.30, 12.10, 14.40, 18.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ. МОСКВА. 9.30 "Мусылыман". 10.00 "Вся Россия". 10.15 "Москва-Минск". 10.30 "Колоссальное хозяйство". 10.50 Сериал "Баязет". 12.30 "Климаксы". 13.30 "Мой серебряный шар. Жена Сталина". 15.10 "В поисках приключений". 15.10 Мелодрама "Учидна". 17.05 "Вторая половина". 18.50 "Спокойной ночи, малыши!". 18.55 "Народный артист". 19.50 "Клуб юмора". 2003. 21.45 Результаты голосования - "Народный артист - Ваш выбор!". 22.00 Твиглер - Халлоуин. Воскрешение. 23.45 Комедия "Состояние сердца". 1.30 "Дорожный патруль". 1.45 Сериал "Ангели Чарли".

Добро утро, Россия

6.00 Телеканал "Доброе утро". 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости. 8.05, "Земля любви, земля надежды". Сериал. 9.05 "Южная звезда: Аномальная зона". Фильм. 10.10 Сериал "Тайны третьего рейха". 11.20 "Ералаш". 11.40 Сериал "Твининсы". 12.20 "Город женщин". 13.10 Телепреьера. "Конец Любавных". 15.20, 21.30 "Фабрика звезд-3". 15.30 "Угадай мелодию". 16.00 Сериал "Берег мечты". 17.00 "Последний герой". 18.30 Док. детектив. "Грабители похожи на ОМОН". 19.00 "Основной инстинкт". Ток-шоу. 19.50 "Прямой эфир". 20.00 "Время". 22.50 "Что? Где? Когда?". Финал осенних игр. 24.00 Комедия "В поисках счастья". 1.50 Детектив "Два Джейка".

ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ НА ЗАВТРА

2.25 ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ НА ЗАВТРА. 2.35 Окончание трансляции. 8.30 "Победоносный голос верующего". 9.00 Мультисериал "Ураганчики". 9.30 Х/Ф-ЗВЕЗДОПАД. 11.30 Х/Ф-КОЛЬЕ ШАР-ЛОТТЫ. 2-я серия. 13.00 Х/Ф-ИМИТАТОР. 15.30, 20.00 Док. сериал "Борьба за выживание". 18.00 Х/Ф-ЗОЛОТОЕ ДНО. 18.00 Х/Ф-ЗМЕИНАЯ КОЖА. 20.30, 3.30 Док. сериал "Остаться в живых". 21.00 Х/Ф-КОЛЬЕ ШАР-ЛОТТЫ. 3-я серия. 22.30 Х/Ф-ТЕЛО. 1.00, 4.00 Сериал "ИСТОРИИ О ПРИВИДЕНИЯХ". 1.30 Х/Ф-БИ МАНКИ.

ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ НА ЗАВТРА

7.45 "Настроение". 10.45 Газетный дождь. 10.55 "ФАРА". Х/Ф. 12.25 Наш сад. 12.40 Телемагазин. 13.00, 16.00, 20.00, 24.00, 2.15 25-й час. События. Время московское. 13.15 Телеканал "Дата". 14.15 Кароке стрит. 14.30 Особая планка. 15.00 Загадки древнего Пелса. 15.10, 1.55 Петровка, 38. 15.30 Деловая Москва. 16.15 "ИНСПЕКТОР КЕСТЕР". Сериал. 17.20 Войды в свой дом. 17.30 "НЕПРИРУЧЕННАЯ АФРИКА". Сериал. 18.00 Регионы: прямая речь. 18.30 Калы-малы. 19.00 "ЦЫГАНСКАЯ ЛЮБОВЬ". Сериал. 20.15 "Алфавит". Телеигра. 20.55 "ЗАГАДОЧНАЯ ЖЕНЩИНА". Сериал. 21.50 Пять минут деловой Москвы. 21.55 Фильм "КОЛЬЦО ИЗ АМСТЕРДАМА". 23.45 Дневник Ви Евразий-

Мультисериал

9.25, 18.20 "ПЛАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ". Сериал. 9.50 "Близнецы судьбы". Мультисериал. 10.20 "ДРУЖНАЯ СЕМЕЙКА". Сериал. 11.50 "МАЛКОЛЬМ ПОСРЕДИНЕ". Сериал. 12.20 "Кино" "ЦЕННЫЙ ГРУЗ". 14.25 "Дикая планета". Док. фильм. 15.00, 6.10 "ИСТИННАЯ ЛЮБОВЬ". Теленовелла. 15.55 Мирные выгрышы. 16.50, 22.20 "ИНСТРУКТОР". Сериал. 18.00 "Братство братьев Марио". Мультисериал. 18.45 "Маска". Мультисериал. 19.15 "Кино" "ЖЕНЩИНЫ, КОТОРЫМ ПОВЕЗЛО". 21.55 "Дитлов"с. Мультисериал. 24.10 "Кино" "УБИЙЦЫ НА ЗАМЕНУ". 2.30 "Кино" "МИР ЖЕЛАНИЙ". 4.45 Лучшие клипы мира.

Мультисериал

8.30 Бизнес-чат. 9.00 60 минут. 9.53, 16.07, 21.52, 23.57, 3.58 Придай жизни вкус. 10.00 Сериал "КЕНАТЫ И СДЕТЫМ". 10.30 "Личное время". Новости и развлечения. 11.00, 2.10 Агентство криминальных новостей. 11.15 Телемагазин. 11.45 Сериал "ВЛЮБЕННЫЕ В ТАНГО". 12.50 Х/Ф "ВЫБОР СТРАТЕГИИ". 15.00, 18.40 Ток-шоу "Девичьи слезы". 16.10 Сериал "КОГДА СЕРДЦА БУДУТ В ТАКТИ". 16.40 Музыкальная программа "ZTV. Discostar". 17.35, 3.00 Сериал "КРУТОЙ УОКЕР". 19.45 Х/Ф "АТКИНС". 21.55 Сериал "КОРОЛЬ КВИНСА". Сериал. 23.00 Сериал "ЗОНА ДИКАЯ". 24.00 Х/Ф "НОСТРАДАМУС". 2.25 Плябой. 4.00 Неменя! 4.30 Телемагазин.

ШАНБА 1

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИОСИ

4.45 Рамазон тухфаси. "Фаришадилло ривоятлари". 5.05 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: Буюк аждодларимиз. "Имом ат-Термизий". 5.40 "Куз". Манзарали фильм. 6.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". 8.00-8.35 "Ахборот". 8.35 Газавлар шарҳи. 8.55 ТВ анонс. 9.00 "Муслика дунёси". Телемухоббат. "Болалар сайраси". 9.20-1. "Уйла, Изла, Топ!". Телемухоббат. 10.20 "Зин" студияси намойиш этади: "Этиқод муштақамини йўлида". 10.40 "В туфра олам". 11.30 "Олтин бешик". 11.50 "Олтин сари йул". Спорт дастури. 12.10 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: "Музаффар". Бадийий фильм. 1-кисм. 13.10 "Муслик уррашуви". 13.35 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: "Музаффар". Бадийий фильм. 2-кисм. 14.35 "Адабий жараён". 14.55 "Ихбор". 15.10 "Осмондан тушган одам". Аббос Бакиров номадаги Андижон вилояти ёшлар театрининг спектакли. 16.30 "Ягона оилада". 17.00 Муслик танлафуқ. 17.05 Рамазон тухфаси. "Имом Абъзам". 17.30 "Буннинг одамлари". 17.35 ТВ клип. 17.40 Болалар спорти. 18.25 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: "Кисмат". Бадийий фильм. 18.25 "Рафин дунё". 18.45 "Интерлектуал ринг". Телеигра. 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Эълонлар. 19.30 "Ахборот" (рус тилида). 20.00 Ошом эртақлари. 20.15 FCM "Ўзбекистон янгиликлари" (инглиз тилида). 20.30 "Ахборот". 21.05 "Олтин дага". Дам олиш дастури. 21.25 "Шу аиз Ватан барчамизки". 21.45 "Кили-куёв". Телешоу. 22.45 "Ахборот-дайжест". "Тунги вяду". Дам олиш дастури. 23.05 "КиноТеатр". 23.25 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: "Кисмат". Бадийий фильм. 1.05-1.10 Ватан тимсоллари.

ЎШЛАР ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Кўрсатувлар дастури. 7.00 "Мунаввар тонг". Информацион дам олиш дастури. 9.00 Давр. 9.15 "Давр" нигоҳи. 9.35 "Янги авлод" студияси: У ким? Бу нима? 9.55 Табабот олимпиада. 10.20 Ринг қироллари. 11.10 ТВ - адвокат. 11.15 "Гвадалупе". Телесериал. 11.55 Бола тилида. 12.25 "Ёшлар" телеканалида премьера: "Сторкт Лилл". Болалар ўчин фильми. 13.45 Қишлоқдаги тенгдошим. 14.05 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: "Лафа". Кўп қисмли телевизион бадийий фильм 2-кисм. 14.40 Жаҳон муслика хазинасида. Жузепе Верди "Фалстаф" операси 1-кисм. 15.55 Қушқулук. 16.10 Жузепе Верди "Фалстаф" операси 2-кисм. 17.25 Кўрсатувлар дастури. 17.30 "Янги авлод" студияси: Бўш уйлар, Келинг, танишайлик. 18.05 Саломатлик сирлари. 18.25 Бизнес - академия. 18.40 Каталог. 18.50 Олтин мерос. 18.55, 21.55 Икким. 19.00 Давр. 19.35 "Давр" - репортаж. 19.45 ТВ - анонс. 19.50 Муслик лаҳзалар. 20.05 Қутлимгаж мехмон. 20.25, 21.05, 22.35 Эълонлар. 20.30 "Ўзбектеlevision" студияси намойиш этади: "Лафа". Кўп қисмли телевизион бадийий фильм 3-кисм. 21.10 Охнарабо. 21.50 Олтин мерос. 22.00 Давр. 22.40 ТВ-анонс. 22.45 "Симладаги муҳаббат". Бадийий фильм. 1-кисм. 0.05-0.10 Хайрли тун.

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

9.05 Кўрсатувлар тартиби. 9.10 "Дамбо". Мультипликация. БИРИНЧИ КАНАЛ. 10.10 "Лаззат". 10.20 Артист Н. Усатова. Кизкарка кино. 11.30 "Оддий Кулгу". УТВ-IV. 11.50 "Сунгит қаҳрамон". 12.50 "Время". 21.30 Я. Арлазоров, А. Ширинид, М. Державин, Л. Измайлловичин "Кулгу" либраллар кўрсатувида. 12.30 "Олтин граммофон". УТВ-IV. 23.30 "Ахборот". 00.05 "Тунингиз осуда бўлсин".

ТОШКЕНТ ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10Кўрсатувлар тартиби. 17.20ТВда сериал: "Жахонгашта Ридарь". 17.55 "Мульнархаллак". 18.15, 21.50 "Экспресс" телегазетаси. 18.25 "Билим" телеклуби. 18.40 "Афиша".

Дом у дороги

12.00 Семейное кино: "Дом у дороги", остроосоветский фильм. 13.40 "Фактор страха" - экстремальное шоу. 14.30 - Индийское кино: "Крутые братья". 17.00 Телеигра "Спокойной ночи, малыши!". 17.40 - "Теле-хамкор", фойдала газета. 18.10 - Киноужер на "30-ми": "Красный змей", остроосоветский фильм. 19.45 - "Ошикона", мусикий дастури. 20.00 - "Спорт - экстрим". 20.45 - "Теле-хамкор", фойдала газета. 21.05 - "Скорость мёртвых", сериал. 22.00 - Киноужер на "30-ми": "Побег невозможен", остроосоветский фильм. 23.45 - "Ошикона", мусикий программа. 00.15 - Программа передач.

Новости

6.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости. 6.10 Фильм "Рыцарский замок". 7.50 "Ералаш". 8.00 Сериал "Твининсы". 8.20 Играй, гармонь любимая! 9.00 Слово пастыря. 9.10 Здоровье. 10.10 "Смак". 10.30 "Артистка Усатова Нина". Фильм. 11.30 Просто смеи! 12.10 История с географией - "Гений трагической предкаказии". 13.10 Программа передач на вчера. 13.50 Путешествия натуралиста. 14.15 Дисней-клуб: "Геркулес". 14.50 Умнички и умнички. 15.30 Комедия "Третий Бетховен". 17.30 Криминальная Россия. "Палачи". 18.10 Премьера. "Трокачи". 19.00 "Кто хочет стать миллионером?". 19.50 "Последний герой". 21.00 Время. 21.30 "Смышные люди". 22.30 "Золотой Граммофон". 23.30 Шоу "Герой". 1.20 Триллер "Летучие мыши".

Секретно: Тайны "Золота Партии"

19.00 "ЛИЧНЫЙ ВКЛАД. ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА". 20.00 Боевик "КРЫСИНЫЙ УГОЛ". 21.55 Фильм "БОННИ И КЛАЙД". 24.20 "НОЧНЫЕ МУЗЫ". 24.55 "СТИЛЬ ОТ...". 1.05 "ПРОСТО ЦИРК". 1.35 "ПРО ДИЗАЙН". 2.50 Сериал "ЗА ГРАНЬЮ ВОЗМОЖНОГО". 2.55 Окончание трансляции.

Гламурные ведомости

8.30 Гламурные ведомости. 8.45 Пятый элемент. 9.00 Мультисериал "Ураганчики". 9.30 Мультисериал "Мистер Бамп". 10.00 Мультисериал "Мари Кейт и Эшли супергерои". 10.30 Мультисериал "Зволюция". 11.00 Мультисериал "Мумии возвращаются". 11.30 Х/Ф-ЗВЕЗДОПАД. 13.30 Х/Ф-ПЕСЛЯНИК НЕБЕС. 15.30, 20.00 Док. сериал "Дикая звезда". 16.00 Х/Ф-КОЛЬЕ ШАР-ЛОТТЫ. 3-я серия. 17.30 Х/Ф-ТЕЛО. 20.30, 4.00 Док. сериал "Морские истории". 21.00 Х/Ф-ТУРЕБУЛЕНТОС. СТРАХ ПОЛЕТА. 23.00 Х/Ф-КРОВАВАЯ ИГРА 2". 1.00, 3.30 Сериал "ИСТОРИИ О ПРИВИДЕНИЯХ". 1.30 Х/Ф-ЗМЕИНАЯ КОЖА.

Программа передач

6.20 ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ. 6.25 Боевик "УНИВЕРСАЛЬНЫЙ СОЛДАТ". 8.00, 12.00, 16.00 - "Сегодня". 8.15 Погода на завтра. 8.20 Детское утро "УЛИЦА СЕЗАМ". 8.45 Детское утро "ТАРАПАМ". 8.55 "БЕЗ РЕШЕТА". 9.30 "ОБОЗРЕВАТЕЛЬ". 10.00 "КУЛИНАРИЙ ПОЕДИНОК. ИТАЛИЯ-РОССИЯ". 11.00 "ВАКУУМНЫЙ ВОПРОС. РАССВЕТ В РОЗОВОЙ ГОСТИНИЦЕ". 11.55 Спорт "ЛОТТО 6 из 49". 12.15 Погода на завтра. 12.20 "ДИКИЙ МИР". 13.05 Фильм "РАССКАЖИ МНЕ О СЕБЕ". 15.05 Спорт ИГРА. 16.20 "ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД". 17.00 Сериал "КОЛЛЕКЦИЯ ДАНИЭЛИ СТИЛ: ВСЕ ТОЛЬКО ХОРОШЕЕ". 1 серия. 18.05 "СОВЕРШЕННО

Городское собрание

13.15 Городское собрание. 13.50 Фильм-сказка "ВАРВАРА-КРАСА, ДЛИННАЯ КОСА". 15.10 "Как лечить Удава". Мультифильм. 15.20 "Неприрученная природа Азии". Сериал. 16.00, 21.00, 2.50 События. Время московское. 16.15 Службный вход. 16.45 "ДЖЕЙ ЙИ". Х/Ф. 18.50 "Народные традиции". 19.15 Русский век. 20.05 "Высокая горка". "Миллион в мешке". Мультифильм. 21.10 Детектив "ТАЙНА КАРИСКОГО ЗАЛИВА". 23.00 "Постскриптум". 24.00 Мегалото. 24.05 Прогноз погоды. 24.10 Боевик "ТЕРМИНАТОР-2: СУДНЫЙ ДЕНЬ". 3.00 "Открытый проект". Молодежный канал.

Шоу Бени Хилла

7.00 "Шоу Бени Хилла". 7.15 "Неизвестная планета". 7.40 "НОВАЯ ЖЕРТВА". Мелодрама. 67-я серия. 8.40 "МОЯ РОДНЯ". Комедия. 9.05, 14.25, 19.30 "Фигли-миги". 9.30, 14.55 "Каламбур". 10.00 "Завтрак с Дискавери". 11.00 Микс фэйт: бон без правил. 11.30, 19.00 "Москва: инструкция по применению". 12.05 "ДОННИ ДАРКО". Комедия. 15.30 "ЖЕНЩИНЫ ШЛОСТИ". Комедия. 9-я серия. 16.00, 21.10 Борьба за "ДОМ". 17.00 "САША + МАША". Комедия. 17.30 "МОЯ РОДНЯ". Комедия. 18.00 "Запретная зона". 20.00 "Бремя денег". Проект Д.Нагиева. 22.00 Комедия "МОЙ ПАПА С ХОЛОДНЫМ СОМ". 0.25 Микс фэйт: бон без правил. 0.55 "ПОРНОГРАФИЧЕСКАЯ СВЯЗЬ". Драма. 2.60 "КОМИКСАР ШИМАНСКИ". Сериал. 4-я серия.

Мультифильм

9.30 Бизнес-чат. 9.00 60 минут. 9.53, 16.07, 21.52, 23.57, 3.58 Придай жизни вкус. 10.00 Сериал "КЕНАТЫ И СДЕТЫМ". 10.30 "Личное время". Новости и развлечения. 11.00, 2.10 Агентство криминальных новостей. 11.15 Телемагазин. 11.45 Сериал "ВЛЮБЕННЫЕ В ТАНГО". 12.50 Х/Ф "ВЫБОР СТРАТЕГИИ". 15.00, 18.40 Ток-шоу "Девичьи слезы". 16.10 Сериал "КОГДА СЕРДЦА БУДУТ В ТАКТИ". 16.40 Музыкальная программа "ZTV. Discostar". 17.35, 3.00 Сериал "КРУТОЙ УОКЕР". 19.45 Х/Ф "АТКИНС". 21.55 Сериал "КОРОЛЬ КВИНСА". Сериал. 23.00 Сериал "ЗОНА ДИКАЯ". 24.00 Х/Ф "НОСТРАДАМУС". 2.25 Плябой. 4.00 Неменя! 4.30 Телемагазин.

Бир неча йил олдин эримнинг туғилиб ўсган юртига меҳмонга бордик. Опа-акалари орасида ўртанча акасини эрим ҳам, болаларим ҳам яхши кўришарди. Қайноғамни бошқалардан кўпроқ хурмат қиламан. Аслида уларнинг уйларига келин бўлиб тушганлигим сабабли, қайноғамнинг меҳри биз учун бошқа-чадек туюларди ва у кишини ўз отамдек яхши кўрардим. Шунинг учун одатдагидек уларикига бориб тушдик. Анчадан бери кўришмаган болаларимиз дарҳол бир-бирларига қўшилишиб, ўз давраларини тузиб олишди. Биз катталар ҳам дастурхон атрофида тун ярмисигача гаплашиб ўтирдик. Вақт алламаҳал бўлганида овсиним бизга ўринларимиз тўшалган хонамизни кўрсатди. Болаларим билан эрим чарчаганликлари учун дарҳол ухлагга кириб кетишди. Мен овсинимга дастурхон ва қозон-товоқларни йиғиштиришиб бўлиб хонамизга келдим. Кирдимиз хона ўртасидаги гиламда кўзлари нам ҳолда ўтирган эримни ва хомуш ўтирган болаларимни кўриб ҳайрон бўлдим.

- Ҳа, нима бўлди? - сўрадим улардан. Эрим овози бўғилган ҳолда жавоб берди.

- Ҳеч нарса бўлгани йўқ.

- Ҳеч нарса бўлмаган бўлса, нега бундай аҳволда ўтирибсизлар? Нега ухлагга ётмадинглар? - деб сўрадим.

Уччаласи ҳам бир-бирларига қарашаркан, ўғлим билагонлик қилиб сўзлашга тушди:

- Ойижон, ойижон! Дадам кийимларини ечиб гиламга ўтирди-да, бирдангина хафа бўлиб қолди. Гиламни кўзларига суртиб йиғлади. Биз ҳам ҳайрон бўлдик. Сўрагандик:

- Болаларим! Мана шу гилам менинг онам, сизларнинг Ҳаётхон бувиларингиздан қолган. Онагинамни кўрган гилам бу. Бундан онамнинг ҳиди келиб туради. Ойинг иккимизнинг тўйимиз бўлган куни катта амманг шу гиламни оёғимиз остига олиб келиб тўшаганди. Сўнг:

- Укажон! Онамиз вафот этганида сен жуда ҳам ёш эдинг. Ҳатто эслай олмаган ҳам керак. Мана бугун катта йигит бўлиб уйланыпсан. Онамиз ҳаёт бўлганларида тўйингни кўриб роса хурсанд бўлган бўларди. Аفسуски, энди у орамизда йўқ. Лекин сен хафа бўлма. Барибир руҳлари сенинг шодлигингни кўриб қувонаётгандир. Онамдан қолган нарсалардан опа-акаларингнинг барчасига ўз улушини бердим. Сенга атлан биргина шу гиламни эса йиллар давомида асраб келдим. Бу онамизнинг гилами, унда онагинанинг ҳиди бор. Шунинг сенга онаминг номидан совага қилаяпман. Онамдан, деб биларсан. Илоҳим бахтли бўлган. Хотининг билан қўша қаринлар. Шу гилам устида болаларинг улгайсин. Ҳар кўрганингда онамизни эсларсан. У ўлими олдиндан сени ўйлаб роса қўйналаганди. Раҳматлик қайта-қайта сенга гамхўрлик қилишимизни таъкидлар эди катта амманг, - деб айтди дадам.

- Лекин, гиламни сизлардан амакиннинг хотини - Нозима келиноним тортиб олиб қўйибди. Сизларга бермаган экан-да. Ушундан дадам ҳам, сиз ҳам жуда хафа бўлган экансиз. Шу гап ростми? - деди мени саволга тутиб.

Эримга қараб гап нимадалигини тушундим. Гарчи, уйимизда гиламларимиз етарли бўлса-да, унинг бу ўтиришида ўзга бир маъно бор эди. Эрим учун аслида гиламнинг ҳеч қандай аҳамияти йўқ. Молпараст ҳам эмасди. Лекин, билардимки, агар улар кўнишса уйимиздаги ҳамма гиламларни шу эски гиламга жон-жон деб алмашган бўларди. Сабаби, ўзи айтганидек бу эски гилам онасидан ёдгорлик, унда онасининг ҳиди бор бўлиб, унинг учун қадри эди. Ўғлимнинг саволига бирор жавоб бериб улари ну тушкун аҳволдан қутқазилганга тилим ожиз бўлса-да, нимадир дейишим керак эди. Ўйлаб туриб:

- Кўйинг дадаси, кўйинманг. Худога шукур, уй-жойимиз бор. Гиламга ҳам зор эмассиз. Ойингизнинг руҳи сиздан хурсанд бўлиши учун эрталаб барвақт

туриб, болаларни олайлик-да, бориб қабрларини зиёрат қилиб келайлик. Бахонада болалар бувилари, болаларининг қабрлари қаерда жойлашганлигини кўришади. Энди булар ҳам катта бўлиб қолишиди. Қизингиз 15 га, ўғлингиз 14 га киришяпти. Бобо-бувиларини эслашни ўрганишин. Ўтганларнинг ҳам руҳлари шод бўлади, - дедим.

Бу гапим уларга таъсир қилди. Эрим ҳам энгил торгандек оғир хўрсиниб қўйди-да, сўнг:

- Майли, эрталаб туриб зиёратга бора қолайлик, - деди.

Эрталаб қабристонга бориб қайнона, қайнотамнинг қабрларини зиёрат қилдик. Дуои фотиҳа ўқитдик. Зиёратдан қайтарканмиз ҳаёлимда болаларим ҳам ақлироқ, ёшлари бир мунча каттароқ бўлиб қолгандек туюлди. Бир неча кун меҳмонда бўлиб сўнг уйимизга қайтдик. Тўғрироғи меҳмондорчилик ҳам татимади.

деб, дуога қўл очди. Сўнг:

- Қани кетдик, - деб ўрнидан турди. Бизни ижара уйимизга олиб бориб жойлаштирди. Бирга ўтириб чой ичди. Узундан уздуқ доқ ўқиб, бизга яхши тилаклар билдириб кетди.

Ҳақиқатан ҳам Ҳайдарали ота айтганидек эрим, кейинчалик мен ҳам яхши ишларда ишлаб кетдик. Эримнинг ишлари юришиб кетди. Тошкент шаҳрига ишга қақришди. Оллоҳга шукур, уй-жойимиз, ўзимизга яраша давлатимиз ҳам бўлди. Бир неча гиламлар ҳам сотиб олдик. Лекин, онасидан қолган гилам туфайли эримнинг акаси ва янгасидан кўнгли қолди. Уларга бўлган меҳри сўнди.

Бунинг устига улар эримни эслаб келишмайди ҳам. Ҳатто болаларимизни ҳам ўз болаларига яқинлаштиришни истамасликлари сезилиб туради. Нима бўлганда ҳам эрим шу акасини жуда яхши кўради. Тўғри, бошқа опа-акалари

- Менга қара! Сен меҳмонларнинг олдига чиқма. Иложи бўлса, ҳеч кимга кўринмай бирор хонага кириб ўтир. Чой-овқатингни олиб кириб беришадди, - дебди. Эрим бошидан қайноқ сув куйилгандек аҳволга тушибди. Олдинга нималар бўлаётганини тушунмабди. Сал ўзига келгач, нарсаларини йиғиштириб, ҳеч кимга билдирмай акасининг уйдан чиқиб катта опасикига борибди. Бўлган воқеани опасига айтиб, йиғлаб юборибди.

- Опажон, мен сизларни кўрай деб, қолаверса акамни соғиниб шунча узок йўлдан келдим. Акам, нега ундай қилади? Наҳотки мен келган меҳмонларнинг олдига, кириб ўтириш арзимамай? Бўёғи қандай бўлди? Нима сабабдан акам мени меҳмонлар билан ўтиришимни истамади? - деб хафа бўлибди. Ўша кун опасикида тунаб, тонг сахарда Тошкент-

ДИЙДОР

ЎТИРИН, БАНИМАТ

Овсинимнинг бир пайтлар эримга қилган номардлиги, акасининг ҳамма нарсани кўриб, билиб туриб хотинига ҳеч нарса демаганлиги, оқибатида содир бўлган воқеалар, кўнгли қолишлар яна янгилагандек бўлганди.

Беихтиёр келин бўлиб тушган пайтими эсладим. Эримнинг ўзи уй бўлмаганлиги сабабли, қариндош-уруғлари тўйимизни акасиникида ўтказишгани ва мен овсинимнинг уйига келин бўлиб тушганим ёдимга тушди. Лекин, овсиним бизни уйига ҳатто икки ойгина ҳам сифирмади.

У пайтлари ҳеч ким уйини ижарага бермасмиди, билмадим ҳар ҳолда зўрга жой топиб кўчадиган бўлдик. Бизни янги жойга кўчириш учун эримнинг 80 ларга кириб қолган узокроқ қариндоши Ҳайдарали ота келди. Ва ҳовлининг ўртасида курсида ўтириб нарсаларимизни юк машинасига ортишимизни кутди. Бисотимиз ҳам кўп эмас эди. Ойим берган палос, кўрпа тўшак ва ҳоказолар. Овсиним бизга қариндош-уруғлар тўйимизга атаб берган кийим шкафи, диван, ойна, кўрпа-тўшаклар ва эримнинг онасидан қолган эски гиламни кўчишимизни эшити хонамиздан олиб чиқиб кетиб беркичиб қўйганди. Биз ҳеч нарса демадик-да, у қолдирган нарсаларини йиғиштириб олдик. Кетар пайтими эрим акаси ва янгасига уйларида яшаб турганимиз учун раҳмат айтди-да:

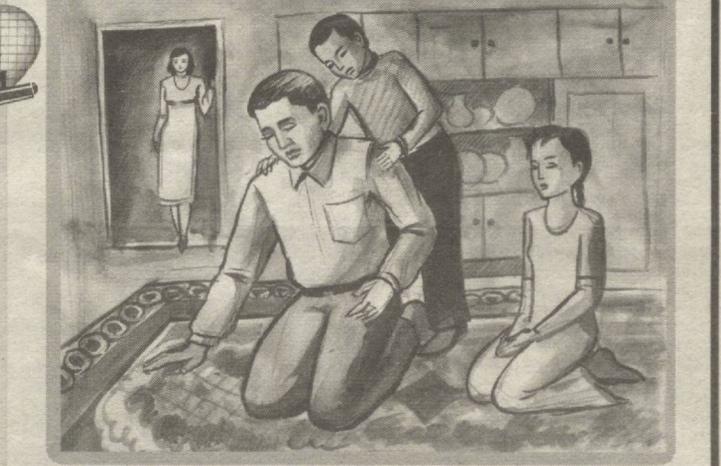
- Янгажон, иложи бўлса онамдан қолган гиламни беринг, - деди. Бироқ дангиллама уйи, ичи тўла мол-мулк бўлса-да, овсиним шаллақиллик қила бошлади:

- Биз сизларнинг тўйларингизни қилиб бердик. Бор кетавер, сенга ҳеч қандай гилам йўқ, тўй харажатлари учун шу нарсаларни олдим, бермайман, - деди. Эрим акасига қараган эди, акаси ерга қаради. Шу пайт бизни кузатиб турган чол овсинимга қараб ўшқирди.

- Ҳой, менга қара, тўйини сен эмас, барча қариндошлар биргаликда қилишди. Ким нима қилган бўлса, кўнглидан рози бўлиб Сайджон билан келинга берди. Ноинсофлик қилма, бор, ҳеч бўлмаса онасидан қолган гиламини олиб чиқиб бер, - деди. Лекин овсиним эшитмагандек шартта бурилиб уйига кириб кетди. Чол эса унинг орқасидан жаҳл билан:

- Ҳа, падарингга лаънат. Худо жазойингни берсин сенинг, - деди ва эримга қараб:

- Кўй, болам, хафа бўлма, йигитнинг молини ерда дейишган. Оллоҳ хоҳласа ҳали яхши кунларни албатта кўрасан. Уй-жойинг, давлатинг ҳам зиёда бўлади, -

ҳам йўқ эмас. Лекин кўнги-кўнги-да. Ҳаёлимда фақат у шу акасигагина бир пайтлар қаттиқ меҳр қўйган. Энди эса унинг йилдан-йилга ўзидан узоклашиб бораётганлигидан эзилиб юради. Ака-укалар йиллаб кўришмайди. Мана, охириги марта кўрганга ҳам тўрт йил-ларча бўлиб қолди. Ҳатто кўнгироқ қилишмайди. Эрим эса ўзини эсламаган акасини бир неча марта кўришга бориб кўнгли вайрон бўлиб келгач қайтиб бормайдиган бўлди. Айниқса охириги марта борганида уйга йиғлагудек бўлиб келди. Эшикдан чарчаб, эзилган ва хомуш ҳолда кириб келишини кўриб:

- Ҳа, дадаси, нима бўлди. Акамнинг уйдагилар соғ-омонми? - деган саволимга ҳеч нарса демади-да, ўзига пешвоз чиққан ўғлим ва қизимни маҳкам қучоқлаб турди-да, сўнг хўрсиниб:

- Ота-онам ўлганида, акам ҳам ўлиб кетибди. Бахтимга яхшиям болаларим бор экан, - деди. Иккимиз қолганимизда эса кўзига ёш олиб, акасидан ўпалаб келганлигининг сабабини айтиб берди. Унинг айтишича эрим борган кун акасининг уйда катта зиёфат берилётган экан. Эрим ҳам кечки пайт хурсандчилик билан меҳмонларни кутиб ола бошлабди. Ўзи ҳам шу шаҳарда туғилиб воёга етганидан, қолаверса бир неча йил каттагина амалда ишлагани боис келадиган меҳмонлар билан бир даврада кўп марта ўтирганлиги, барчаси таниш бўлганлигидан хурсанд бўлган.

Меҳмонларни кутиб, уларга жой кўрсатиб, чой қўйиб турса бир пайт акаси келиб қолибди ва эримга қараб:

га қайтиб келибди. Шу воқеадан сўнг эрим акасиникига, опалариникига бормайдиган бўлди. Ҳатто кўнгироқ ҳам қилмайди. Лекин доим улارни соғиниб, ичидан эзилиб юради. Унинг дardini сезиб мен ҳам эзиламан. Ўзим ҳамма қариндошларига кўнги-роқ қиламан. Байрамларда иложи бори-ча ҳаммасини телефон орқали табриқлайман. Бир сафар ўғлим билан бориб, амакилари, аммаларини кўриб келдим. Ҳар сафар телефонда гаплашсам, эримга:

- Акам сизга салом айтди, опам сизни соғинибди, - десам хўрсиниб қўйгани сезаман. Гапларимни эшитида, бироқ ҳеч нарса деб сўрамайди. Ҳатто орадаги совуқликни ҳеч йўқота олмадим. Арзимас нарсалар сабабли бир-бирларига жондан азиз бўлган инсонлар ажралиб кетишавераркан. Ахир ўйлаб қаралса амал, молу дунё инсоннинг қадр-қиммати олдида бир қаҳага ҳам арзимайди-ку. Лекин ҳаёт бошқача экан-да, ўйлаб-ўйлаб дилимдагиларни сизларга ёзишга қарор қилдим. Газетани қайноғам, овсиним, қариндошлар, эрим ҳам ўқийди. Қолаверса бизга ўхшаганлар ҳам бордир. Шундайларга қарата:

Бу дунё ўткинчи. Яқинларингиз ҳаёт вақтида уларнинг қадрига етинглар. Молу дунё, амал ҳаммадан ҳам қолиши рост. Ҳеч ким бу дунёдан буюм орқалаб кетмаган. Инсондан бир-бирига бўлган меҳру оқибат қолади. Ўлим ҳақ, дунё ўткинчи дийдор эса ганимат, дегим келади.

Тошкент шаҳри

ЛАЙЛО

Ҳар йили соғлигимни тиклаш учун узок-узокдаги сихатгоҳларга даволанишга кетаман. Ушанда ҳам даволанишга кетаётгандим. Самолётдан тушиб, автобусга чиқдим. Автобус тор кияшқ йўларидан, тоғлар орасидан кетаяпти. Тоғларнинг тоза ҳавоси-ю, тинч сувларини, тизилиб турган уйларни завқ билан кузатиб кетаяпман. Тоғлар бағридаги бу курортнинг номи "Обигарм" - "Иссиқ сув" экан. Ҳақиқатан салқин тоғ воҳасининг иссиқ суви ҳар қандай касалликларни эритиб юборгудек қайноқ. Бу ерга иккинчи марта келишим. Анча шифо тоганим учун, яна келаяпман. Автобуснинг ойнасидан кўзим йўлдаги "Газ-21" машинасига тушди. Орқа ўриндиқдаги эркак ёнидаги аёлнинг кўлини тиззаларига олиб, меҳр билан силаб ўтирарди. Аёлнинг кўзи менга тушиши билан бирдан кўлини тортиб олди.

Автобус тўхтади. Одамлар туша бошлади. Бояги машина ҳам сал нарига бориб тўхтади. Табиийки, булар ҳам дам олувчилар экан, деб ўйладим. Машинадан қирқ беш ёшлар чамасида келишган эркак тушди. Пешонасида ажинлар кўп бўлса-да, сочлари қоп-қора, костомига гард тегмаган, нигоҳи ўткир, ҳаракатлари чаққон эди. Хотинининг тушишига кўмаклашиб, қизларникидек нозик бармоқлари билан елкасидан тудди. Уларни кўриб: "Хотини хунук экан, ўзи каттароқ лавозимда ишласа керак", деган хулосага келдим.

Ҳамма тушган қабулхонада ўттизга яқин одам йиғилдик. Хужжатлар расмиёлаштирилаётганда у хотинининг ёнига ўтириб оғир "уф" тортиди. Бу ўтиришдан ҳар нарсага тўқис, армонсиз одамга ўлжамасди. Унинг бу ҳолати қандайдир армон, йўқотиш, ғамгинлик, афсус борлигини кўрсатиб турарди. Хотини аса анча нозиккина, қорачадан келган бўлиб, фақат кўзларигина уни безаб турарди. У эрига ёл билан қараб қўйиб, қандайдир ҳайбга гарқ бўлди. Бизни қайси хонага қўйишар экан, деб ўйлаб турсам: - Кетдик! - деб қолди у. Унинг кулиб туриши, меҳрибонлиги ўзи жуда ярашганда.

Эркак биз билан эргашиб 9-хонага борди. Икки кишилик хонада ҳамма нарса ярақлар топ-тоза, ёп-ёруғ, баҳаво бўлиб, балкони бор эди. Аёл эркакнинг хонасини кўргани кетди. Анча ўтирдим. Шеригим хаяллаб келди. Даҳлизга чиқсам, сал нариги хонада бир ўзи чаққонлик билан чангларни артаётти. Аста орқага қайтдим. Эрини жуда яхши кўрар экан-да. Уйнаши эмасмикан? Кўнглим аллақандай бўлиб кетди. Ха... машинадаги боғи воқеа...

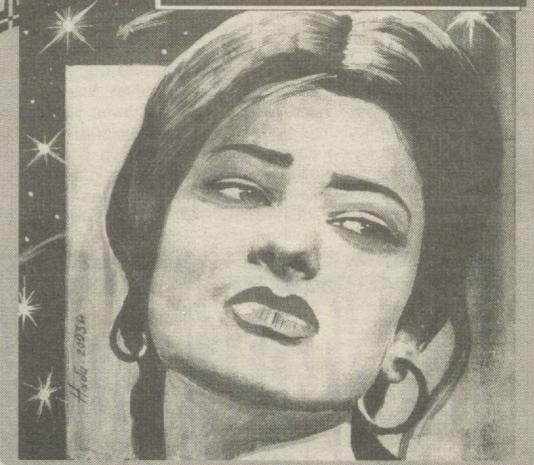
Хуллас, бирга даволаниб дам ола бошладик. Шеригим билан ҳар доим биргамиз. Шоназар ака хотинга: "Раҳимахон", деб мурожаат қиларди. Баҳор эмасми, салқин тоғ ҳавосида дараклар кен гуллагани учун ҳамма жой чаман, айниқса, пуштиранг бўлиб гуллаган дараклар кўзни қувонтиради. Аллақандай кушларнинг овози бир-бирига қўйилиб ажиб кайфият ҳосил қилади. Лолани ўз қўлинг билан узиш жуда гаштли бўлар экан, айниқса баҳорда.

Биз тепаликлардан кўтариларканмиз, Шоназар ака аввал ўзи сакраб чиқар, сўнг қўлидаги таёқчасини Раҳима онага, менга узатар, эҳтиёткорлик билан чиқариб оларди.

Бир куни Шоназар ака:

ЮЛДУЗГА ТОШ ЕТМАЙДИ

Турмуш чорраҳаларида

- Опангизга айтинг, тушликка борманглар, ош олиб келаман! - деб шошиб чиқиб кетди. Раҳима она билан иккаламиз одамлар тушликдан қайтгунча гаплашиб ўтирдик.

- Акангизнинг чиройли хотинлари бор, - деди у кўзлари қандайдир порлаб. Унинг кутулмаган бу гапидан мен хайрон қолдим.

- Ҳазиллашманг! - У кулди, кейин дастурхон солиб помидор тўғрай бошлади.

- Ош келди! - деди у ғалати ҳолатда.

- Ростданми, бошқа хотини борми?

- Ҳа, бир куни менга телефон қилишиб: "Эрингиз шундай аёл билан юрди, хоҳласангиз ушлаб беришимиз мумкин", - дейишди.

- Сиз ишондингизми?

У киши тушда келганларида ҳеч гапсиз олдиларга "так" этиб овқатини қўйдим. Кейин шундай аёл билан юрар экансиз, бориб ушлайми ёки ўзиз қайтасизми? - дедим. У киши "Кечқурун келай, гаплашамиз", - деб овқатни ҳам емай чиқиб кетди. Кечгача кўриб юрдим. Ҳамма нарсадан ҳам хўрлик ёмон экан, - аста ўз ҳикоясини бошлади у. "Ишонасизми, кечалари тонггача йиғлаганимдан ёстиқларим ҳўл бўлиб кетарди. У менинг берилиб тинглаганимдан қувониб секин сўзларди. Хиёнатдан ҳам оғир нарса йўқ экан, кечгача жуда қийналиб юрдим. Ҳаёлимда охириги кунимдек палов дамладим. Қийналсам ҳам майли, фақат: "Сен хунуксан, сени яхши кўрмайман", демасин, жавобимни бермасин", - деб ўйлардим. Қарама-қарши фикрлар миямни чулгарди. Тўрт болам билан қаерга бораман, бемор қайнонамни қандай ташлаб кетаман? Уша кунги ҳолат ҳеч эсимдан чиқмайди. Овқатланиб бўлгунча миқ этмади. Қайнонам, болаларимни ётқизиб чиққунимга кен бўлиб кетди. Дарров ухлаб қоладиган одам, бугун кичик чироқни ёқиб қўйиб китоб ўқиб ўтирарди. Уша вақтда бу тахлит ҳолат асабимга тегса-да, охириги тунимдек, узун ички қўйлагимни кийдим. Сочларимни орқамга ташлаб, қўлоқларим ортига атир суртиб, аста жойимга бориб ўтирдим.

- Раҳимахон, - деди секин эрим. У кишининг кутулмаган ҳолатидан, танг қолдим.

- Пулдан камингиз йўқми? - жиддий ҳолатда сўрадилар.

- Йўқ.

- Овқатдан-чи?

Мен уларга ишонардим...

- Сиз менинг шаръий хотинимсиз, болаларимнинг онасисиз. У сизнинг тирноғингизга ҳам арзимайди, аслида. Шундай бўлиб қолди, қўчада қиладиган ишимни ўзим биланам, гапирмайси!

Бу фикрни қийналиб айтди, худди энди кечириб бўлмайдигандек. Индамидим, наҳора, эр-эр-да, гап қайтариб бўладими? Гапирмайси, - дедиларми, гапирмайман.

Раҳима она ҳикоя қилар экан, ора-сира жилмайиб қўярди. Унинг чарос кўзлари ҳар жилмайганида порлаб кетарди. Иккисини яхши танимаганим учун уларнинг сирини тинглаш мен учун қизиқ эди. Улар энг яхши ҳавас қилса арзигудек аҳил оила бўлиб қолишибди. Уларга ҳавасим келарди.

- Кўчага бир янги қўйлак кийиб чиқсам, унинг ҳам эндида кўрардим. Оёқ кийим қийсам унинг ҳам оёғида ўшанақаси бўларди. Дарвозани очсам, ҳўл сочлари таралгани билиниб турган акангизни кўрардим-у, ҳеч нарсани билимаганга олардим. Кулиб гапирардим у ичим ёнарди...

Бир куни қўшним ўзи ҳамшира бўлиб ишлайдиган касалхонада ўша аёлнинг ҳомиласини жарроҳлик йўли билан олиб, ўзини зўрга асраб қолганликларини айтди. Эрим борса: "Сиздан бўлган бола ўлгунча, мен ўлсам бўлмасми?" - деб уввос солиб йўглабди.

Мен ўшанда эрталаб туриб овқат тайёрладим. Лимон, апельсин, олма, анор, нонларни чиройли қилиб янги саватга жойлаштирдим. Шоназар ака кетишларида қўлларига тутқазиб, касалхонага олиб борарсиз, дедим. Бу киши ўта содда, самимий эди. Бировнинг яхшилигини курса ёш боладек хурсанд бўлиб кетарди. Мен чиндан ҳам ўша аёлнинг фарзандли бўлишини истагандим. Аммо у: "Овқатингизни ол-

майман, хотинингиз мени захарлаши мумкин", - деб кириб кетибди. Буни кўрган дугонам овқатларни олиб қолиб, идишини келтирганда шуларни айтиб берди. Эрим иккимизнинг бир-биримизга бўлган муҳаббатимиз борган сари орта берди. Мендан ҳеч ажралгиси келмасди, нега? Мени синаяптимикан ёки у хотин билан ўришиб қолдимикан? Ҳар олти ойда ё мен, ё у билан дам олишга кетарди. Шу келишимизда қизиқ бўлди. Бу сафар у билан кетишлари керак эди. Ичимни ит тирнайди. «У билан дам олгани кетади!» деган ҳаёл тинчлик бермайди. Эрим эса тўсатдан шошилиб келди ва у ҳаяжонланган ҳолда:

- Раҳимахон, тайёрланинг, эртага дам олишга кетамиз, - деди.

- У-чи! - деб юбордим ҳаяжонланиб.

- Бу гал сиз борасиз!

Раҳима она кўзлари бир нуктага қадалиб, маъюс бўлиб қолди. Ҳаёлини бўлмай, дея мен ҳам жим ўтириб ўша аёлни кўз олдимга келтирдим. Ҳудудий ёмон кўриб кетдим уни. Худудий жазо бериб, умрбод бола кўрмайдиган бўлибди. Қўриқиб кетдим: "Тавба", худонинг ўзи асрашин. Ҳеч кимни шу йўлда худо асратирмасин.

- Эсингиздами, - яна гап бошлади Раҳима она.

- Келаётган кунимиз у кишининг қўлимини ушлаб келаётганини кўрган эдингиз, жилмайди у. Менга эрим бўлган воқеани айтиб берди. Йўлангани кўрсатгани борса: "Машинангизда бир аёлни кўрдим. Сиз бузқисиз", деб - тўполон кўтарибди. Қанча яхши гапирса ҳам доллаб қўшнилари йиғибди. Бу ҳам етмагандек катта гулдонни бу кишига қараб отибди.

Раҳимахон, барибир ўзингиз яхши-сиз, ўшанда тўрт болани олиб кетсангиз, нима бўларди? Бунинг феъли кўрс, хонавайрон бўлар эканман. Ун уч йил бирор марта юзимга солмадингиз. Билардим, тунлари ёстиғингиз йиғидан ҳўл бўлиб кетарди.

Уша вақтдаги бахтиёрлик ҳисларимни ифода этолмайман. Айтиб бўлмас шодлик, масрурилик турардим. Бахтдан сархуш эдим. У энди бизни бирлаштиради. Бугун мен бахтли одамман, юрагимдаги туганмас бахтдан бахтиёрман.

Эшик тақиллаб сўхбатимиз бўлинди. Қўлида палов билан Шоназар ака кириб келди.

- Э, ўтин тополмай қийналсам бўладими? Кўп кутган бўлсанглар керак-а? Иккаламиз ярқ этиб бир-биримизга қарадик. Қўлидан лаганни олар экан Раҳима она: "Биз билан ўтира-сизми?" - деди кулимсираб.

- Йўқ, биз жўралар билан еймиз. Сизларга ёқимли иштаха, - дейиши билан Раҳима она: "Сизлар ҳам яхши ўтириглар", - деб эрини кузатиб қўйди... Раҳима она бахтга муносиб эди. У йилларо кута-кута яна суюкли бўла олганди. Унга чин дилдан ҳавас қилдим.

Кейинчалик бу ҳақда кўп ўйладим. Ҳаётнинг завқу-сурурини, азобини хижрону, гўзаллигини, густу баланд камчиликларини энгиб ўтишда бу аёлнинг сабуру матонатни бир достон эди. Мен яхшини, кечиринчи, курашшини, энгини шу аёлдан ўргандим. У юлдузга, ҳижрон, армон тошлари отилганда ҳам етмай-диган юлдузга ўхшарди...

Сайёра НУРИТДИНОВА
(Давоми бор)

КУЗНИНГ МАЪЮС ҲАЗОНЛАРИ СИЗНИ ЭСЛАТДИ...

ХУР ҚИЗЛАРГА ҲАМРОХ БЎЛГАН СИНГЛИМ!

Бу кун сизсиз ўтган йилларим аро яна бир йил қўшилди. Ғамдан аламзада бум-бўш кунлар, сарсон ойларни бошлаб, йилларни-да қувиб ўтдилар. Ҳаётчи?! Афсус, вақт дегани бешафқат ҳакам. Ҳаётимнинг бешинчи кузи ҳам менга сизни эслатиб сизсиз ўтпти. Ҳамон ғам-андухдан энгиз бу бошим сизнинг азиз гарди пойингизни излайди...

"Ойижоним Мухиддинова Машқурахон Асомиддин қизи тўрт фарзандни тарбиялаб, вояга етказдилар. Улар бугунги кунда элу юртга фойдаси тегадиган солиҳ фарзандлар бўлиб камолга етидилар. Ойижоним ўзлари эса мактабгача бўлган тарбия ҳаққинда узок йиллар, самарали меҳнат қилиб, обрў тоғдилар. Яратганга бехисоб шукрлар бўлсин, ойижоним фақат эзгулик тисолили бўлиб яшаб, "Ҳожи она" бўлиб, боқий дунёга рихлат қилдилар. Илоҳим жойлари жаннатда бўлсин, қадрлари нурга тўлиб,

охиратлари обод бўлсин". Ойижон! Доим мени бир армон қийнади. Шундоқ ҳам ўқсик қалбимни яна ўқсатади. Сизни орзуларингиз... Сизга ҳаммадан яқинроқ бўлганим учунми, орзу-ниятларингизни фақат менга айтардингиз. Сиз эвара кўришни орзу қилардингиз... Жуда хоҳлардингиз... Мана, у тугилди ҳам. Мен сиз орзу қилганингиздек қизлик ҳам бўлдим. Аммо сиз... Мен орзу қилганимдек, бу бахтиёр кунлар бахтидан, нурли шукуҳидан бебаҳра кетдингиз!

Мунистинам! Энг суюқлигим-у, энг буюқлигим ўзингизсиз! Армон бўзлатган, сўзсиз йиғлатган ушбу дамда сизни эслаб, сизни соғиниб, муқаддас хотирангиз олдида доимо таъзимдаман!!!

Яқинларингиз номидан
Алломангиз.
Тошкент шахри

Шу йилнинг 5 октябрида ҳали 16га қирмаган, синглим, дўстим Севара бевақт оламдан кўз юмди. У 4 ноябрда 16 ёшга тўлган бўларди. Буни қаранг-ки уни шу йил туғилган қуни билан табриклар "Оила ва жамият"га чиқармоқчи эдим. Афсус, энди эса унга хотира ёзганман.

Биз Севара билан қўшнигим, битта уйда яшаймиз. У билан болаликдан ўртоқ эдик. У онасининг ёлғизи оқу қораси эди. У ҳаётни жуда севарди, келажак ҳақида узок сўхбатлашардик. Унинг орзулари энди ушалаётганди. Ўқишга кириб, ўқиётганди. У ҳеч кимни хафа қилмасди, ҳаммадан кўнглига қарарди. Севарани маҳалламизда ҳамма танирди, айниқса узун сочларини орқасига ўриб ташлаб юрганда ҳаммадан ҳавас келарди. Бешафқат ажал уни орамиздан олиб кетди. Уни ўз синглимдек яхши кўрардим. Мактабга ҳам бирга бо-

рардик. Қўл ушлашиб бирга сайр қилардик. Биз бирга ўтган йўлларда, қўчаларда унинг излари, унинг нигоҳлари бордек, ҳар доим мен билан биргадек туюлади. Уни ҳаммаимиз соғинамиз.

Севара! Ҳаётда беозор эдинг. Илоҳим Оллоҳ сени ўз раҳматига олган бўлсин. Сени доим ёдга олувчи

МАЛИКА ОПАНГ
Тошкент шаҳар
С.Рахимов тумани
Қора-сарой кўчаси

"Нимагаям унинг таклифига рози бўлдим? - ўз-ўзига савол берарди Қодир қора курсида ўтираркан. - Яқинда тўйим бўлади. Сен айбни бўйнингга олиб тур, кейин ўзим кутқариб оламан, деганига лаққа тушибман-а. Хозир берган кўрсатмасини қара, мен маст эдим. Ёнида пинак қилиб келаётгандим, билмайман ҳеч нарса кўрганим йўқ, дейди-я номард. Мана сенга дўст..."

Аслида воқеа бундай бўлганди. Уйланганига бир йил ҳам бўлмаган Қодир хотини Гулнора билан кечки овқатни тановул қилаётганди. Ховлиқиб дўсти Расул кириб келди.

- Тур, кетдик жўра. Бугун раҳбаримизнинг туғилган куни, бор-масам бўлмайди. Бир ўзим сўппайиб боришга истихоло қилапман. Юр, бирига бориб келайлик. Бир-икки соат ўтириб қайтамиз. Бунинг устига мабодо озгина "олиб кўйсам" машинани сен хайдаб келасан.

- Мен, чарча... Озгина...

- Э, кўйсанг-чи. Узингни тарозуга солма, энди.

Дўстининг сўнги гапи нафсониятига тегиб кетди, Қодирнинг. Бунинг устига хотини ҳам: "Бировни бунча ялнитирмай, борсангиз бориб кела қолин", - дея гапни жуфтлади. Ноилож, боягина ечган уст-бошини яна кийиб, дўстига эргашди. Машинага ўтираркан, "Расул, нимагадир оёғим тортмаяпти-да", деди гудраниб.

- Ирим-сиримингни кўйсангчи, аёлларга ўхшаб ҳар нарсага ирим қилаверсан-а, - дея Расул машинани жойидан кўзгади.

Бошлиқнинг туғилган куни муносабати билан уюштирилаётган зиёрат шаҳар марказидаги энг зўр ресторонларнинг бирида бўлаётганди. Дастурхонда одамнинг жонидан бошқа ҳамма нарса бор. Ичкиликнинг-ку хил-хиллидан. Расул аввалига "рулдаман", - дея ичмай ўтирди. Сўз навбати келиб, бошлиқ шайнига икки оғиз ширин сўз айтди. Сўнгра, тушдан кейин икки соат оёғи куйган товукдек ахтарган костюмимни "юбиярга" топширди. "Келинг, энди бир чўкштирайлик", - деган сўзини икки қиллолмади. Давра қизигандан қизир, Расул ҳам қўлига ушлаган қадахини бўшатмай кўймасди. Узини бегона бир жамоа ўртасида ёлғиз хис қилиб ўтирган Қодирнинг кўнгли ғаш эди. Дастурхон тўла наъмату, бироқ татимайди. Негадир ичига чироқ ёқса ёршмайди.

Нихоят, базм ҳам ниҳоялади. Қодир дўстини суяб ташқарига олиб чиқди. Анчагина кайфи ошиб қолган бўлса-да, Расул машинаси эшигини аранг очиб, рулга ўтириб олди. Ҳар қанча ялнимасин, бошқа қилмасин рулни бермади. "Ўзим хайдайман", деб туриб олди. Дўстининг қайсарлигидан хуноб бўлган Қодирни баттар ваҳима босди.

Ваҳима бекорга эмас экан. Шаҳар кўчаларида елдек учиб келаётган "Жигули" йўл четига кетаётган икки велосипеднинг бирини туртиб юборди. Расул олдинга чийиллатиб тормоз берди. Дўстининг "Тўхта, тушиб кўрайлик, балки ёрдам керакдир", - деганига қарамай, гази босиб воқеа содир бўлган жойидан узоқлашиб кетди. Сўнгра, Қодирнинг уйига яқин ердаги қоронги кўчада тўхтади. Унинг мастлигидан асар ҳам қолмаганди.

- Менга қара Қодир, дўстим, нариги ҳафтага тўй белгиланган. Агар бир нарса бўлса, «Рулда мен эдим», - деб айтгин, хўпми. Аввали, худо ўлмагандир. Агар... Сени ўзим кутқариб оламан. Қанча пул кетса, мен балогадор. Фақат, бир марта кўллаб юбор, дўстим. Эртагаёқ, прокурор тоғамга айтаман, ёрдам беради.

Узи бўлари бўлган Қодир "ха-ям, йўқ" ҳам демай уйига қараб юрди. Расул ҳам машинасини аста хайдаб, уйига жўнади. Мана, оқибат, бугун у суднинг қора курсида. Велосипед минган бола ўлган, ёнидагиси машина рақамини эслаб қолган экан. Расулнинг "Велосипедчилар ўзлари айбдор. Йўлнинг ўртасида кетаётганди", - деб айтамиз деган гаплари ҳам чиппака чикди. ЙПХ ходимлари, автомашина тормози йўлини ўлчаб, ҳатто теълиғни ҳам аниқ белгиллаб беришди. "Юз фоиз автомобил хайбовчиси айбдор, боз устига воқеа жойидан айбини яшириш мақсадида қочиб қолишган", -

дейилганди ЙПХ ходимларининг судга берган кўргазмаларида...

Мана, ҳукм ҳам ўқилди. Бировнинг машинасини беҳужжат бошқарганлиги, ёш бир ўспириннинг умрига зомин бўлганлиги, боз устига унга ёрдам бериш ўрнига айбини хаспўшлаш учун қочиб қолганлиги, бариси бўлиб 15 йил бериш-

дилда ҳам уни кечирди.

Уйида эса унинг озодликка чиқиси муносабати билан анча-мунча тайёр-гарлик қўрилган экан. Бу ҳам Расулнинг иши эди, албатта. Ўн-ўн бешта қариндош-уруғлар, ёру биродарлар тўпланишибди.

ДўСТЛИККА ХИЁНАТ

Шундай қилиб, емаган сомсага пул тўлаган Қодирнинг маҳбуслик ҳаёти бошланди. У темир панжара, сим тўсиқ

ортида тақдирига, кўнгли бўшлиғига лаянлатлар ўқиб юраркан, дўстим, дея уни чоғга итарган Расул ҳақида кўп ўйларди. Нафрат билан эсга оларди уни. Дарвоқе, улар болалигидан бирига ўсишган, бир синфда ўқишганди. Мактабдалиқларида бўлиб ўтган бир воқеа ҳам бот-бот унинг эсига тушадиган бўлиб қолди. Расул ёшлиғида ҳам қув, шайтон эди.

Бир кун Қодирнинг отаси: "Мана бу кучук болаларнинг бир-иккитасини мактабинга олиб кет. Бунақада эмавериб, онасини ҳам адоий тамом қилишади" дея саккизта туққан итининг иккита боласини кўярда-кўймай бериб юборди. Уларнинг бирини Қодир, иккинчисини Расул кўтариб мактабга олиб келишди. Мактаб ховлисига қўйиб юборишди. Бечора кучукчалиш ғингиб, танаффусда ҳар кимга эргашарди. Катта танаффусда эса Расул уларни бир йўла синфга олиб кирди. Адабиёт дарси эди. Балки, ўтган дарсда "икки" баҳо қўгани учун муаллимдан ўч олмакчи бўлгандир. Ҳар қалай, дарс энди бошланганда, парталарнинг тағида юрган кучукчалар ғингиш бўлади. Жигибўйрон бўлган муаллим "Бу кимнинг кучукбачалари? Қани турсин жойидан!", деди аччиқланиб. "Қодирники, унинг ити саккизта туққан", дея сотганди ўшанди дўстини Расул. Табиийки, муаллим, Қодирни кучукваччалари билан қўшиб дордан чиқариб юборганди...

Хозир шуларни эслаб экан, "дўсти"га нисбатан нафрати янада ортарди. Аммо, у Қодирдан тез-тез хабар олар, уни аминиятига илтиртиш учун ҳаракат қилаётганини тинмай жаврарди. Балки, Расулнинг хизмати, ёки бошқа сабаб бўлдики, уни олти йил деганда озодликка чиқаришди. Албатта, бирданига "оқлашмади", мажбурий меҳнат колониясига "эркин ҳаёт"га ўтказишди. Шунга-ча, Самарқанд ва Навоий вилояти ораллиги анча-мунча бўлса ҳам Расул орасира хабар олар. Кейинги пайтларда Гулнорани ҳам олиб келадиган бўлганди. Бу ҳолат Қодирнинг қалбига бироз шубҳа солса-да, "Ҳар нарсага шубҳа қилавермаслик керак", - дея ўзини опатарди. Уни озодликка чиқаришган кунни ҳам Расул хозир назир бўлди. Бошқа бирон-та қариндоши, дўсти ҳатто, амакилари ҳам келишмади. Дўстининг машинасида уйига қайтаркан, унинг астойдил кечирим сўрашларига ийиб кетди. Тилда ҳам,

Воқеий ҳикоя

ган Қодир негадир ошхона томонга юрди. Шунда беҳитиёр қия эшиқдан Расул ва хотинининг шивир-шивири қулоғига чалинди.

- Энди нима қиламиз? - деди Гулнора.

- Намунча ташвиш тортасиз, жонидан. Аввало, ҳали бутунлай озодликка чиққан йўқ. Кейинчалик эса, битта квартира топиб қўйганман.

Қодир устидан муздек сув қўйилгандек холга тушди. Шундай бўлса-да дарвор ортига қайтиб, меҳмонларни дарвозагача қузатиб келди. Ошхонага кириб, сездирмасдан дўсти ва хотинига зимдан разм солди.

- Хоналар ҳам сигарет тутунидан димикиб кетибди. Меҳмонхонани бироз шамоллатиб, иккимизга жой солиб қўй, - дея хотинига юзланди у. - Биз дўстим билан тоза хавода бироз сайр қилиб келайлик. Расул ҳам бугун қолади.

Чиқиб кетишгандан сўнг ярим соатлар ҳам ўтди ҳамки, улардан дарак бўлмади. Қозон-товонни йигиштириб, икковига жой солиб қўйган Гулнора безовталана бошлади. Бир пайт Қодирнинг ўзи ҳаллослаб кириб келди. Қўлида қонга беланган ошпичок, усти боши ҳам қон...

- Вой, Расул акам...

- Ҳа, Расул акамни жўнатдим, бутунлай кетди. Энди сен манжаляқини... - Қодир важаҳат билан хиёнаткор хотинига ташланди. Аммо, вазиятни англаб турган Гулнора чап бериб, қочиб қолди... Шу куннинг ўзида хиёнаткорларга ўзича ҳукм ўқиб, ўзи ижро этган Қодирни эса яна икки ишлар ходимлари олиб кетишди.

ХАЙРУЛЛА ҲАМРОЕВ

Тўй БЎЛМАСМИКАН?

Тиқилинч автобусда ишдан қайтаёган. Ёнимда турган йигит билан қиз гапдан сира тўхташмайди.

- Ойим сизлар томондан берилган сарполарни яхши экану аммо, орасида "прокати" йўқмикан, деган хавотирда, - дерди қиз йигитга.

- Ие, Гулбахор! Ойингиз нега унақа гапларни гапирди? Онам бу сарполарни келини учун йиллар давомида йғиб - терган бўлса... Онам эшитса анча дили оғрийди-да, - деди йигит. - Лекин, сарпога берилган матоларни чеварингиз сизга ўлчаб тикаяпти-ку, Гулбахор. Илтимос, хар хил ортиқча гаплар чиқмасин, - дея ўтинарди йигит елкасига осилиб олган қизнинг қўлларини силаркан.

- Оббо, Баҳодир ака, онангиздан кўрқасизми нима бало? Бунақада тўйдан кейин менинг ёнимга ҳам тушмас экансиз-да...

Қиз атрофдагилар ҳам эшитсин учун тинмай гапирар, табиийки қўпчилик қатори унинг гапларини мен ҳам жимгина эшитиб кетардим. Қизнинг бу гапларидан кейин йигитнинг ранги ўзгарди. Овозини секинлатиб гапирди.

- Гулбахор, мен онамнинг ёлғиз фарзандиман-а! Нега бундай дейсиз? Ахир сизни не-не умидлар билан келин қилаётган бўлса?...

- Нима бўпти? Мен унча бунчага жиловимни тутқазмайман. Елкамга миниб олиб роса ишлаш ниятида бўлса, янглишади онангиз. Ахир мен машҳур фирмада тилмочлик қиламан-а? Мендек келиннинг хизматини қилса, ҳақини доллар билан тўлайман, онангизга...

- Ахир Гулбахор...

- Баҳодир ака, ахир менинг қанча олишимни яхши биласиз. Сизники ҳам, онангизнинг машиини ҳам қўшганда меникига урвоқ ҳам бўлмайди, ахир. Тўғрисиани айтаёганман-да, тўйдан кейин хафа бўлиб юрмасин-да, онангиз. Келимин хизматини қилмаяпти, деб.

- Йигит шивирлаб қизнинг қулоғига нималардир деди. Қизнинг энасиси қотди. Йигит яна гапирди. Қиз эса шарақлаб қулиб юбораркан:

- Тўйдан кейин кўраимиз-да, - деди ҳаммага эшиттириб

- Йигитнинг ранги ўчди. Қўзларини катта-катта очиб қизга бироз тикилиб турди-да, кейин:

- Кечирасиз, мен адашибман. Энди тўй бўлмайди, - деди-да, бекалга келиб тўхтаган автобусдан тушиб кетди. Қиз анграйганича қолди. Йўловчилар орасида бу суҳбатни эшитиб турганлардан бири:

- Ажаб қилди-да, - деди. Мен ҳам бу гапга қўшилдим. Кейинчалик ўйлаб юрдим. Уларнинг тўйи бузилдики-ку? Балки, ярашиб кетишгандир? Нима бўлганда ҳам отам раҳматлининг, "Душманинг хаминаш ўзинг билан, бу душман эса тилишди!" деган гапларига қайта-қайта ишонч ҳосил қилдим.

ГУЛБАШАҚАР

КУНГАБОҚАР КИМГА БОҚАР?

Кунгабоқарни ҳамма бу-писта-да деб қўяолади. Дар-ҳақиқат, меваси пишганда очилмайдиган писта. Оқ, қора рангда бўлади, қузда пишиб етилади. Бироқ, унинг табиатида гуллари, барги, мойи қўлланишни эътиборга олсак, "шунчаки писта" деганимизга тил тишлаб қоламиз.

Кунгабоқардан пектин моддаси олинад. Пектин ошқозон-ичак хасталикларига ишлатиладиган доривор препаратлар учун асос ҳисобланади. Кунгабоқар мойи эса мойли эритмалар, суртмо дорилари, пластирлар тайёрлашда ишлатилади. Баъзан қовурилган мойи куйганда тавсия этилади. Таркибидаги туйинмаган ёғ кислоталари борлиги учун паришонхотирликда қўлланилади. Кунгабоқар мойи ўт (сафро) ажралишини кучайтиради.

Баргида ва гулларида флавоноид гликозид, холин, бетаин ва бошқа моддалар сақланади. Шу боис бир талай хасталикларни даволашда қўлланилган. Тана ҳарорати юқори бўлганда, юрак, бод, сарик хасталигида, пешоб ҳайдашда яхши наф беради.

Иштахани очиш учун кунгабоқар гулидан 1 ош қошиқ олинди, бир стакан қайноқ сувга солиб, чой сингари дамланади. Сўнгра ярим стакандан таомдан ярим соат олдин ичилади. Кунгабоқар мойи техникада, саноатда, косметологияда ҳам қадрланади. Кези келганда шуни қайд этиш керакки, Тибет табиблари томонидан кашф этилган ўсимлик мойи билан даволашни усули диққатга сазовордир.

Кўплаб хасталикларни даволашда қўлай бўлган ва аъзойи-танага зарар етказмайдиган бу усул - ўсимлик мойини сўриш орқали даволанишдир. Даволаниш сири айнан шу сўриш жараёнида ҳосил бўлади. Қолган муолажаларни аъзойи-тананинг ўзи давом эттиради. Бу усул содда кўринса-да, инсон танасидаги барча тўқималаридаги рутубатларни ва яшаш жараёни учун керакмас бўлган моддаларни чиқиб кетишига сабабчи бўлади. Пировардида тана тозаланиб, ёшаради ва баъзи касалликлардан озор чекаётган бўлса, ҳоли бўлади. Мабодо кишида бир неча хасталик тўпланиб қолган бўлса, у даволанишни бошлаганда ўзини аввалгидан ҳам ёмонроқ сезиши мумкин. Бироқ, бу ҳолат ўткинчи бўлади, чунки бемордан касаллик чиқиб кетиш жараёнида шундай ҳол юз беради. Шу боис қўрқмасдан муолажани давом эттирсан бўлаверад.

Даволаниш учун энг яхшиси бу юқорида айтганимиздек кунгабоқар мойи (ёғи)дир. Халқ табиби К.Нурматовнинг ёзишича, агар кунгабоқар ёғи топилмаса ер ёнғоқ ёғини қўллаш мумкин.

Уш, даволаниш жараёни қандай кечади? Бир ош қошиқ микдоридagi ёғ

оғизга солинади ва оғиз бўшлигининг олди томонида 15 дақиқа мобайнида қанд сўргандек сўрилади. Ёғни ютиш асло мумкин эмас, чунки у ҳолда даволовчи қуввати йўқолади. Аввалига оғизга олинган ёғ қуюқ тўйилади, тўғри сўрилса сувга ўхшаб суюқлашиб қолади. Вақт ўтиб оғиздаги ёғ суюқлашиб қолганда у ташланади. Бу ёғнинг ранги сутга ўхшаб қолиши керак. Агар у оқармаган бўлса, кейинги сафар сўриш вақти узайтирилади.

Даволаниш муддати касалликнинг оғир ёки енглигини ҳисобга олган ҳолда

7 кундан уч ойгача давом этиши мумкин. Муолажани кунига бир марта эрталаб ёки кечқурун бажарилади. Кунгабоқар мойи (ёғи) билан амалда бош ва тиш оғриқлари, гайморит, қон бузилиши, бел оғриқлари, асаб бузилиши, ички ва ташқи шишлар сингари хасталиклар даволанади.

Шунингдек, бу усул билан меъда (ошқозон), ичак, юрак, жигар, талок, аёллар хасталикларини даволаса бўлади. Фақат кишидан кунт ва сабр билан мунтазам кунгабоқар ёғида муолажа қилинса, кўзланган мақсадга эришилади.

ОШҚОЗОН ҚОП ЭМАС...

"Икки кишилик овқат уч кишига етади, уч кишилик овқат тўрт кишига етади".

лозим, токи ўша ейдиган овқати тасодифан йўқ бўлиб қолса, ожиз қолмасин ва ранжиш бўлмасин.

Меъда саломатлигини сақлаш - иссиқ, совуқ, қуруқ ва ҳўлликда мўътадил бўлган овқатларни истезмол қилишга боғлиқ. Овқат орасида сув ичмаслик лозим.

Иссиқ ва совуқ ҳавода шу ҳавога мос мўътадил овқатларни

келгандагина овқат ейиш керак. Меъда бузилиб бўкиш ҳосил бўлмаслиги учун овқат еяётган пайтда ҳали ейишга яна озгина иштиёқ қолганда ейишни тўхта-тиш керак.

Бир кимса дунёдан ўтган экан, қайта тирилибди. Нега ўлдинг, деб сўрашганда овқат еб ўлдим, деб жавоб берибди.

Буюк аллома Абу Али ибн Сино дейди:

Агар таом чексиз лазиз бўлса ҳам, Кўп емагин, келтиради дарду ғам Алишер Навоийнинг ҳикмати:

Сиҳат тиласанг кўп ема, Иззат тиласанг кўп дема.

Бир табиб бир куни бир ажиб ҳикмат, Эл учун айтганмиш қилиб марҳамат:

- Егин, ичгин доим кўнгли тортгунча, Нафақат бўзгиндан тошиб ортгунча.

Овқатни меъёрида ейиш борасида ҳақимлар айтадилар:

- Кимнинг ейиши оз бўлса, тана соғ бўлади... Овқатни кўп еган кишининг дил кўзи бекилади, тан мулки эса хароб бўлади. (Ҳаким Ҳазифа)

- Кимки кўп ейишдан сақланса, кўп дори ичишдан олод бўлади. (Луқмони Ҳаким)

- Икки нараса кишининг қалбини қорайтиради: кўп ейиш ва кўп гапириш. (Фузайл)

- Овқат ейишнинг меъёри ва чегараси бор. Ошқозон қоп эмас, унга тикаверма. Бўкиб емоқ-соғлиқни тўкиб емоқ. (Ҳаким Абдулмажид Санойи)

- Нафс-истак хоҳишига алданиб ошқозонга зарар, аъзойи-танга захар бўладиган тарзда кўп тановвул қилмаслигимиз керак, деб ёзган эди таниқли журналист, устоз Тўлқин ака Раулов. (Худо раҳматига олган бўлсин).

М.МИРЗАШАРИПОВ дорихунос

Овқатланиш ҳаёт лаззати. Улуғ зот инсон учун кўплаб ноз-неъматлар борки, булар ҳаёт учун, тириклик учун, она-табиатнинг ҳиммат-саховати билан қодир эгам яратиб қўйган. Овқатланишда ҳам бир киши ўз аъзойи-тани, эҳтиёжига қараб, меъёрида сифатли таом ейиши керак. Қадимий китобларда: "Ошқозон касалликлар уйдир, парҳезли овқатланиш барча даволар асосидир", дейилади. Таом меъдада ҳазм бўлар экан, унга зўр бермаслик, меъеридан ортиқ овқат билан уни тўлдириб иш фаолиятини бузмаслик керак. Зеро, одам фақат овқат ейиш учун яшамайди. Азиз муштарийлар, бугун сизларга ҳақимларнинг ҳикоятларидан таом ейиш борасида одоб-ахлоқ қоидаларини эътиборингизга ҳавола этамиз. Риоя этмоқ, сизга боғлиқ.

Луқмони ҳаким ўз ўғлига насиҳат тарикасида куйидагиларни буурди:

Давоми (боши ўтган сонда)

- Кам гапириш, кам ухлаш ва кам ейишни ўзингга одат қилки, бундан саломатлигинг доимо барқарор бўлади. Ақлли кишилар ҳақимлар айтган сўздан чикмасликлари керак. Бинобарин, ойда икки марта қайт қилиш, ҳафтада уч марта ҳаммомга бориш, бошу-танани ширин иссиқ сув билан ювиш, икки кунда уч марта таом ейиш, бунда ҳар ўн олти соатда бир марта овқатланилади, бу жолинуснинг кўрсатмасидир.

Баҳор фаслида қуруқ-совуқ мижозли овқат ва шарбат, ёз фаслида ҳўл-совуқ овқат ва шарбат, қузда ҳўл-иссиқ овқат ва шарбат тановвул қилинади. Қишда эса қуруқ-совуқ овқат ва шарбатга майл қилмоқ лозим. Шундай қилинса кишининг саломатлигида нуқсон бўлмайди. Ўзга бир ҳикмат шундайки, кимки бир нарасага одат қилган бўлса, бирданга ўша одатни ташламаслиги керак, илжи борича киши ўзини фақат бир хил овқат ейишга ўргатмаслиги

ихтиёр қилиш керак. Иштаҳа

Кўп овқат еб, ранжу алам тортиш ҳақида шундай бир ҳикоят бор:

- Кисронинг бир ўғли бор эди. У жуда кўп овқат ер ва ҳамиша хаста эди. Ҳеч ким унинг касаллик сабабини била олмади. Шунда бир табибни чақириб келишди. Табиб йигитнинг томирига қўл қўйиб, кўп ейиш туфайли овқат ҳазм бўлмасдан ҳикичок ва кекириш касаллигига мубтало бўлганини билди ва уни даволади.

Кисро табибдан сўради:

- Унга нима бердинг?

- Очлик! - деб жавоб берди табиб. Озгина овқатга қаноат қилиб юрган киши кам хасталанади. Байт:

СТЕНОКАРДИЯ - Бир стакан малина меваларини 1 литр қайноқ сувга солиб 8 дақиқа давомида қайнатилди. Тиндириб олингандан сўнг, 3 ош қошиқ асал солиниб яхшилаб аралаштирилади ва кунига 3-4 марта ярим стакандан ичилади.

ОШҚОЗОН ОФРИГАНДА, ҚУСИШ ВА ИШТАҲА ЙЎҚОЛГАНДА - Бир ош қошиқ асал 200гр. қайноқ сутга солиниб аралаштирилади ва илиқ ҳолда кунига ярим марта, эрталаб овқатдан бир соат олдин, туштакда бир ярим соат олдин, кечқурун овқатлангандан 2 соат ўтгача истеъмол қилиш тавсия этилади.

ХОЛЕЦИСТИТ - Ҳар хил шамоллашда фойдали бўлган доривор ўтлардан бир ош қошиқдан (бўймадарон - тисьячистник, бессмертник гуллари, швоқ, ялғиз) олиб идишга солинади. Устидан 0,5 литр қайноқ сув қўшиб бугда 15 дақиқа давомида қайнатилди. Бунинг учун ўтлар солинган идиш, қайнаб турган сувли идиш ичига 15 дақиқа давомида қўйиб қўйилади. Ярим соат давомида сувутиб сўнгра докадан ўтказилади. Шу шарбатнинг ҳар стаканига 2 ош қошиқ микдорда асал солиб аралаштирилади. Тайёр дориворни кун давомида овқатдан 15-20 дақиқа олдин ярим стакандан ичиш тавсия этилади.

РАДИКУЛИТ ВА БЕЛ ОФРИГИДА - Уч ош қошиқ уялари билан олинган асалга 1/4 стакан (стаканинг тўртдан бир қисми) микдордаги алоэ шарбати ва учдан икки стакан микдордаги қайноқ сув билан аралаштирилади. Шу малҳам билан ухлашдан олдин компресс (суртилиди) қилинади.

Л.АХМЕДОВА тайёрлади

ОЗИШ УЧУН БИР НЕЧА МАСЛАҲАТЛАР

- Моддалар алмашинувини нормага келтириш учун, пичок учиди ҳар куни картошка гуллари қуқунини уч марта истеъмол этиб турмоқ лозим.
- Бир неча ой давомида сабзи шарбатини 1 ош қошиқдан 3 маҳал овқатдан олдин ичиб туринг.
- Картошка, сабзи, қарам шарбатлари аралашмасини ҳар куни истеъмол этинг.
- Бир неча кун давомида 0,5-1 стакан микдорда ошқоқнинг шарбатини ичишни одат қилинг.
- 10 та таримсоққилёб бошини эзиб, 10 та лимон сувига аралаштиринг, бунга 1 кг асал қўшинг ва қоронгу, салқин жойда 1 ҳафта вақти-вақти билан аралаштириб сақланг. Бу малҳамни 1 кунда 4 чой қошиқдан шовилмасдан, дарров ютиб обормасдан ҳеч бир кунни ёддан чиқармасдан ичинг. Бу малҳам 2 ойга етади. Агар лозим топилса бу ишни яна 1 ойдан сўнг давом эттиринг.

СЕМИЗЛИКДАН КУТУЛИШ ПАРХЕЗИ

Бу парҳез 10 кунга мўлжалланган. Унга қатъий риоя қилинганда одам 4 кг. ортиқча юкдан қутулиш мумкин. 4-5 ойдан сўнг курсни яна такрорлаш мумкин.

8.00 - Бир пибёла чой ёки қахва бир дона қанд билан

11.00 - 1 дона қайнатилган тухум, 8 дона олжўри қоқи.

14.00 - 200 грамм қайнаб пиширилган суякли гўшт. Қарам, сабзи олма ҳам қўшиб еса бўлади.

17.00 - 30 грамм пиллоқ ёки сузма, апельсин ёки олма.

20.00 - 1 стакан кефир ёки қатик.

М. КАРИМОВА

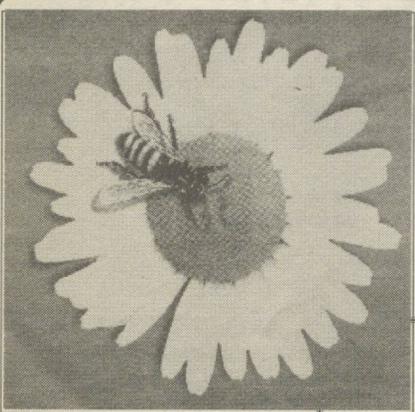
АСАЛ ДАН ГЎЗАЛЛИК ОЛАМИЗ

Тўрт дона янги узилган бодринг олинади. Яхшилаб ювилган гўшт майдал: ўтказилади. Майдаланган бодринг шиша идишга солинади ва унга ярим дона моннинг суви, бир чой қошиқ майда тўғралган лимоннинг ўзи солиниб устидан бир стакан арок қўйилади. Аралашма давомида идишга солиниб, оғзи беркитилган ҳолда 2 hafta қоронғу жойда сақланади. Сўнг донадан ўтказилиб устидан чорак стакан камфорали спирт қўйилади. Бир дона тухумнинг сариғи, бир ош қошиқ асал билан аралаштирилиб ўша аралашмага қўйилади ва ҳаммаси яна яхшилаб аралаштирилади. Тайёр маҳсулот хар сафар яхшилаб аралаштирилган, устидаги кўпиги кечкурун ухлашдан олдин юз терисига суртилади ва 15 дақиқадан кейин илиқ сув билан ювиб ташланади.

Юзингиз куруқ бўлса бир дона тухумнинг сариғига бир чой қошиқ асал ва бир чой қошиқ сули ундан солиб аралаштирилади. Тайёр ниқобни юз терисига суртиб 15-20 дақиқадан сўнг совуқ сув билан ювиб ташлаш тавсия этилади. Бу ниқобдан қўл терисини юмшатишда ҳам фойдаланиш мумкин.

Ёғли юз териси учун 3,5 ош қошиқ асал (агар асал қаттиқ бўлса бугга тутиб эритилади) 3 ош қошиқ спирт ва 3 ош қошиқ ароққа қўшиб аралаштирилади. Тайёр бўлган маҳсулот юпкагина қилиб юз терисига суртилади. 10-15 дақиқадан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади ва юз терисига упу суртиб қўйилади.

Бир чой қошиқ асалга кўпиртирилган тухумнинг оқи ва 2 ош қошиқ ун қўшилиб яхшилаб аралаштирилади. Тайёр бўлган аралашмадан 10-15 дақиқа давомида юзингизга ниқоб қилиб қўясиз, сўнгра илиқ сув билан ювиб ташлайсиз.

Бир чой қошиқ творог ярим чой қошиқ асал билан аралаштирилади. Сўнг бир чой қошиқ сут солиниб яна аралаштирилади ва юз терисига суртилади. Ярим соатдан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади. Бу ёғли тери учун фойдали.

Бир ош қошиқ асал 2 стакан илиқ сувда аралаштирилади. Кечкурун шу сув билан юз терисини артиб, 15 дақиқадан сўнг илиқ сув билан ювиб ташласангиз юзингиз ойдек тиник бўлади.

Бир чой қошиқ асалга бир неча томчи лимон шарбати ва 1-2 чой қошиқ янги олинган қаймоқ қўшиб юз терисига яхшилаб суртилади. Фақат кўз атрофларигагина суртилмайди. Ярим соатдан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади.

Куруқ ва нормал юз териси учун ёғли ниқоб бир дона тухумнинг сариғи, бир ош қошиқ ўсимлик ёғи ва бир қошиқ асал яхшилаб аралаштирилади. Сўнгра пахтага сингдирилиб юз терисига суртилади. Ниқоб куригандан сўнг устидан яна бир марта суртилади. 20 дақиқадан кейин илиқ сув билан ювиб ташланади. Бу ниқобдан ҳафтасига бир марта фойдаланиш мумкин.

Бир ош қошиқ асал, бир дона тухумнинг сариғи, 8 томчи таркибида А витамини бўлган ўсимлик ёғидан, 2 ош қошиқ сут, кичик бўлак қора нон (нонни 3-5 дақиқа сутда ивйтиб, юмшагач қўшиб тавсия этилади) олинб яхшилаб аралаштирилади ва юз терисига суртилади. 20 дақиқадан сўнг қайнаб илиқ ҳолатга келтирилган сув билан ювиб ташланади.

Бир чой қошиқ асал, бир чой қошиқ сабзи шарбати аралаштирилиб юз терисига суртилади ва 15-20 дақиқадан сўнг қайнаб совутилган ҳамда сут ва лимон шарбати қўшилган аралашма билан чайиб ташланади.

2 ош қошиқ асал сувда аралаштирилиб, илиқ сувга тўлдирилган ваннага солинади ва шу ванна 15-20 дақиқа қабул қилинади.

Юз терисини тозаловчи суюқлик бир чой қошиқ асал бир чой қошиқ глицерин билан аралаштирилади. Устидан ярим стакан сув, 0,2 чой қошиқ миқдорда бура ва бир ош қошиқ ароқ солиниб аралаштирилади. Тайёр аралашма эрталаб ва кечкурун пахтага сингдирилиб юз териси артилади.

Бир ош қошиқ ўсимлик мойига бир дона тухумнинг сариғи ва бир ош қошиқ асал қўшиб яхшилаб аралаштирилади ва юзга яхшилаб суртилади. Ярим соатдан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади.

2 ош қошиқ сут олинб ичига қайнатилган бир дона картошка эзиб қўйилади. Сўнг бир ош қошиқ асал, бир ош қошиқ зайтун ёғи, 5 томчи Е витаминли ёғ солиниб яхшилаб аралаштирилади ва юз терисига суртилади, 15 дақиқадан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади.

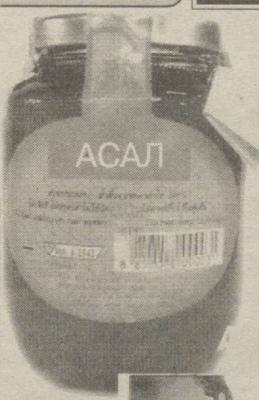
Тенг миқдорда пиёзнинг суви ва асал олинади. Унга озроқ мум ва лиля ўсимлигидан қўшиб, сопол идишга солинади ва бугда аста-секин эритилади. Яхшилаб эриб, аралашгандан сўнг бир ой давомида хар куни кечкурун бир марта юз терисига суртилади.

Бир ош қошиқ қаймоқ олинб, 2 ош қошиқ оққайин шарбати билан яхшилаб аралаштирилади. Сўнг унга бир чой қошиқ асал қўйилади. Тайёр маҳсулот юз терисига яхшилаб суртилиб 15 дақиқадан сўнг совуқ сув билан ювиб ташланади. Оққайин шарбати ўрнига бирор доривор ўтнинг дамламасидан ҳам фойдаланиш мумкин.

Куруқ ва синувчан сочлар учун ниқоб бир ош қошиқдан алоэ шарбати, асал, кастор ва репейни ёғлари идишга солиниб, аралаштирилади. Сўнг сув солинган идиш ичига идиши билан қўйилиб бир неча дақиқа давомида иситма-лаб аралаштирилади. Сал совуғач сочлар илдизига яхшилаб суртилади ва устидан полиэтилен қалпоқча кийиб 20 дақиқадан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади. Ювилган сочларни иложи бўлса дарҳол қури-тиш тавсия этилмайди.

Бир дона тухумнинг сариғи бир чой қошиқ ўсимлик ёғи билан яхшилаб аралаштирилади ва унга ярим чой қошиқ олма шарбати, ярим чой қошиқ асал қўшиб яна аралаштирилади. Сўнг юз терисига суртилиб 10-15 дақиқадан сўнг сув билан ювиб ташланади.

1 чой қошиқ асални 1 ош қошиқ сутга аралаштиргач 15-20 минутга юзингизга суртинг. Бу ниқоб айниқса баҳорда бебаходир.

Ярим стакан пивога 2 ош қошиқ асал солиб аралаштирилади. Сўнг яхшилаб соч илдизларига суртилади. Устидан полиэтилен қалпоқ кийилди. Сўнг 20 дақиқа ўтгач илиқ сувда ювиб ташланади.

Яримта олмани қирғичдан ўтказасиз, унга 1 ош қошиқ асални, 1 дона тухум сариғини, 1 чой қошиқда аспириин таблеткасини, 1 чой қошиқ сирка ва 1 чой қошиқ ўсимлик ёғини аралаштирасиз. Аралашмани ярим соатга юзингизга чаплаган ва сўнгра ювиб ташланг.

Сарғайган юз учун асал бир хил миқдордаги сут, қаймоқ, сузма билан аралаштирилади ва сарғайган, куруқшаган, салқин юзга суртилади.

Сочингиз тўқилса. Уч бош пиёз қирғичдан ўтказилиб унга бир ош қошиқ асал қўшиб аралаштирилади ва соч илдизларига суртилади. 30 дақиқадан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади.

2 ош қошиқ анорнинг суви олинб, бир чой қошиқ асал билан аралаштирилади. Яхши аралашши учун идиш сув буғида 10 дақиқа тутилса ҳам бўлади. Тайёр маҳсулот пахта билан юз терисига суртилади ва 10 дақиқадан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади.

ЭСЛАТМА: Ниқоблардан чалқанча ётган ҳолда фойдаланган маъқул. Шунда танангиз ором олади.

Саҳифани Лола АХМЕДОВА тайёрлади

60 СОН ЯДА АНИҚЛАШ МУМКИН

ЎЗИНГИЗНИ БИР СИНАНГ-ЧИ!

Соғлигимиз қандайлигини ўзимиз биламизми? Куйидаги тест саволлари ёрдамида ўз соғлигимиз қай даражада эканлигини аниқлаб олишимиз мумкин.

- 1** **Хар куни, эрталаб уйғонганингизда Сиз ўзингизни:**

  - а) Тетик, уйқуга қониб, куч-қувватга тўлгандек ҳис этаман - 2 балл.
  - б) Уйқуга қонмагандек бўлиб, ўзимда узоқ вақтгача чарқоқни ҳис этаман - 1 балл.
  - в) Эрталаб барвақт уйғонсам-да ўзимни лоҳас ҳис этаман ва тўшақдан тезда туролмайман. Баъзида куни билан уйқум келиб юради - 0 балл.
- 2** **Қандай ҳолатингизда шифокор ҳузурига борасиз?**

  - а) Йилига бир неча марта ўз соғлиғимни аниқлаш мақсадида бораман - 2 балл.
  - б) Фақат бирор жойим оғриб қолганида шифокор ҳузурига бораман - 1 балл.
  - в) Бир йилда бир неча марта янги дориларни номини ёздириб йўлланма ёки касаллик варақасини олиш учун бораман - 0 балл.
- 3** **Ўзингиздаги касалликларга қаршилик кўрсатувчи қувватни (иммунитетни) ошириш учун нима қиласиз?**

  - а) Хар хил витаминларни вақтида қабул қиламан. Шунингдек танамни чиниқтирувчи машқлар билан шуғулланаман - 2 балл.
  - б) Халқ таъбабидан маълум бўлган хар хил маслаҳатларга амал қилиб, витаминли маҳсулотлардан: лимон, саримсоқпиез ва бошқаларни истеъмол қилиб юраман - 1 балл.
  - в) Ҳеч нарса қилмайман. Хар хил витаминли маҳсулотларнинг фойдасига унчалик ишонмайман - 0 балл.
- 4** **Шамоллаб қолиб бир неча кун даволанганмисиз?**

  - а) Йилига бир ёки икки марта грипп билан хасталаниб қолишим мумкин ҳолос - 2 балл.
  - б) Йилига бир неча марта кўпинча, қиш пайтлари шамоллаб ётиб қоламан - 1 балл.
  - в) Йилига кўп марта шамоллаб қоламан ва даволанаман - 0 балл.
- 5** **Спорт машқларининг бирор тури билан шуғулланасизми?**

  - а) Ҳа, йил давомида спорт залига қатнайман - 2 балл.
  - б) Фақат бўш вақтларимдагина спорт билан шуғулланаман - 1-балл.
  - в) Ҳеч қандай спорт билан шуғулланмайман - 0 балл.
- 6** **Агар шамоллаб қолсангиз, касаллигингиз неча кун давом этади?**

  - а) Одатда 2-3 кундан ортиқ касалланмайман - 2 балл.
  - б) Камида бир ҳафта давомида даволанаман - 1 балл.
  - в) Касаллигим бир ҳафтадан кўпга чўзилади, тузалганимдан сўнг ҳам асорати қолади - 0 балл.
- 7** **Оби-ҳавонинг кескин ўзгариши соғлигингизга қандай таъсир қилади?**

  - а) Ҳеч қандай таъсири бўлмайди - 2 балл.
  - б) Баъзида соғлиғимга таъсир қилади - 1 балл.
  - в) Тезда таъсир қилади ва шамоллаб қоламан - 0 балл.
- 8** **Икки томонлама очик хонада, яъни елвизакда ўтиришнинг сизга таъсири қандай?**

  - а) Очик эшик ва ойна ўртасида ўтиришдан шамоллаб қолмайман - 2 балл.
  - б) Эшик очик бўлганда ойнанинг фақат кичик кўзини сал очиб ўтирсам шамоллаб қолмайман - 1 балл.
  - в) Эшик ойналарини хар доим бекитиб қўяман. Бирортаси сал очик бўлса ҳам шамоллаб қоламан - 0 балл.
- 9** **Кундалик истеъмол қиладиган озиқ-овқатингизда витаминга бой маҳсулотлар қай даражада бўлади?**

  - а) Хар куни витаминларга бой бўлган маҳсулотлар билан овқатланаман - 2 балл.
  - б) Баъзида витаминларга бой маҳсулотлар билан овқатланаман - 1 балл.
  - в) Овқатланишимга унчалик эътибор бермайман. Нима бўлса еб кетавераман - 0 балл.
- 10** **Цитрусли меваларни истеъмол қиласизми?**

  - а) Хар куни лимон ёки апельсин истеъмол қиламан - 2 балл.
  - б) Ҳафтасига бир марта лимон ёки апельсин истеъмол қиламан - 1 балл.
  - в) Деярли цитрусли меваларни истеъмол қилмайман - 0 балл.

Йиғилган балларга қараб натижасини аниқласак у куйидагича бўлади:

0-6 балл: Танангиз қуввати кўнгилдагидек эмас. Хар хил шамоллашлар натижасида холсизланиб қолгансиз. Бунга кам ҳаракат қилишингиз ҳам сабаб бўлган. Тезда куч-қувватни оширадиган маҳсулотларни истеъмол қилиш, танани чиниқтириш учун спорт машғулотлари билан шуғулланиш, шунингдек қувватни (иммунитетни) оширувчи "витаминлардан фойдаланишингиз лозим.

7-13 балл: Соғлигингиз, куч-қувватингиз даражасини қаноатланарли, деб баҳолаш мумкин. Бироқ жуда яхши деб ҳам бўлмайди. Кундалик меҳнат ва турмуш ташвишларидан баъзида чарчашингиз мумкин. Бу ҳолатнинг ўзиёқ сизда иммунитет етарли даражада эмаслигидан далолат беради. Демак, ўз соғлигингизни янада тиклаш устида ўйлашингиз лозим. Сиз хар хил витаминга бой маҳсулотларини истеъмол қилиб, турмуш тарзингизда бир мунча яхшилашингиз ва витаминлардан фойдаланишингиз лозим.

14-20 балл: Сизнинг соғлигингиз аъло даражада ва сизга ҳавас қилса арзийди. Тетик ва қувноқ кайфиятдасиз. Куч-қувватингиз ҳам етарли. Касалликларга жуда кам чалинасиз. Лекин ана шундай ҳолатни узоқ сақлаб юриш учун кундалик турмуш тарзингизни одатдагидек давом эттиришингиз лозим. Баъзи пайтларда танадаги куч-қувватни асраш учун витаминлардан фойдалансангиз зарар қилмайди.

Л. АҲМЕДОВА
тайёрлади

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Оила ва жамият

Фойдаланилмаган кўлёмалар тақлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб қилинмайди.

Газетадан кўчириб босилганда «Оила ва жамият» дан олинганлиги албатта қайд этилсин.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Қабулхона: (Тел. ва Факс) 133-28-20
Табриклар, эълонлар: 133-04-50
Бўлимлар: Оила -133-04-35, 134-25-46
Бухгалтерия: 132-07-41

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа компанияси босмахонасида чоп этилади. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Босишга топшириш вақти - 20.00
Босишга топширилди - 21.00

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент - 700000
Амир Темура кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

**ХОМИЙ: «Матбуот таркатувчи»
Акциядорлик компанияси**

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176
Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот кўмитасида № 33 рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г - 736. Формати А-3, ҳажми 4 босма тобок.
Адади - 19112
Саҳифаловчи — **А. ТОХИРОВ**
Расмом — **Н. ХОЛМУРОДОВ.**
Навбатчи — **Т. НОРИМОВ.**
Мусаҳҳиҳ — **С. САЙДОЛИМОВ.**